

ADVOCATENBLAD 13

27 september 2012

Bij dit nummer
special
Carrière &
Opleiding

Overtreder in de spotlights? **DIGITAAL AAN DE SCHANDPAAL**

- » Tachtig DGA's over hun advocaat
- » Meer declarabele uren met de juiste kleding
- » Flexibel werken, omdat het kan?

Sdu UITGEVERS

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nu: 3 maanden gratis mobiele website

STANDAARD WEBSITE

MOBIELE VERSIE

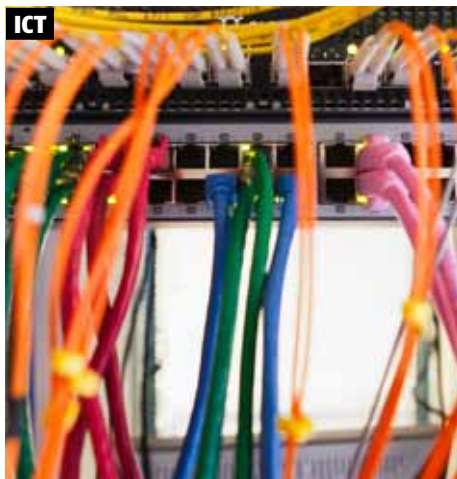
balie⁺
laat je advocaat zijn

Mobiele website: altijd leesbaar en snel!

Een goede mobiele presentatie is van wezenlijk belang. Het aantal mensen met mobiel internet neemt razendsnel toe: 6 op de 10 surft meerdere keren per dag met een smartphone. En recent onderzoek laat zien dat 68% problemen heeft met sites die niet zijn aangepast aan een klein scherm*. Vooral het in- en uitzoomen en het lange laden van een pagina stoort. 25% geeft zelfs aan slecht functionerende sites niet meer te bezoeken. Een mobiele website voorkomt dat. De uwe ook? Scan de QR-code hiernaast en ontdek de mogelijkheden. Of kijk op www.balieplus.nl

*Bron: Marketingfacts.nl, juli 2012

15 Online adviezen

Hoe snel en relevant reageren advocaten op vragen die via hun website door een rechtzoekende worden gesteld? Het *Advocatenblad* testte veertig kantoren.

18 Grievende uitspraken

Sukkel, kleuter, stuk addergebroed: boude uitlatingen, hoe ver kun je daarin gaan? Waar krijgt vrijheid van meningsuiting de ruimte en waar trekt de tuchtrechter de grens?

25 In Istanboel

De internationale markt floreert, het kleine kantoor heerst, evenals de handelsgeest. Een inkijkje in de advocatuur in Istanboel.

Bij dit nummer
special
Carrière &
Opleiding

Actualiteiten

- 3 Van de deken: Al zestig jaar bevoorrecht
- 4 'Laat jongeren meedenken over strafrecht'
- 5 Column Matthijs Kaaks
- 6 Agenda

- 7 Onderzoek flexibel werken in de advocatuur
- 8 Caravana Colombia 2012
- 9 'Het publiek wordt bespeeld'

Coverartikel

- 10 Digitaal aan de schandpaal

Onderzoek

- 22 Was will de Klient?

Analyse

- 27 *No cure no pay*: uitkomst bij onzekere zaken

HRM

- 30 'Goede kleding draagt bij aan beter kantoorimago'

Even opfrissen

- 33 Wanneer zijn betalingsverplichtingen ook alweer opeisbaar?

Kroniek

- 34 Bestuursprocesrecht 2011

Transfers

- 45 Wie, wat, waar?

Uitspraken

- 48 Van de tuchtrechter

Colofon

92e jaargang

Het *Advocatenblad*, het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten, verschijnt elke drie weken en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Orde onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen, behalve Van de deken, Van de Orde en Tuchtrecht.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Journalistieke redactie
Sabine Droogleevers Fortuyn,
Hedy Jak en Mark Maathuis

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Senefelder Misset, Doetinchem

Citeerwijze

Adv.bl. 2012-1, p.

Aan dit nummer werkten mee
Jiri Büller, Olga van Ditzhuijzen,
Emilie Hudig, Michel Knapen,
Kim van der Meulen, Peter Louwerse, Tatiana Schelltema,
Trudeke Sillevius Smit, Floris Tilanus en Flos Vingerhoets

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl. Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur Legal, Tax & Regulatory)

Advertenties

Martine Aspeslagh en
Angela Bruins (media adviseurs) 070-378 05 62
www.bereikdejurist.nl,

advertentie.juridisch@sdu.nl,
Inzendtermijn:
nmr. 14: 5 oktober
nmr. 15: 26 oktober

Abonnementen

Per jaar: 215 euro jaar (incl. verzend- en administratiekosten).
Studenten: 107,50 euro.
Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. verzendkosten). Alle bedragen zijn excl. btw.

Adreswijzigingen

Sdu Uitgevers klantenservice,
070-378 98 80, Postbus 20014,
2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service; adreswijzigingen@advocatenorde.nl

Bureau van de Orde
Neuhuyskade 94, 2596 XM
Den Haag Postbus 30851,
2500 GW Den Haag info@advocatenorde.nl
070 - 335 35 35
Helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl
070 - 335 35 54

Omslagfoto:
Jiri Büller

HO
PRINT

uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Van de redactie

Feest-verlichting

Deze week vindt onder het thema De Verlichting het Jubileumjaarcongres van de Orde plaats. Op het toepasselijk gekozen terrein van de Amsterdamse Westergasfabriek, een steenkoolgasfabriek die ooit de bron vormde voor de stadsverlichting, komen sprekers uit diverse sectoren vertellen wat verlichting – in de meest brede zin van het woord – voor hen betekent.

Mede hierdoor geïnspireerd besloot de redactie zelf ook eens haar licht op een aantal zaken te laten schijnen. Zo testten we via een vraag van een fictieve cliënt de kwaliteit van online adviezen die veel advocatenkantoren aanbieden. De resultaten, die zeer uiteenliepen, hebben wij geanonimiseerd opgenomen. Wij zien het namelijk niet als onze taak om individuele kantoren of advocaten beentje te lichten, maar houden de beroepsgroep een spiegel voor.

Ook in ons cover verhaal is een rol weggelegd voor verlichting. Want als het aan de Amsterdamse tuchtrechter ligt, worden advocaten die over de schreef gaan voortaan met naam en toenaam op internet in de spotlights gezet. Een stap richting meer transparantie of de (her)introdutie van de (digitale) schandpaal?

Tot slot, vergeet vooral niet om u zelf en uw kantoorgenoten op 1 oktober in het zonnetje te zetten. Die dag bestaat de Orde en daarmee de beroepsgroep in zijn huidige vorm precies 60 jaar. Ook namens de redactie, van harte.

Foto: Vincent Mentzel / HH

‘Stomme fout’ over nummerherkenning

‘Een stomme fout.’ Zo noemde Robert van Bosbeek van de KLPD het mankement dat onlangs aan het licht kwam in het systeem van nummerherkenning. Het systeem voor nummerherkenning, dat advocaten en hun cliënten moet beschermen tegen het af luisteren van geheimhoudergesprekken, heeft een mankement: de telefoontaps blokkeren niet direct bij identificatie van een telefoonnummer van een advocaat. Dit kwam bij een audit aan het licht. Van Bos-

beek wijst erop dat het real time af luisteren slechts gebeurt in 0,1 procent van de duizenden telefoongesprekken die worden afgetapt – alleen in het geval van calamiteiten zoals een gijzeling of arrestatie. Daarnaast zou slechts 0,04 procent van de telefoontjes van geheimhouders zijn. De fout wordt deze maand nog verholpen en telefoonnummers worden óók bij real time meeluisteren meteen geblokkeerd – volgens Van Bosbeek in een ‘fractie van een seconde.’

‘Substantiële verhoging’ budget rechtspraak nodig

Om langere doorlooptijden van rechtszaken te voorkomen, zou een ‘substantiële verhoging’ van de financiële bijdrage van het ministerie van Veiligheid en Justitie voor de rechtspraak nodig zijn. Dat schrijven minister Opstelten en staatssecretaris Teeven in de begroting van hun departement voor volgend jaar.

De demissionaire bewindslieden melden dat vanaf 2013 al meer geld nodig is, maar dat het kabinet maar ‘in beperkte mate’ extra budget beschikbaar heeft

gesteld. Doordat de verhoging van de griffierechten niet is doorgegaan, is er in de ramingen van V en J een tekort van ongeveer 40 miljoen euro voor de rechtspraak ontstaan. Volgens hen moet dit financiële gat door de rechtspraak zelf gedicht worden. Elders in de begroting merken ze echter op dat er ‘Ven J breed’ gezocht wordt naar een oplossing. Dat zou kunnen betekenen dat andere uitgavenposten van het ministerie worden aangesproken.

Citaat

‘De wietpas is zo evident onbruikbaar, slecht doordacht en schadelijk voor de rechtshandhaving dat ik me al stilletjes verheug op het rechtsomkeert dat bestuurders straks zullen maken.’

Folkert Jensma, NRC

'Voorgestelde schorsing Moszkowicz onevenredig zwaar'

'Volkomen ongepast' noemt Moszkowicz' raadsman Gabriël Meijers de uitspraak van de Amsterdamse deken Germ Kemper, die in de media zei dat Moszkowicz 'lak heeft aan de regels en aan zijn cliënten. Moszkowicz legt de regels over het ontvangen van contante betalingen en het overleg met de deken anders uit dan de deken zelf. Maar mijn cliënt heeft de tuchtrechtspraak aan zijn kant.' Meijers verwijst naar de – naar zijn zeggen – enige vergelijkbare zaak, die vijftien jaar geleden speelde. 'Toen had Gerard Spong 125 duizend gulden in contanten aangenomen – weliswaar onder het regime van de Bruyninckx-richtlijn – zonder de deken hierover in te lichten. Dat was niet klachtwaardig', zegt Meijers. En dat principe geldt nog steeds.

Want van een advocaat wordt niet alleen verwacht dat hij de verordeningen naleeft, maar óók dat hij handelt als een 'zorgvuldig advocaat' – dus door ook de geheimhouding te respecteren. Dat zijn strijdige plichten, aldus Meijers. 'En ook al is de Bruyninckx-richtlijn vervallen, het principe dat het beroepsgeheim boven de meldingsplicht gaat, staat nog steeds overeind. Natuurlijk kan de tuchtrechter in deze zaak anders oordelen, maar we moeten nu constateren dat de regels nog niet zijn uitgekristalliseerd. Daarom vind ik het ongepast dat de deken, vooruitlopend op de eerste uitspraak van een rechter, over dit vraagstuk al te kennen geeft dat mijn cliënt lak heeft aan de regels: hij interpreteert ze slechts anders.' Moszkowicz, benadrukt Meijers, heeft ook geen lak aan zijn cliënten. 'Integendeel. Het waarborgen van de belangen van zijn cliënten staat voor hem voorop, zelfs als de handhaving van zijn beroepsgeheim tot voor hem persoonlijk negatieve gevolgen zou leiden.'

Van de deken

Al zestig jaar bevoorrecht

Jan Loorbach

Als ik dit schrijf, is Kamp net aan het verkennen geslagen en is het nog te vroeg om een duidelijk beeld te krijgen van hoe wij geregeerd gaan worden. Maar met de VVD als grootste partij valt wel te verwachten dat deze partij het nieuwe kabinet zal domineren. Dat zal dan betekenen dat er met betrekking tot het beleid van Veiligheid en Justitie lang niet alles zal veranderen. Het debat over het toezichtmodel zal dus wel doorgaan.

Grote kans dat u dit leest op de dag van ons Jaarcongres. U bent dan waarschijnlijk geen bezoeker van dat congres. Ik maak daarom (ook) in deze column een enkele opmerking over de betekenis van het zestigjarig jubileum van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Vorig jaar vierden we dat Napoleon de moderne advocatuur gecodificeerd heeft in 1811. De invoering van de Advocatenwet van 23 juni 1952 voegde daar 'een gecentraliseerde organisatie der Balie met verordenende bevoegdheid' (met verplicht lidmaatschap) aan toe.

Dat citaat is uit de Algemene Beschouwingen. Daaruit blijkt dat deze wet in hoofdzaak een ontwerp volgt dat eerder door het Bestuur van de Nederlandse Advocaten Vereniging was aanvaard. Een mooie analogie met het integrale ontwerp van een nieuwe Advocatenwet dat de NOvA als solide documentatie van onze opvattingen en argumenten al begin dit jaar het licht heeft doen zien! (Te vinden op de NOvA-website.)

In de Algemene Beschouwingen wordt onderstreept dat tegenover de beschermde status van de advocaat staat dat de Balie de waarborg moet geven dat de advocaten bij de vervulling van hun taak steeds de eerbied voor het recht zullen handhaven en het vertrouwen der rechtzoekenden zullen verdienen. De kernwaarden in het

wetsontwerp van nu lijken mij de nazaten van deze principes!

In het kader van ons lustrum en van ons feestelijke congres wil ik dat onderstrepen. De bijzondere elementen die ons beroep door middel van wettelijke waarborgen heeft, dienen geen ander doel dan dit: het zekerstellen van de vakinhoudelijke en ethische kwaliteit van de advocaat waarop een rechtzoekende blindelings moet kunnen vertrouwen; blindelings omdat hij die advocaat nu juist nodig heeft vanwege de informatieasymmetrie (ik heb zelf ook aan dat woord moeten wennen!) die hem beperkt in zijn vermogen om te zien of de vakinhoudelijke en ethische kwaliteit van zijn advocaat toereikend is.

Van de genoemde kernwaarden is onafhankelijkheid er één. In de relatie van de advocaat en zijn cliënt met de overheid durf ik die onafhankelijkheid eigenlijk ook wel een privilege te noemen; het recht gevrijwaard te zijn van gezag en controle door de overheid dat exclusief aan de advocaat gegeven is in het belang van diens cliënten. Een burgerwaarborg dus die geëerbiedigd moet worden door de overheid, zo goed en op analoge grondslag als met name ons verschoningsrecht.

Adel verplicht. En privileges zeker ook. Onze beroepsorganisatie zo goed als iedere individuele advocaat zal elke dag opnieuw moeten bewijzen deze privileges waard te zijn: beroepsgeheim, procesmonopolie, onafhankelijkheid. En elke dag moeten alle derden daarvan af blijven.

Onze beroepsgroep mag na die zestig jaar zeker trots zijn op zichzelf maar moet zich tegelijkertijd bewust zijn van tekortkomingen: niet elke dag bewijst elke advocaat het vertrouwen der rechtzoekenden te verdienen. Daar ligt voor ons allen een nooit ophoudende opdracht.

‘Laat jongeren meedenken over strafmaat’

In een Lagerhuisopstelling in de concertzaal van jongerencentrum Dynamo in Eindhoven gaven jeugddelinquenten, rechters, jongerenwerkers, ex-gedetineerden andere geïnteresseerden hun visie op het jeugdstrafrecht. ‘Jongeren kunnen elkaars daden beter in context plaatsen.’

Tekst: Olga van Ditzhuijzen

Het is de laatste vraag van de avond maar jeugddelinquent Kim, die vaak genoeg de rechtbank van binnen heeft gezien, weet het echt niet: ‘Mag ik eigenlijk ook bij strafzaken van anderen kijken?’ Haar vraag volgt op een twee uur durend debat, georganiseerd door de Rechtbank Den Bosch en de maatschappelijke organisatie ProDemos. De organisatoren hopen via het debat te kunnen uitleggen wat rechters doen en wil bovendien graag horen hoe jongeren dat zelf zien. Wordt er goed gestraft, zitten ze er naast? Eén van de interessantste uitkomsten: jongeren zouden een rol moeten krijgen in het jeugdrecht om de context van daden in de jeugdcultuur te duiden.

Befje op, befje af

Na een opwarmertje met korte quizvragen over strafrecht, te beantwoorden met een papieren ‘befje op, befje af’, is de eerste stelling meteen ladingdekkend: ‘moeten jongeren harder worden gestraft?’ De teneur onder de ‘professionals’ die reageren is eensgezind: ‘Het voorkomt recidive niet,’ zegt een medewerker van een jeugdinrichting, ‘eenmaal buiten vallen ze terug in het oude patroon.’ Een gemeenteambtenaar zegt dat hij vooral last heeft van jongeren die nu boven de 18 zijn, tijdens hun jeugd in detentie zaten en een opleiding en sociale vaardigheden missen. Dat bevestigt één van de jonge delinquenten: ‘Ik zit nu vijf jaar vast. Gisteren kreeg ik er nog een jaar bij. Het maakt me niks uit, het verandert niks.’ Diverse sprekers hekelen de gebrekkige

Foto: Jaco Kramer / HH

nazorg voor jonge ex-delinquenten en de dodelijke werking van een strafblad dat de kans op een nieuw begin blokkeert. ‘Niet de straffen moeten zwaarder, de begeleiding moet zwaarder.’

Pedagogische basis

Een man die zichzelf voorstelt als ‘vakkenvuller van de Albert Heijn’ werkt in de Bijlmer en pleit voor een nieuwe vorm van dienstplicht en discipline. Hij ziet in zijn omgeving dat een celstraf voornamelijk ontzag van leeftijdgenoten afdwingt. Een meisje merkt op dat veroordeelde jongeren in haar omgeving hun taakstraf ‘de leukste tijd ooit’ noemen. Dat beeld kan kloppen, zegt één van de jongerenwerkers. Sommige jongeren krijgen bij een taakstraf voor het eerst in hun leven aandacht: ‘Het helpt om daarna je zaakjes beter te regelen.’ Kinderrechter Ingrid zegt dat vergelding vooral een functie heeft in het volwassenenrecht en dat jeugdrecht een pedagogische basis moet houden. ‘Ik laat me niet ompraten door politiek of media,’ zegt ze, doelend op de discussie over de 15-jarige ‘Facebookmoordenaar’ die onlangs tot 12 maanden cel – de wettelijke maximumstraf voor minderjarigen – veroordeeld werd.

Youth court

Op de stelling of jongeren door jongeren berecht moeten worden, reageren vooral de jongeren zelf afwijzend: ‘Jongeren kunnen de gevolgen niet goed overzien,’ zegt een meisje. Eén van de jeugdwerkers oppert wel dat jongeren de daden van hun leeftijdgenoten ‘beter in een context kunnen plaatsen.’ Wetenschapper Suzanne zegt dat in Amerika al wordt gewerkt met zogenoemde *Youth Courts*. Daar mag een jury van jongeren binnen een beperkt aantal ‘keuzemogelijkheden’ een leeftijdsgenoot een straf opleggen – nadat deze al bekend heeft en het onderzoek ter zitting is afgerond. Toch durven de meeste aanwezigen die verantwoordelijkheid niet aan. Eén van de rechters vergelijkt het systeem met militaire rechtspraak, waarbij ook een vertegenwoordiger uit het leger betrokken is. Jeugdrechter Ingrid gelooft ook niet in lekenrechtspraak, maar wil jongeren wel laten meedenken over de strafmaat.

Jeugddelinquent Kim zegt dat ze erg zenuwachtig werd toen bij de behandeling van haar zaak een complete schoolklas op de publieke tribune plaatsnam. ‘Het was net alsof ik op straat werd berecht.’ Ze oppert om vaker mensen te laten toekijken bij een strafzaak. Na het bericht dat alle strafzaken openbaar zijn en vanaf de publieke tribune kunnen worden bijgewoond, neemt Kim zich meteen voor gauw weer eens naar de rechtbank te komen. Maar dan als bezoeker. De debatjury roept haar aan het einde van de bijeenkomst uit tot beste debater van de avond. Stralend neemt Kim het applaus in ontvangst.

Van de Orde

Toetsen Beroepsopleiding

11 oktober 2012

Voorjaarscyclus 2012
(+ inhalers):

10.00 – 11.30 uur	Gedragrecht
12.00 – 13.00 uur	Jaarrekeningenlezen
14.00 – 16.00 uur	Strafprocesrecht

Inschrijving

Stagiaires die in maart 2012 met de Beroepsopleiding zijn begonnen en tweede toetsmoment cursisten (september 2011 gestart) hoeven zich niet op te geven. Inhalers derde toetsmoment kunnen zich per e-mail aanmelden bij Francis Kuiperes (f.kuiperes@advocatenorde.nl).

Graag vermelden bij inschrijving: uw naam, voorletter(s), geslacht, cursuscode en welke toets(en) het betreft. U ontvangt per e-mail een bevestiging van inschrijving.

Examengeld

Het examengeld voor het inhalen/herkansen van toetsen is door de Algemene Raad vastgesteld op 75 euro (excl. btw) per toets. Na de toetsdag ontvangt u een acceptgiro waarmee u het examengeld kunt overmaken.

Toetslocatie

De toetsen worden afgenomen in de Expozaal op de 7de etage van het Beatrixgebouw te Utrecht.

Voor informatie kunt u tussen 09.00 en 12.00 uur bellen met de afdeling Opleiding van de Orde: 070 – 335 35 55.

(advertentie)

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Column

Geldmachine

Matthijs Kaaks

Er zijn momenten waarop het rechtsbedrijf zich slechts laat zien als een dwaze geldverslindende machine.

Ik hoor die machine op volle toeren draaien in het sukkelproces (bekend als de strafzaak tegen een advocaat die een ambtenaar voor 'sukkel' uitmaakte). Het woordje van twee syllaben kost de samenleving tonnen belastinggeld. En ik voorspel dat de zaak gedoemd is pas te sneuvelen bij het Europese Hof waar landen als Moldavië met soortgelijke zaken geregeld de oren worden gewassen.

De idiote twist bij Ajax is ook een aardig voorbeeld. De voetbalclub werd in het moddergevecht met Cruijff bijgestaan door Peter Wakkie die voor zijn knappe adviezen een uurtarief van 750 euro rekent. De zinloze strijd kostte tonnen. 'Willen winnen is niet altijd de beste strategie,' zei Wakkie later in een interview.

Wie zijn zaak verliest en dat voor de hoofdprijs als strategie weet te verkopen aan een voetbalclub, is overigens wel een kunstenaar.

Even kostbaar als banaal was het juridisch steekspel over de drie borstharen van kapitein Marco Kroon. Prof. dr. Kintz, forensisch expert in toxicologisch haaronderzoek, geeft er tegenwoordig lezingen over.

Het zijn de duurste borstharen die justitie ooit onder ogen heeft gehad.

De duurste woorden staan in het bekende zinnetje over de Haagse rechter, waarover een advocaat had gezegd dat hij *uitvoerig met advocaten was gaan bellen*. Over deze zinsnede wordt door de rechter in kwestie sinds 2004 geprocedeerd. De teller van deze absurde zaak staat inmiddels op minimaal een half miljoen aan advocatenkosten, grotendeels gefinancierd door de Raad voor de rechtspraak die er bijkans failliet aan dreigt te gaan.

En wie failliet gaat, kan in de deskundige handen vallen van Rutger Jan Schimmelpenninck die tegenwoordig ook wel *de man van 23 miljoen* wordt genoemd. In het faillissement van DSB maakte hij tot op heden 58.000 declarabele uren à 430 euro. Hij is de duurste curator uit de geschiedenis van het faillissementsrecht. Elke vrijdagmiddag zit gans HouthoffBuruma met geitenwollen sokken aan handgeschreven brieven dicht te plakken voor de 100.000 rekeninghouders. En dat kan zo nog jaren doorgaan.

Op het kantoor waar ik begon als advocaat-stagiaire had ik een collega die diep nadacht over de geldmachine van het rechtsbedrijf en zich afvroeg of het schrijven van een declaratiebrief ook declarabel was. Hij meende van wel en had daarmee het juridische perpetuum mobile ontdekt. Zo raak je immers nooit uitgeschreven. Zou dat het geheim zijn van Schimmelpenninck?

DUNSBERGEN NOTEBOOM ADVOCATEN

zoekt:

een advocaat die zich herkent in het volgende profiel:

- ambitieus en leergierig;
- ondernemende instelling;
- heeft een eigen praktijk of is in staat die op te bouwen;
- focus op een commerciële ondernemingsrechtelijke praktijk;
- plezierige en sociale collega;

biedt:

een kantooromgeving met de volgende kenmerken:

- veel vrijheid tot invulling van praktijk op eigen wijze;
- een hecht en sociaal team;
- loon naar werken;

maatschappijperspectief.

Meer weten?

Neem contact op met Johan Noteboom of
Albert Dunsbergen.
Tel. 0183-631800/ noteboom@dnadvocaten.nl

Grote Markt 20-21, Postbus 3020, 4200 EA Gorinchem/ www.dnadvocaten.nl

TEGEN EEN VASTE PRIJS DE ALIMENTATIE LATEN BEREKENEN

- Wilt u een onafhankelijk rapport?
- Wenst u een contra expertise?
- Is alimentatie berekenen niet uw dagelijks werk?

Voor die situaties bieden wij een oplossing. Voor een vaste prijs laat u snel en goed een alimentatierapport maken door ervaren collega's. Het is méér dan een berekening: u krijgt een goed leesbaar en betrouwbaar rapport dat u en uw cliënt een volledig inzicht geeft in de juridische rechten en plichten. Met toepassing van de Tremanormen en Methode Bol.

We verstrekken u graag méér
informatie over de mogelijkheden.
Mr.drs.J.P.M.Bol, tel. (072) 511 84 50.

Actualiteiten

Agenda

28 september

Jubileumcongres Orde van Advocaten

Het thema van het zestigjarig jubileum is 'De Verlichting'. Tijdens het ochtendprogramma blikt algemeen deken Jan Loorbach van de Orde terug op zestig jaar Orde en spreekt Marie-Christine Lombard (CEO TNT Express).

In het middagprogramma spreken onder meer Ewoud Goudswaard (CEO ASN Bank), Dieuwke Wynia (hoofdredacteur 'De Wereld Draait Door'), Maurits Hendriks (Chef de Mission Olympische Spelen, Londen), Ann Goldstein (directeur Stedelijk Museum Amsterdam) en Rob Mooren (algemeen directeur ARCADIS Nederland). Kijk voor meer informatie op: www.advocatenorde.nl/jubileumcongres.

2 oktober

Legal Women 2012

Legal Women 2012 staat geheel in het teken van vrouwelijke juristen, hun ontwikkelingsmogelijkheden en de eventuele barrières die zij op hun weg naar de top tegenkomen.

Inspirerende top-vrouwen uit de advocatuur delen hun ervaringen en geven handvatten aan ambitieuze vrouwelijke juristen. Naast een plenair programma zijn er een zes workshops waaronder 'Female leadership, hoe werkt het spel naar de top nu echt?' en 'Persoonlijke effectiviteit'. Het congres vindt plaats op dinsdag 2 oktober van 9.00 – 18.00 uur in Hotel Houten in Houten.

Kijk voor meer informatie op www.legalwomen2012.nl.

8 oktober

De waarde van smartengeld

Dat is het thema van het zesde Gronings letselschadecongres dat samen met het juridisch vakblad *Verkeersrecht* wordt georganiseerd.

Advocaat Chris van Dijk (Kennedy Van der Laan Advocaten in Amsterdam) gaat in op smartengeld en ad-

vocaat; professor C.C. van Dam, die onder andere visiting professor aan King's College in Londen is, behandelt smartengeld in internationaal perspectief.

Het congres, dat van 10.30 tot ongeveer 16.15 uur duurt, vindt plaats in het Academiegebouw aan de Broerstraat 5 in Groningen. Kosten voor advocaten: 315 euro, deelname levert 4 PO punten op.

11 oktober

Gerard Spong: Rechtsstaatlezing

De rechtsstaat: een oase of een fata morgana? Dat is het thema van de lezing waarin strafpleiter Gerard Spong de gesteldheid van de Nederlandse rechtsstaat kritisch onder de loep neemt.

Zo is de strafrechtelijke immu-niteit van de staat, die bijvoorbeeld de vervolging van nalatige overheden bij rampen onmogelijk maakt, Spong een doorn in het oog. Net als het in zijn ogen gebrekkige optreden tegen haatzaaien.

Plaats: Felix Meritis, Keizersgracht 324; Amsterdam. De lezing begint om 20.00 uur. Toegang kost € 7,50.

Kijk voor meer informatie op: www.felix.meritis.nl/nl/agenda/.

12 oktober

Twintig jaar Vereniging van Huurrecht Advocaten

Om dat te vieren, organiseert de VHA een lustrumcongres met aandacht voor 'knelpunten' in het huurrecht. Aan dit congres, dat op 12 oktober plaatsvindt in het Hulstkampgebouw in Rotterdam, verlenen vooraanstaande personen o.a. mr. J.L.R.A. Huydecoper (Hoge Raad), prof. dr. J.B.S. Conijn (UvA), dhr. F. van Blokland (IVBN) en A.J. Hoogland (CBRE) uit het spelersveld hun medewerking.

Kijk voor meer informatie op www.huurrechtadvocaten.nl.

Onderzoek flexibel werken in de advocatuur

Twee op de drie werknemers willen zelf hun werktijden bepalen, zo bleek uit recent onderzoek. In de advocatuur blijft echter het idee overheersen dat flexibel werken niet kan, omdat cliënten dat niet zouden willen. Maar is hen dat eigenlijk ooit weleens gevraagd?

Tekst: Mark Maathuis

G econfronteerd met het vertrek van één van haar medewerksters die de opvoeding van haar kinderen niet met een fulltime baan dacht te kunnen combineren, krabde Marieke van Gelder zich achter de oren, zegt ze. 'Het is een traditionele gedachte dat je als advocaat in de commerciële praktijk niet in drie dagen je werk zou kunnen doen. Dat willen cliënten namelijk niet. Dat had ik ook van anderen gehoord voordat ik mijn eigen kantoor startte. Dus toen ik dit met die medewerkster besprak, hadden we allebei het idee "dat kan niet in de commerciële advocatuur." Maar het bleef me wel triggeren, want waarom kan een volwaardige praktijk niet samen met werken in deeltijd? Maar met hoeveel mensen ik hierover ook sprak, er leek geen beweging in te krijgen.'

Totdat Van Gelder, terwijl 'automatisering steeds meer in opkomst kwam,' de term 'flexibel werken' voor het eerst hoorde. 'Flexibel werken en eventueel minder dan fulltime, dat moet kunnen, dacht ik, ook in de commerciële advocatuur. Anders blijven we goede mensen verliezen. In plaats daarvan zouden we naar een meer duurzame inzetbaarheid van mensen toe moeten werken. Maar wat mij opviel in de vele artikelen en stukken die ik over Het Nieuwe Werken las, was dat er veel geschreven wordt over wat medewerkers willen, maar dat de cliënt eigenlijk nooit iets gevraagd wordt. Want wat als een advocatenkantoor erachter komt dat hun cliënten het eigenlijk wel best vinden wanneer ze hun

advocaat alleen van 8.00 tot 12.00 uur en van 17.00 tot 21.00 uur kunnen bereiken?'

'Kort maar krachtig'

Om daar achter te komen, besloot Van Gelder hulp in te schakelen. Niet alleen omdat het lastig is om te achterhalen wat cliënten echt willen, aldus Van Gelder, 'maar inmiddels zat er ook een boel tijd en geld van mijzelf in.' Ze vroeg subsidie aan bij het Europees Sociaal Fonds, opgericht om innovatie en behoud van werkgelegenheid in de Europese lidstaten financieel te steunen en te stimuleren. Ze schakelde Bureau Hence in om een onderzoek op te zetten en uit te voeren.

'Nu zit er niets tussen nul en honderd procent'

Onderdeel van dat onderzoek is een online enquête naar de verwachtingen van de cliënt ten aanzien van zijn zakelijke dienstverlener, aldus Van Gelder. 'Deze is bedoeld voor zowel werkgevers, medewerkers als voor cliënten. Ik hoop op een representatieve enquête waar ten minste 5000 advocaten en 10.000 cliënten aan meedoen. We zijn hard bezig geweest de vragen zo te formuleren dat het maximaal vijf minuten kost om het onderzoek in te vullen. Kort maar krachtig.'

En om zelf alvast een idee te krijgen van wat er leeft onder cliënten, organiseerde Van Gelder deze zomer een workshop met cliënten van advocatenkantoren. 'Dat was een heel bijzonder, gemêleerd gezelschap. We hadden mensen van Defensie en uit de ICT en horeca, branches die wel flexibel moeten werken. Hen vroegen we hoe zij aankijken tegen hun advocaat en wat ze van hem of haar verwachten. Ook waren we benieuwd naar wat zij denken dat de invloed is van flexibel werken op het werk van de advocaat.'

En die blijkt niet gering, zo gaven de deelnemers aan. Zo is de verwachting dat de vraag naar meer flexibele tarieven zal toenemen; ook zal het advocatenpand aan importantie inboeten ten opzichte van het virtuele kantoor; en die advocatenkantoren waar flexibel werken binnen afzienbare tijd de norm is, zullen dat in hun arbeidsmarktcommunicatie kunnen verzilveren.

Wat hoopt Van Gelder met dit onderzoek te bereiken? 'Juristen zijn over het algemeen risicomijdend en dat staat haaks op innovatie. Ik hoop dat mensen, rekening houdend met de wensen van de cliënt, gaan nadenken over mogelijkheden.' Daarnaast wijst ze graag op de *economy* factor. 'Flexibel werken is meer dan alleen soft factoren. Reiskosten worden bijvoorbeeld minder en de uitval gaat naar beneden. Je zal mogelijk minder cliënten bedienen, maar dat zegt toch niets over de kwaliteit? Nu zit er weinig tussen nul en honderd procent en dat is ontzettend jammer. Er lekt zoveel kwaliteit weg.'

Advocaten voor advocaten

Caravana Colombia 2012

Colombia wordt verlamd door straffeloosheid en minachting voor het juridisch bedrijf, merken advocaten en rechters die meereisden met de derde *Caravana Internacional de Juristas*. Advocaten willen zich nu organiseren door een Orde op te richten. 'Een collectieve levensverzekering? Goed idee!'

Foto: Met dank aan L4L

Tekst: Tatiana Scheltema

De *Caravana Internacional de Juristas* bezocht Colombia voor de derde keer, na eerdere bezoeken in 2008 en 2010. Voor het eerst reisden ook rechters mee, onder wie Peter Ingelse, voorzitter van de Amsterdamse Ondernemingskamer namens Rechters voor Rechters. Hij trof er een cultuur van 'straffeloosheid en minachting' voor het juridisch bedrijf: vonnissen die niet worden uitgevoerd, rechters die publiekelijk voor 'rotte appel' worden uitgemaakt door de regering. In de afgelopen vijf jaar werden zes rechters vermoord en nog eens tientallen advocaten. 'Het is een vicieuze cirkel. Door het geweld kunnen advocaten en rechters nauwelijks hun werk doen, waardoor zaken niet worden aangebracht en dus ook niet beoordeeld.'

De geweldsspiraal wordt door de overheid nauwelijks getemperd. Sterker: executies van subversieve elementen (lees: leden van guerrillabeweging FARC) door

militairen worden beloond. Ingelse: 'Het is een soort bonussysteem, zoals bij ons het uitschrijven van parkeerboetes. Wij kregen tal van berichten dat mensen in een uniform worden gehesen, ergens heengebracht en vermoord: "killed in combat."''

Het leeuwendeel (98,5 procent) van de zaken waarbij militairen zijn betrokken wordt niet vervolgd. Wel is het beschermingsprogramma voor rechters en advocaten sinds kort verbeterd. Geen overbodige luxe, zegt Jos Boertjens van L4L, en bepaalt winst ten opzichte van het eerdere systeem waarbij de geheime dienst de bescherming 'regelde. Maar er wordt een enorm beroep op die regeling gedaan, zodat hij alweer is afgezwakt. Je krijgt dus bijvoorbeeld wel een gepantserde auto maar geen geld voor de benzine.'

Toch is de economische toestand van het land de laatste jaren enigszins verbeterd, met als gevolg dat binnen de commerciële advocatuur stemmen opgaan om het beroep te reguleren, vertelt Alice

Krispijn van L4L. Zij bezocht een 'Rotary-achtige' bijeenkomst van commerciële advocaten waar over de oprichting van een Orde werd gesproken.

De commerciële advocatuur wil de mensenrechtenadvocaten er graag bij hebben, aldus Krispijn. 'Maar die zijn huiverig. Regulering kan worden gebruikt om beperkende maatregelen op te leggen, of om een perfect advocatenregister te gaan bijhouden.'

Maar kennelijk zijn er ook gemeenschappelijke belangen, meent Krispijn. 'Ik vertelde dat ik veel beroepsaansprakelijkheidszaken deed, waarop men riep: "Een collectieve levensverzekering, dat willen wij ook!"'

‘Het publiek wordt **bespeeld**’

Minimumstraffen, toenemende vergeldingsdrang en de afnemende bescherming van verdachten: het strafrecht-klimaat verhardt, volgens Ralph Hermans, bestuurslid van Stichting MENS. ‘Wij bundelen onze krachten om tegenwicht te bieden.’

Tekst: Hedy Jak

‘Politici verschaffen het publiek onjuiste informatie en wij denken een nuttige rol te kunnen vervullen door een tegengeluid te laten horen,’ aldus Ralph Hermans, docent straf(proces)recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam en bestuurslid van de onlangs opgerichte Stichting MENS (Mens en Strafrecht). Deze stichting, bestaande uit wetenschappers en strafrechtadvocaten, wil de beeldvorming omtrent de verharding van het strafrecht-klimaat nuanceren en bijstellen. Volgens Hermans meer dan noodzakelijk.

Kolen op het vuur

‘Kijk bijvoorbeeld eens naar de verkiezingsposters van de VVD waarop staat dat mensen zich onveilig voelen. Cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek laten zien dat het veiligheidsgevoel van burgers prima is, mensen voelen zich veilig in hun leefomgeving. Of het verkiezingsspotje, sorry ook weer van de VVD, over een woningoverval. Daarin wordt gesteld dat als het slachtoffer aangifte doet, de dader alweer op straat staat. Dat is onmogelijk, want iemand die verdacht wordt van een dusdanig ernstig delict en die is aangehouden, zal voorlopig niet op vrije voeten zijn. Met dit soort onjuiste beweringen gooien zij kolen op het vuur van de zogenoemde ‘onveiligheid’, aldus Hermans. ‘Het publiek wordt bespeeld.’

Eigen gewin

Op de vraag of politici de roep vanuit de samenleving om zwaarder te straffen kunnen negeren, reageert Hermans: ‘Dat zou niet goed zijn, maar klinkt die roep daadwerkelijk uit de maatschappij of wordt die gegenereerd met het oog op politiek gewin? De beweringen over hogere criminaliteit zijn voor het overgrote deel ook uit de lucht gegrepen, want deze zijn niet te

Foto: Emilie Hudig

‘De wetsvoorstellen die wij van het ministerie van Veiligheid en Justitie voorbij zagen komen, vonden wij soms ronduit cru’

Onlangs ging de site www.mensenstrafrecht.nl van stichting MENS live met hun opiniestukken en binnenkort ook informatie over het congres ‘Hoe te reageren op misdaad? Op zoek naar de hedendaagse betekenis van preventie, vergelding en herstel’ dat donderdag 8 november plaatsvindt op de Universiteit van Tilburg.

onderbouwen met cijfers. Criminaliteitscijfers zijn al jaren stabiel of laten op sommige punten zelfs een daling zien. Het punt is dat iets aan het rollen is gebracht en het blijkt dat dit nog maar moeilijk is te stoppen.’

Abstract vs. concreet

Hermans werkte anderhalf jaar geleden op de vakgroep Strafrecht van de Universiteit van Tilburg waar hij met collega-strafjuristen sprak over de verkillings van het strafrecht-klimaat. ‘Wij verbaasden ons steeds meer over de toon en de inhoud van de wetsvoorstellen die wij van het ministerie van Veiligheid en Justitie voorbij zagen komen, die vonden wij soms ronduit cru,’ vertelt Hermans. ‘Als jonge garde wetenschappers vonden wij het tijd iets van

ons te laten horen.’ Aanvankelijk schreven zij een manifest dat door verschillende media werd opgepakt en op veel sympathisanten, onder wie strafrechtadvocaten, mocht rekenen. ‘Toen bleek dat ook veel strafpleiters zich actief wilden committeren, leek het ons goed het enigszins formeler op te zetten en onder één noemer te brengen ook om makkelijker naar buiten te kunnen treden,’ licht Hermans toe. Stichting MENS was half augustus een feit en het mooie volgens Hermans: ‘De visie van wetenschappers en strafrechtadvocaten strookt met elkaar. We leren van elkaar, abstracte tegenover concrete inbreng.’

Deze werelden – praktijkvoorbeelden uit de advocatuur en een rechtswetenschappelijke laag – komen in hun opiniestukken bij elkaar. De stichting brengt deze actief naar buiten, onder media en politici. ‘Onze kennis van het strafrecht willen wij gebruiken om op een informatieve en begrijpelijke manier deel te nemen aan het publieke debat,’ zegt Hermans. ‘Wij bundelen onze krachten om tegenwicht te bieden aan de verkillings van het strafrecht die nu gaande is.’

Geschorste en geschrapte advocaten

Digitaal aan de schandpaal

Een advocaat die over de schreef gaat, wordt bestraft met een publicatie online. Tenminste, als het aan de Amsterdamse tuchtrechter ligt. Wordt deze Amsterdamse uitzondering de regel? Of weegt privacy zwaarder?

‘Als je het alleen hebt over consumentenbescherming, had de wetgever minder privacy-inbreukmakende methoden kunnen kiezen’

Foto: Jiri Büller

Tekst: Trudeke Sillevius Smitt

De Amsterdamse tuchtrechter heeft onlangs in zes zaken bevolen dat een schorsing of schrapping moet worden gepubliceerd op www.tuchtrecht.nl, met de naam van de betrokken advocaat en de gronden van de beslissing. Nuttig voor de consument natuurlijk; voor de advocaat betekent het een forse verzwarende van zijn straf.

De bevolen plaatsingen duren langer dan de schorsingen: een jaar, en in één geval zelfs twee jaar. In dat laatste geval geldt voor de advocaat een proeftijd: één keer in de fout en het voorwaardelijke

deel van de schorsing wordt ten uitvoer gelegd. Wie zoekt op ‘plaatsing op de website tuchtrecht.nl’ krijgt vanzelf een lijstje van de uitspraken waar het om gaat. De namen staan er nu nog niet in, want de uitspraken zijn nog niet onherroepelijk.

Van advocatenkamer naar het web

Wat is er nieuw aan de online publicatie? De tuchtrechter mocht altijd al op grond van artikel 48 lid 3 Advocatenwet bevelen dat een berisping, schorsing of schrapping openbaar wordt gemaakt. ‘Op door hem te bepalen wijze,’ staat erbij. Tuch-

rechters maakten daar tot voor kort zelden gebruik van. En als ze het deden ging het meestal om aanplakking in de advocatenkamer, soms toezending aan de advocaten in het arrondissement en een enkele keer publicatie in een krant.

Los van deze publicaties in individuele zaken kennen we sinds enkele jaren tuchtrecht.nl. Daarop zijn alle soorten uitspraken van tuchtrechters te vinden, maar tot nu toe altijd anoniem. De publicatie die Amsterdam nu heeft bevolen, gaat dus een forse stap verder: de beslissing met daarin expliciet je naam en de bijbehorende gronden geruime tijd op een gemakkelijk doorzoekbare, natio-

nale overheidssite, waar bovendien elke beslissing als pdf is te downloaden – zie daar in je verdere internetleven nog maar eens vanaf te komen.

Geen onderlinge afstemming

Navraag bij de raden van discipline leert dat er (nog) geen sprake is van onderling afgestemd beleid. Waarom is Amsterdam hiermee begonnen? Waarom op tuchtrecht.nl? Vanwaar die termijnen van één en twee jaar? De Amsterdamse Raad van Discipline wil niet op vragen ingaan, maar laat in een verklaring weten dat het bevel tot publicatie op de website tuchtrecht.nl geschiedt 'met het oog op het belang van het publiek'. En: 'De raad maakte aldus gebruik van een wettelijke regeling inzake een wettelijke bevoegdheid. Deze staat los van de komende wettelijke regeling inzake een openbaar tuchtergister ofwel zwarte lijst. Overigens is die toekomstige regeling nog aanhangig bij de Tweede Kamer en is inwerkingtreding niet binnen een jaar te verwachten.'

Verruiming passieve openbaarmaking

Die 'komende wettelijke regeling' omvat in de eerste plaats verruiming van de zogenaamde passieve openbaarmaking. Op www.alleadvocaten.nl kun je nu al zoeken op naam van een specifieke advocaat. Als die advocaat geschorst is, staat dat er – na doorklikken – bij. Als het aanhangige wetsvoorstel erdoor komt, blijven onvoorwaardelijke strafschorsingen tien jaar staan, tenzij de tuchtrechter een kortere termijn bepaalt. Definitieve schrapingen komen erbij, en blijven dan permanent staan. Bovendien worden de gronden van de maatregel kenbaar gemaakt. Bijvoorbeeld door een link naar de uitspraak op tuchtrecht.nl, staat in de toelichting bij het voorstel.

Naast deze passieve bekendmaking introduceert het wetsvoorstel een zwarte lijst. Dennis Hesemans, raadadviseur bij Veiligheid en Justitie: 'Dat houdt in dat de Orde actief bekend maakt, bijvoorbeeld door publicatie van een lijst, welke advocaten de afgelopen periode voor straf zijn geschorst of zijn geschrapt. Of dat op internet gebeurt of elders, daar zegt het voorstel niets over. Maar het

'Het verbaast me dat in de advocatuur kennelijk één raad van discipline kan besluiten tot publicatie van integrale uitspraken op internet over te gaan'

gaat voor de betrokken advocaat dus om een eenmalige naamsvermelding.' Dat is toch minder vergaand dan de hele uitspraak een jaar op internet. Moet die lijst ook vermelden wat de advocaat heeft misdaan? Hesemans: 'Nee, maar er komen wel gegevens bij te staan waarmee de meeste uitspraken te vinden zullen zijn. Dat kan trouwens ook in het belang zijn van de advocaat: het kan zijn dat hij in het belang van zijn cliënt bewust de tuchtrechtelijke grenzen heeft opgezocht, en soms zijn cliënten juist naar zo'n advocaat op zoek.'

'Schorsing blijft rondzwerven'

Landelijk deken Jan Loorbach zegt over het wetsvoorstel: 'Het voorstel is er op verzoek van de Orde gekomen, omdat we het publiek goed willen voorlichten. De tuchtrechter lijkt daarop nu te anticipe-

ren. Publicatie op tuchtrecht.nl zoals de tuchtrechter beveelt, kan een advocaat meer raken dan de bekendmaking in eigen (advocaten)kring zoals die tot nu toe gebruikelijk was: de schorsing of schrapping kan in veel grotere kring bekend worden en blijven rondzwerven. Maar de wet laat de wijze van publiceren aan de tuchtrechter, dus daar hebben we het mee te doen.'

Krijgen geschorste en (deels) voorwaardelijk geschorste advocaten zo nog een redelijke kans? Loorbach: 'Het belang van discretie moet worden afgewogen tegen het belang van de openbaarheid van rechtspraak, en het belang van rechtzoekenden die een advocaat moeten inschakelen. Die waardering kan heel verschillend uitvallen; hierin zal zich dus een patroon moeten ontwikkelen.'

'Enorme gevolgen voor privacy'

De huidige wet laat het dus aan de tuchtrechter over om te bepalen hoe een berisping, schorsing of schrapping openbaar wordt gemaakt. Maar volgens privacyadvocaat Friederike van der Jagt (Stibbe) betekent dat niet dat de tuchtrechter daarin ook volledig vrij is. 'Je moet je altijd afvragen of een maatregel proportioneel is. En er is bij de totstandkoming van die bepaling indertijd natuurlijk geen rekening gehouden met internet en de enorme gevolgen daarvan voor de privacy. Stel dat je een maand geschorst bent, dan is het wel erg heftig dat die schorsing je door tijdelijke plaatsing van de uitspraak op internet, bijvoorbeeld voor een jaar, tot in het oneindige kan achtervolgen. Dat geldt helemaal bij voorwaardelijke schorsingen, die je kwetsbaar maken voor nieuwe klachten.'

In het wetsvoorstel dat nu bij de Tweede Kamer ligt, is wél over de gevolgen van internet nagedacht. Van der Jagt denkt dat de tuchtrechter, vooruitlopend op de nieuwe wet, goed zit als hij publicatie beveelt langs de lijn van dat wetsvoorstel. 'Dan is zo'n bevel ingebed in een kader waar ook het College bescherming persoonsgegevens kritisch naar heeft gekeken. Dat zou betekenen dat alleen onvoorwaardelijke schorsingen en schrappingen actief openbaar worden gemaakt, met vermelding van de naam van de advocaat.'

ding van de zakelijke gegevens van de advocaat, de datum van de beslissing en de datum waarop de maatregel ingaat.' Dat gaat minder ver dan integrale plaatsing van de uitspraak op tuchtrecht.nl, maar het blijft heel ingrijpend. Van der Jagt: 'Als je het alleen hebt over consumentenbescherming, had de wetgever minder privacy-inbreukmakende methoden kunnen kiezen. Bijvoorbeeld: je kunt bellen met de Orde, dan krijg je de tuchtrechtelijke gegevens over een advocaat. In het wetsvoorstel is die puur informerende kant geregeld met een beperkte mogelijkheid tot inzage voor consumenten in de antecedenten van de advocaat. Maar de wetgever laat ook de schandpaalfunctie, de transparantie en het aanzien van de advocatuur meewegen. Daarom wordt er ook actief een lijst gepubliceerd. De privacy moet op dat punt in belangrijke mate wijken voor het belang van het aanzien van de beroepsgroep. Die afweging valt in algemene zin te billijken.'

Voorspelbaar

Van het tuchtrecht voor de advocatuur naar het medisch tuchtrecht. In de gezondheidszorg is het sowieso niet aan de tuchtrechter om te bevelen dat met naam en toenaam wordt gepubliceerd. Wel kent de zorg, net als de advocatuur, een openbaar register. In dat BIG-register moet iedereen met een beschermde titel ingeschreven staan. Als je geschorst bent, staat dat erbij zolang die schorsing loopt, inclusief de reden. Het register is op naam doorzoekbaar.

Sjef Gevers, lid van het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg en emeritus hoogleraar gezondheidsrecht aan de UvA/AMC: 'In 2011 is in de Tweede Kamer aan de orde geweest of tuchtuitspraken integraal in het BIG-register moesten worden opgenomen. Minister Schippers vond dat niet wenselijk omdat het mogelijk een ongerechtvaardigde inbreuk op de privacy zou opleveren. Wel zijn sinds 1 juli 2012 ook berispingen zichtbaar geworden in het BIG-register, inclusief de aard van het handelen dat tot de maatregel

'Die registratie is iets heel anders dan wanneer je googlet op 'accountant X' en leest dat die door de Accountantskamer is veroordeeld'

heeft geleid. De SP wilde daarnaast de waarschuwingen opnemen, maar zo ver heeft men niet willen gaan, omdat bij de waarschuwing geen sprake is van echt laakbaar gedrag. Dan is de vraag in hoeverre het helpt voor de kwaliteit, terwijl je wel het belang van de betrokkene schaadt.'

Volgens Gevers is het op zichzelf goed dat er meer openheid komt. 'Maar het vergt afweging van doel en middel, inclusief neveneffecten. Uit oogpunt van rechtszekerheid is het wenselijk dat het wettelijk geregeld is, en in ieder geval gecoördineerd. Het verbaast me daarom dat in de advocatuur kennelijk één raad van discipline kan besluiten tot publicatie van integrale uitspraken op internet over te gaan. Het is belangrijk dat mensen weten wat ze kunnen verwachten, dat er een duidelijk beleid

is, eenvormig en kenbaar voor degenen die eraan onderworpen zijn. Het moet zoveel mogelijk voorspelbaar zijn.'

De zorg kent overigens ook een 'overzicht bevoegdheidsbeperkingen': een regelmatig bijgewerkte lijst waarop de namen van geschorste en doorgehaalde (geschrapte) beroepsbeoefenaren te vinden zijn, zonder vermelding van reden.

'Naming and shaming'

In accountantsland zal het zo'n vaart niet lopen met openbaarmaking. Michiel Werkhoven, voorzitter van de Accountantskamer waar alle tuchtzaken in eerste instantie worden behandeld, zegt dat hij niet voor *naming and shaming* is: 'Het publiceren van naam en toenaam is een sanctie die maar heel zelden wordt opgelegd. En dan alleen als het echt nodig is om de maatschappij te beschermen tegen de accountant. Bij een moordenaar of zedendelinquent wordt de achternaam in de media afgekort met initialen, ook na de veroordeling. De zittingen van de Accountantskamer zijn openbaar en sommige media doen daar verslag van. Daarbij publiceren zij de volledige naam, zodat de naam van een accountant die een fout maakt voor eeuwig over het internet blijft zweven. Ik vind dat bijzonder. In het accountantsregister wordt overigens wel vermeld welke maatregelen tegen een accountant zijn genomen. Dat is ook een soort *naming and shaming*, maar als buitenstaander kun je niet zo gemakkelijk bij die gegevens. En die registratie is iets heel anders dan wanneer je googlet op 'accountant X' en leest dat die door de Accountantskamer is veroordeeld.'

Amsterdam als voorbeeld?

De Raden van Discipline gaan met elkaar in overleg of ze de Amsterdamse schandpaal overnemen. En dan is het natuurlijk de vraag wat het Hof van Discipline van de ingeslagen weg vindt. Het Hof verwacht uiterlijk in december de eerste uitspraak te doen. Maar linksom of rechtsom, meer openheid over advocaten die serieus de fout ingaan lijkt een kwestie van tijd.

DE WET VAN CARNEGIE

Je kunt mensen
niet laten stijgen,
als ze niet willen
klimmen.

DE WET VAN LEXENCE

Een carrière ladder is geen roltrap.

We zoeken advocaat medewerkers (m/v)
voor vastgoedrecht en arbeidsrecht

Ben je toe aan een volgende stap in de carrière en wil je excelleren
in datgene waar je goed in bent? Kies dan voor Lexence.

werkenbijlexence.nl

ONTDEK DE WET VAN LEXENCE

Lexence
advocaten & notarissen

Vind snel alle informatie die u nodig heeft met de

A

Kluwer Navigator Collecties Advocatuur

V

U stelt de hoogste eisen aan de kwaliteit en de reikwijdte van de informatie die u nodig heeft. In de nieuwe Kluwer Navigator Collecties voor de Advocatuur heeft Kluwer alle relevante bronnen per rechtsgebied aan elkaar gekoppeld. Altijd direct beschikbaar via de nieuwe en gebruiksvriendelijke portal, de Kluwer Navigator. Deze collecties bevatten onder meer de Asser-serie, de Groene Serie, Tekst & Commentaar, NJ, NJB, Rechtspraak van de Week, Modellen voor de Rechtspraktijk, de Praktijkgids, Data Juridica en natuurlijk de Nederlandse wetgeving plus uitgebreide toelichting (Lexplicatie). Compleet, actueel en van hoge kwaliteit, samengesteld door topauteurs.

De volgende Collecties zijn beschikbaar voor de advocatuur: Arbeidsrecht • Banking & Finance • Contracten- en aansprakelijkheidsrecht & Burgerlijk procesrecht • IE- en ICT-recht • Insolventierecht • Omgevingsrecht • Ondernemingsrecht • Personen-, familie- en erfrecht • Sociale zekerheidsrecht • Staats- en bestuursrecht • Strafrecht • Vastgoedrecht.

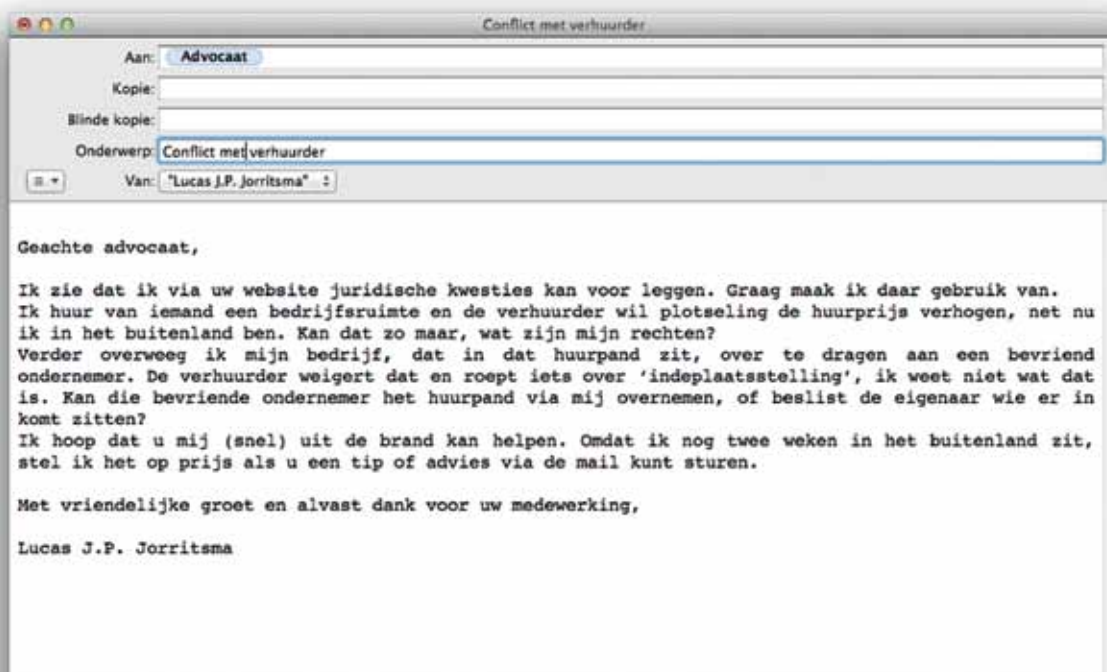
Meer informatie of een gratis proefabonnement?

Ga naar kluwernavigator.nl/advocatuur of neem contact op met ons: 0570 673 591 of cslegal@kluwer.nl

Online adviezen van advocatenkantoren onderzocht

U vraagt, wij draaien... als het tenminste uitkomt

Bij steeds meer advocatenkantoren kunnen bezoekers via de website een juridisch probleem voorleggen. Met een vraag van de fictieve cliënt Lucas Jorritsma testte het *Advocatenblad* veertig kantoren met zeer uiteenlopende antwoorden als resultaat.

Tekst: Michel Knapen

Lucas Jorritsma zit met een huurkwestie. Hij zit tijdelijk in het buitenland en juist dan laat de verhuurder van zijn bedrijfsruimte weten dat de huurprijs omhoog gaat. 'Kan dat zo maar,' vraagt Jorritsma zich af. Hij besluit gebruik te maken van een formulier dat advocatenkantoren vaak op hun website hebben staan, waarmee gratis advies kan worden verkregen. En als hij toch daarmee bezig is, gooit hij er een tweede kwestie achteraan: hij wil zijn bedrijfsruimte overdragen aan een bevriend ondernemer, maar

**'Ondernemers
zullen niet snel
via zo'n formulier
een vraag
voorleggen'**

de verhuurder roept iets over 'indeplaatsstelling' – iets wat Jorritsma niet goed begrijpt. Hij wil gewoon weten: mag hij bepalen wie in de bedrijfsruimte gaat zitten of bepaalt de verhuurder dat? En om

zijn kans op een goed antwoord te vergroten, stuurt hij zijn vraag tegelijk naar meerdere advocatenkantoren. Kost toch niks.

Maar ondernemer Lucas Jorritsma bestaat niet en zijn juridische problemen zijn fictief. In werkelijkheid is Jorritsma een journalist van het *Advocatenblad* die *under cover* polst of advocatenkantoren wel een adequaat antwoord geven op juridische problemen van wildvreemde burgers, zoals ze op hun website beloven: komen ze een beetje snel met hun antwoord, is het antwoord correct, en kan Jorritsma er iets mee? Op 21 en 22 augustus ontvin-

gen veertig door de redactie geselecteerde advocatenkantoren, die op hun website aangaven dat particulieren een juridische vraag kunnen voorleggen, de huurkwestie van Jorritsma in hun mailbox. Bij de meeste daarvan werken advocaten die lid zijn van de Vereniging van Huurrecht Advocaten. De kantoren die deze dienst aanbieden, zijn doorgaans klein tot middelgroot.

Akelig stil

Precies 32 minuten nadat een Maastrichtse advocaat een vraag van 'cliënt Lucas Jorritsma' in zijn mailbox heeft gelezen, typt hij het volgende in op zijn iPhone: 'Wij behandelen uitsluitend strafzaken.' Een correct antwoord, maar Jorritsma schiet er weinig mee op. De reactie is niet al te meevolend met de cliënt en bevat geen doorverwijzing naar een advocaat die Jorritsma's probleem wel kan oplossen. Ook twee andere advocaten gaven aan Jorritsma niet verder te kunnen helpen vanwege hun specialisatie op ander vlak. Viermaal kreeg Jorritsma een foutmelding nadat het bericht op het e-formulier was ingevuld en verzonden. Wellicht een puntje van aandacht voor de webmasters?

Naar de overige 33 kantoren kon het formulier wel worden verzonden. Twee kantoren gaven per omgaande aan dat er binnen afzienbare tijd een antwoord op de vraag zou komen, maar hielden zich vervolgens akelig stil. Acht kantoren hebben überhaupt niet gereageerd, vaak ondanks de belofte dat er 'binnen twee dagen een antwoord' zou komen.

Van de resterende 23 kantoren die een inhoudelijke reactie stuurden, gebeurde dat meestal binnen twee à drie dagen, maar altijd binnen een week. Opmerkelijk genoeg bleef Jorritsma ook bij veel advocaten die in het huurrecht zijn gespecialiseerd in het ongewisse, want ook hun reacties voldeden niet aan de vier criteria waaraan een correct antwoord op zijn minst dient te voldoen.

Limburgs goud

Die criteria zijn op verzoek van het *Advocatenblad* opgesteld door vastgoedadvocaat Eleonore van Lith (Cleerdin & Hamer in Amsterdam) die ook geholpen heeft met het opstellen van Jorritsma's vraag. 'Een

Jorritsma's huurkwestie werd per mail aan 40 kantoren gestuurd:

- 4 websites gaven een foutmelding;
- 2 beloofden via een standaardreactie follow-up die nooit kwam;
- 8 beloofden via een persoonlijk reactie follow-up die nooit kwam;
- 3 gaven aan geen huurrecht te doen.

Van de 23 reacties:

- 6 adviseerden te bellen;
- 1 gaf aan dat een collega na zijn vakantie ging bellen;
- 1 wilde eerst een depot ontvangen.

Van de 15 die inhoudelijk reageerden:

- 4 voldeden aan één criterium;
- 4 voldeden aan twee criteria;
- 4 voldeden aan drie criteria;
- 3 voldeden aan alle criteria.

'Het is niet onze opzet dat er direct business uitrolt'

kantoor moet altijd vragen naar meer informatie dan Jorritsma al prijs gaf', aldus Van Lith. 'De huurovereenkomst moet immers worden ingezien om tot een echt goed advies te kunnen komen. Verder moeten de verschillende regimes worden benoemd en uitgelegd, moet bij de vraag over de indeplaatsstelling nadrukkelijk worden vermeld dat de verhuurder toestemming moet geven, en dient art. 7:303 BW te worden genoemd én inhoudelijk uitgelegd.' Pas als een reactie al deze elementen bevat, heeft deze de 'ondergrens' bereikt.

En dan blijkt, aldus Van Lith, dat veel kantoren te kort door de bocht gaan. 'Het inzien van het huurcontract is weliswaar een criterium maar ook zonder dat te bekijken kun je als advocaat een korte uitleg geven. Als je zegt dat je geen actie onderneemt totdat je de huurovereenkomst hebt ingezien, dan maak je je er makkelijk vanaf.' Sommige reacties waren geformu-

leerd in enkele en soms onpersoonlijke zinnen. Anderzijds zetten drie kantoren hun reactie op briefpapier en stuurden die als pdf naar Jorritsma – een mooie service.

Voor enkele kantoren was het al te doorzichtig wat met de webformulieren wordt bedoeld: niet een onbekende burger snel helpen of op weg wijzen, maar hem binnenlokken en van hem een betalende cliënt maken. Er wordt gehengeld naar opdrachten, er wordt druk uitgeoefend om toch zeker langs te komen, er worden alvast uurtarieven genoemd. Het meest ver daarin gaat een advocatenkantoor in Veenendaal die geen antwoord geeft maar de cliënt wel aanspoort om 'op een zo kort mogelijke termijn een afspraak' te maken. Ook noemt hij vast zijn uurtarief, stuurt meteen de algemene voorwaarden van zijn kantoor mee en geeft aan de zaak pas ter hand te nemen als Jorritsma 750 euro als depot op de derdenrekening heeft gestort.

Op basis van vier criteria ging het goud naar Hoeberechts Advocaten te Weert. Over het antwoord van Karlien Wenting zegt Van Lith: 'Zij noemt alles, zet het goed uiteen, is kort en bondig en heeft haar reactie toegankelijk opgeschreven. Haar antwoord is juridisch het meest kloppend, ze springt eruit, nee – ze is veruit de beste.'

... en wederhoor

Een aantal advocatenkantoren dat zonder het te weten aan dit onderzoek meedeed, is achteraf om een reactie gevraagd. Daaruit bleek dat het doorgaans particulieren zijn die een vraag stellen via de webformulieren. Bij Schuurmans Advocaten in Roden handelt Anja Bolt de vragen af maar druk heeft ze het er niet mee: één à twee per maand. Jessie de Hart van Smit & De Hart advocaten (Vught) doet er 'enkele' per maand. Zowel Bolt als De Hart benadrukt dat de vragen vaak uit de regio komen, maar ook uit de rest van het land. 'De vragen komen van Leiden tot Eindhoven,' aldus Bolt, 'terwijl wij in Drenthe zitten. Dat is niet praktisch mocht het werkelijk tot een zaak komen.' De meest bizarre kwestie die Bolt kreeg voorgeschiedeld betrof iemand die in Andorra woonde en vroeg of hij daar een pandrecht kon uitwinnen.

De paar vragen die maandelijks bij Smit & De Hart binnenkomen, leiden niet direct tot lucratieve zaken. 'Het is niet onze opzet dat er direct *business* uitrolt', reageert De Hart. 'Mensen willen snel een tip of een advies en als we dat adequaat doen dan worden we vanzelf bekend als een toegankelijk kantoor dat goed werk verricht.'

Heel anders zijn de geluiden bij Van der Kooij Advocaten (Amsterdam). Vóór juni konden vragen alleen worden gesteld via het webformulier en toen kwamen er dagelijks twee binnen. Sinds juni kunnen burgers óók een mail naar een advocaat sturen of naar kantoor bellen; opties waarmee nadrukkelijk geadverteerd wordt. Maar van die twee extra mogelijkheden wordt de telefoon het vaakst gebruikt, aldus Vincent Besters van Van der Kooij. 'Het aantal keren dat het webformulier wordt ingevuld is de afgelopen twee maanden op de vingers van één hand te tellen.' En, zo beaamt hij, 'antwoorden kost tijd en soms levert het niks op, soms

'Viermaal een foutmelding; puntje van aandacht voor de webmasters?'

wel. Als iemand een zaak heeft, willen we graag dat hij bij ons cliënt wordt.' Hij schat dat in de helft van de mailtjes of telefoontjes 'er een zaak of klant uitrolt'. Bij Van der Kooij hebben ze gemerkt: hoe laagdrempeliger de methode, des te meer toevoegingsklanten. 'Ondernemers zullen niet snel via zo'n formulier een vraag voorleggen, die bellen of komen langs.' Het kantoor is zeer te spreken over deze manier van klanten werven, zegt Besters. 'Het levert voldoende op, ook al omdat we veel investeren in een goede vindbaarheid via Google. De afgelopen week hadden we tien nieuwe zaken.' Ook Bolt is van mening dat de webvragen

toegevoegde waarde hebben. 'We kregen eens een vraag van een vrouw uit Leiden, wier fiets door de gemeente was weggesleept. Zij was al in bezwaar gegaan, maar op de datum waarop de gemeente de hoorzitting had gepland, kon zij niet. Zij wenste ons advies hoe te handelen. Hieruit blijkt de extreme laagdrempeligheid van het medium van gratis advies via het web. Het is immers slecht voorstelbaar dat je voor een dergelijke kwestie een advocaat zou benaderen. Zeker daar het vaak mogelijk is je fiets van de gemeente terug te krijgen voor een paar tientjes.'

Ook al levert het meestal geen klinkende munt op, Bolt steekt wel energie in de vragen. 'We bellen vaak na om het praktische probleem dat mensen voorleggen meer juridisch in te kaderen. We geven serieus advies, soms is het een uitgebreid verhaal. Vaak horen we daarna niets meer, zelfs geen bedankje. Soms zeggen we: mocht er een zaak in zitten, dan willen wij dat graag doen – maar dan tegen betaling. Ook dan hoor je vaak niets meer.'

(advertentie)

*Draagkrachtberekening,
co-ouderschap,
vermogensopstelling en
de berekening van
het besteedbaar inkomen
na scheiding. Alles ineen,
klik, klik, klaar.*

Alimentatierekenen is ècht makkelijker met Split-Online!

Veel advocaten hebben Split-Online omarmd als hun pakket. Ze willen nooit meer iets anders! Probeer nu zelf het meest gebruiksvriendelijke

en uitgebreide alimentatieberekenprogramma. U kunt Split-Online.nl nu **gratis** testen. Ga snel naar www.split-online.nl en registreer u vandaag!

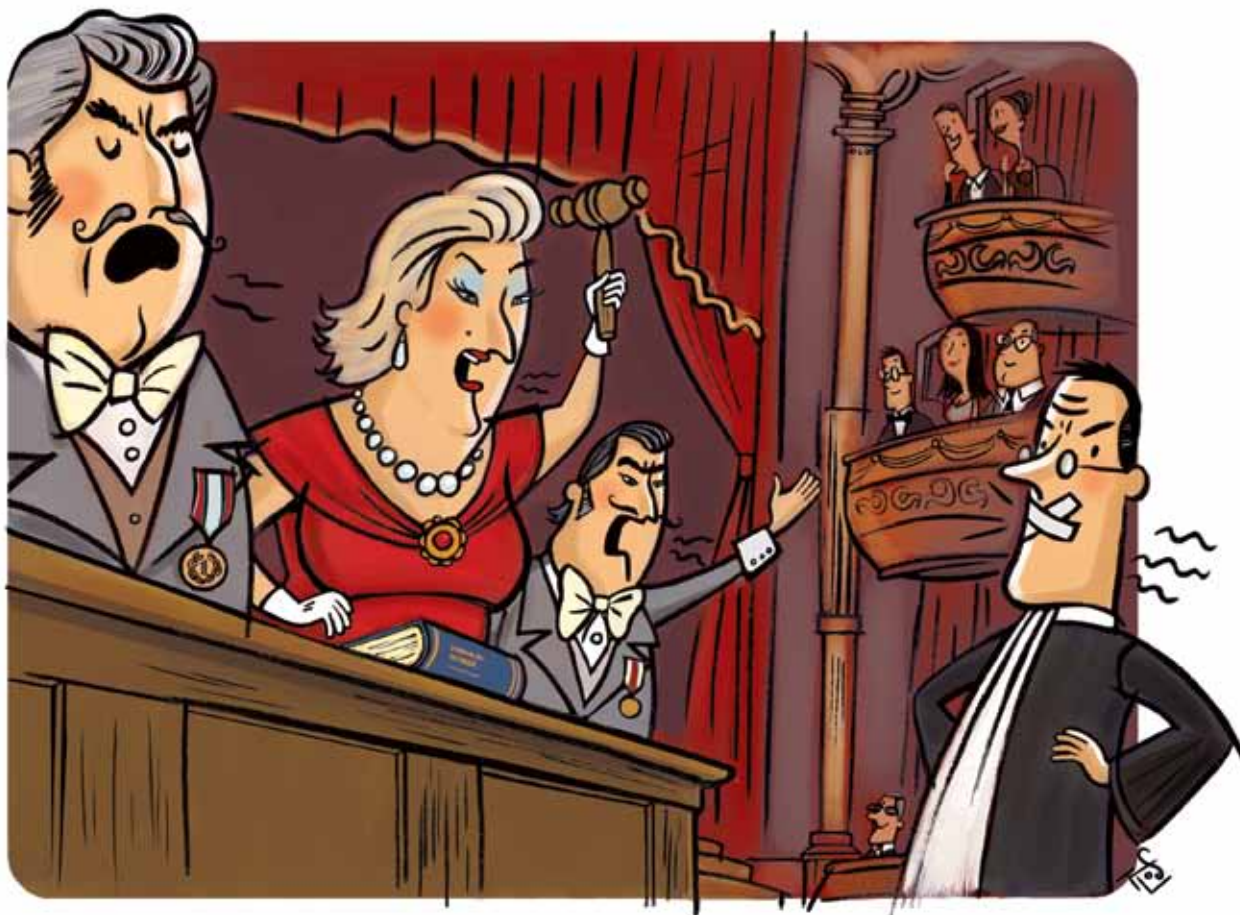
Split-Online.nl: ook voor praktijkgerichte en voordelige (PE)opleidingen!

SPLIT
SCHEIDINGSPLANNING
INFORMATIETOOL

Split Online is een uitgave van XS2Knowledge B.V. Voor meer informatie kijkt u op de website: www.split-online.nl.
Ook kunt u bellen naar 088 - 61 61 261 of stuur een e-mail naar: sales@split-online.nl.

Onnodig **grievend** of noodzakelijk kwaad?

Advocaten mogen zich niet onnodig grievend uitlaten, maar waar ligt de grens?

Illustratie: Flos Vingerhoets

Tekst: Trudeke Silleviss Smitt

‘Soms gaan advocaten in onze ogen te ver en vindt de tuchtrechter toch dat het kan,’ zei Henk de Groot bij zijn afscheid als voorzitter van de Commissie Disciplinaire Rechtspraak. De commissie wil de grenzen als het gaat om grievende uitlatingen liever niet node-loos oprekken zodat boude uitspraken van advocaten in de tuchtrechtrubriek achter in dit blad dus maar mondjesmaat aan bod komen. Hoog tijd voor een bloemlezing uit recente zaken over al dan niet onnodig grievende uitlatingen. Advocaten die vanwege hun uitlatingen

al ruimschoots in de media zijn geweest, worden bij naam genoemd; de overigen blijven mr. X.

Gesukkel

Het woord ‘sukkel’ is zoiets als zout: niet echt smaakvol, maar het pept de boel wel op. En alom toegepast, ook in de advocatuur. Zoals door mr. X die op zondag in kamerjas aan het bijkomen was van een stressvolle en teleurstellende week: een fonkelnieuwe, veelbelovende samenwerkingsovereenkomst met een websitebeheerder was door ruzie geklapt. Mr. X wilde net een slok nemen van zijn espressootje toen de BlackBerry begon

te zoemen. Een bericht van die websitebeheerder: ‘Hierbij een rekening voor de gemaakte kosten, en als je die niet betaalt, ga ik naar de tuchtrechter.’ Het basisrecept was eenvoudig: ‘Ga je gang.’ Maar dat klonk nog wat flauwtjes, dus greep mr. X naar het zout. Volgens de Amsterdamse tuchtrechter had mr. X er beter géén sukkel achter kunnen zetten maar klachtwaardig was het in de context niet.

Een uitkomst waar Erik Thomas, die uit hetzelfde vaatje tapte, voorlopig alleen van kan dromen. Hij zei op een zitting ‘sukkel’ tegen een onderzoeker en kreeg niet alleen de tucht- maar ook de

strafrechter achter zich aan. Zijn kantoorgenoot en advocaat Cees Dekker: 'Ik heb begrepen dat de tuchtrechter nu het oordeel van de strafrechter afwacht. Dat vind ik principieel onjuist. Een advocaat geniet strafrechtelijke immuniteit voor wat hij in een strafzaak zegt.'

Operette

Niets ten nadele van de sukkelzeggers, maar het kan natuurlijk fantasievoller. En beeldender. Denk aan de mr. X die het Hof van Discipline in een brief een 'operette-rechtsorgaan' noemde. Of je wilt of niet, maar in gedachte zie je een gezelschap van rondborstige dames in laag uitgesneden feestjurken en heren in vreemde uitdossingen met opgeplakte snorren. Het inspireerde de juristenwebsite Advocatie.nl tot een enquête. Een nipte meerderheid van de 276 geënquêteerden vond dat 'operette-orgaan' moest kunnen. De raad van discipline in Den Haag vond van niet en gaf onder andere voor deze misstap een waarschuwing. Helaas is mr. X niet in appel gegaan zodat het gezelschap in kwestie zich er niet over heeft kunnen uitspreken.

Addergebroed

Als het gaat om beeldend taalgebruik is de Bijbel een hoorn des overvloeds en mr. Theo Hiddema mag zich daar graag aan te goed doen. Zo noemde hij een ex-cliënt 'een stuk addergebroed', die vanwege al zijn geklaag 'zijn tenten beter kon opslaan op de stoep voor de deken.' Eerder had Hiddema in dezelfde kwestie al een schorsing van twee weken gekregen, vanwege on aardigheden en omdat hij voor de ex-cliënt belastende informatie (deels per ongeluk) naar de pers had gestuurd. Het Hof van Discipline overwoog toen dat een cliënt juist in de bedreigende situatie van een strafzaak moet kunnen rekenen op de discretie en loyaliteit van zijn advocaat.

Tijdens de schorsing trok Hiddema zich als het ware voor bezinning terug in de woestijn, zo was te zien in het televisieprogramma *De wereld Draait Door*: in de blakerende zon, met zijn blote voeten in het brandende zand van het Hollandse strand vertrouwde hij een Jakhals toe wat hem in de problemen had gebracht.

Ultrakort door de bocht

In deze bloemlezing konden de uitspraken uiteraard niet met alle nuances worden weergegeven; zie daarvoor de website tuchtrecht.nl. En met deze disclaimer in het achterhoofd gaan we een rondje ultrakort door de bocht:

- 'Wetsverkrachter' tegen een rechter in een wrakingsakte leverde in eerste instantie een waarschuwing op; in appel werd de zaak na toezeggingen van mr. X door de deken ingetrokken. Wat die toezeggingen waren, is onbekend.
- De rechter betichtten van 'een litanie van aperte leugens' kon door de beugel omdat het in een brief aan de wederpartij stond en de advocaat zelf als bewindvoerder partij was.
- 'De man komt bij mij over als onprettig gestoord' mocht niet van de raad van discipline, maar wel van het hof omdat het diende ter onderbouwing van een verzoek aan de rechter om de man en de vrouw afzonderlijk te horen.
- Grievend, maar zeker niet onnodig handelde de advocaat die twee collega's erop wees dat ze een buitengewoon onverstandig advies aan hun cliënt hadden gegeven.
- Een waarschuwing was er voor de advocaat die een ex-cliënt met wie hij bevriend was geweest trakteerde op sms'jes met 'Kleuter,' 'Huil toch niet joh, pijnlijk,' en vermoord me zoals je hebt beloofd met je grote bakkes, vuile leugenaar' en 'Je bent echt volslagen gek en hulpbehoevend.' Ook al zou mr. X bedreigd zijn, zoals hij beweerde, dan nog kon het niet, vond de raad.
- De zwaarste maatregel was niet voor dat soort schuttingtaal, maar voor een agressieve toonzetting in een echtscheidingszaak. Twee weken voorwaardelijke schorsing om te leren dat dat in familiezaken niet kan, zeker niet als je weet dat de jonge kinderen van de strijdende partijen alles te lezen krijgen.

Beroepstrots, eigendunk, een beetje Friese koppigheid – en misschien ook wel ijdelheid. Vanwege die bezinning bleef het in de tweede zaak bij een berisping en sindsdien lijkt het rustig rond de strafpleiter. Wat ook wel weer jammer is,

want mr. Hiddema weet zijn talent voor beledigen soms nuttig aan te wenden, bijvoorbeeld in de strijd tegen minderwaardige vormen van junkfood. Daarover zei hij ooit in het blad *Legal Stuff* onder meer: 'De bitterbal is een halfzachte zwerfkei die in het hardcore snackgebeuren niets te zoeken heeft.' Zijn reden: de bitterbal is sociaal geaccepteerd.

Op de man

Don't mention the war. Tenminste, als je de controversie schuwt. Maar daar heeft mr. X geen last van. Hij trad op voor een vredesactivist en zei dat de Advocaat-Generaal in die strafzaak zich gedroeg als een *furchtbare Jurist* onder het naziregime, door mee te werken aan een systeemmisdaad van de overheid, namelijk het hebben van straaljagers waarmee atoombomben afgegooid kunnen worden. Dat moet je kunnen zeggen, vond de Amsterdamse raad van discipline. Maar de landelijk deken ging in appel, iets wat hij per jaar maar één of twee keer doet. Waarom nu eigenlijk? 'Er was wat ophef over die zaak,' aldus Loorbach, die de kwestie erfde van zijn voorganger Willem Bekkers, 'en we vonden als organisatie dat een signaal op zijn plaats was. De advocaat had een misschien niet haalbaar, maar wel interessant punt dat die hele vervolging tot niets kon leiden omdat het op nietige wetgeving was gebaseerd. Maar hij zei ook dat je al fout bent als je instrumenteel bent bij de toepassing. Dat was een tegen de persoon gerichte kwalificatie, die hij niet nodig had om zijn punt te maken. Dat vonden we onnodig grievend.' Dat vond ook het Hof van Discipline en mr. X kreeg een waarschuwing.

Dienders

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens houdt het Hof van Discipline graag scherp op het punt van de vrijheid van meningsuiting van advocaten. Twee gekrenkte politieambtenaren kregen daar onlangs mee te maken: het Hof van Discipline disculpeerde een advocaat die een politieambtenaar had beschuldigd van valsheid in geschrifte en meened. En een andere advocaat mocht in het kader van een art. 12 Sv.-procedure zeggen dat een

brigadier vanwege zijn discriminerende houding 'een kankergezwel' was dat binnen het politiekorps maar bleef voortwoekeren. Dat was trouwens wel op het randje, zei het hof. In beide zaken waart de zaak-Steur rond, waarin het EHRM in 2004 heeft gezegd dat de vrijheid van meningsuiting van een advocaat in het kader van de belangenbehartiging alleen wordt beperkt als die beperking bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is.

Boerengat

Een andere Europese uitspraak die in actuele jurisprudentie na-echoot is de zaak-Veraart uit 2006. Veraart kreeg in Nederland een berisping omdat hij voor de radio een 'regressietherapeut' beschreef als een 'magiër die beter kool kon gaan verbouwen'. Het oordeel van het EHRM kwam erop neer dat de tuchtrechter had verzuimd te kijken of Veraart

'Een advocaat geniet strafrechtelijke immuniteit voor wat hij in een strafzaak zegt'

misschien wel een beetje gelijk had.

Het Europese Hof zei in die zaak ook dat advocaten zich in het openbaar discreet, eerlijk en waardig moeten gedragen en daar mag de Nederlandse tuchtrechter dan graag weer een beroep op doen om advocaten te manen hun toon te matigen. Zoals in de zaak van Mohammed Enait (Advocatenkantoor Enait in Den Haag), die niet wilde opstaan voor de rechter

en die op televisie onder meer zei dat de rechter waarschijnlijk uit een boerengat was gekropen. Die uitspraak kwam tijdens de hoogtijdagen van het islamdebat en de Tweede Kamer schreeuwde om maatregelen, de deken trok ten strijde om de volkswoede te temperen en de raad van discipline tikte Enait op de vingers. Maar uiteindelijk ging Enait – ondanks het Veraart-criterium – bij het Hof van Discipline vrijuit: de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van meningsuiting hadden gewonnen.

Al met al zijn advocaten ook maar mensen die dus af en toe rare dingen zeggen, met één belangrijk verschil. Als een advocaat op de man speelt, zijn cliënt afvalt of gewoonweg grof is, grijpt de tuchtrechter snel naar de groene zeep. Maar advocaten die zich grievend uitlaten om voor hun cliënt op te komen, vinden al snel het EHRM aan hun zijde.

(advertentie)

MEDISCH ADVIES nodig in juridische zaken?

Lechnerconsult is expert op het gebied van gezondheidsschade. Met een vlijmscherp en helder medisch advies staan de specialisten van Lechnerconsult u bij in de vertaalslag van letsel naar personenschade. Van de operatietafel naar de rechtbank.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk. Bij letselschade, maar ook in arbeidsongeschiktheidsvraagstukken.

Bel voor een vrijblijvende kennismaking met 010 47 62 870 en vraag naar dhr. C. Hoogenkamp.

Lechnerconsult
Schiekade 458
3032 AX Rotterdam

T 010 47 62 870
F 010 47 72 075
E info@lechnerconsult.nl
W www.lechnerconsult.nl

Feiten & cijfers spreken voor zich

Toen M-verzekeringen vijf jaar geleden werd gelanceerd, leken de offertes voor velen van u te mooi om waar te zijn. Inmiddels is wel duidelijk dat M-verzekeringen niet alleen een scherpe premie biedt, maar dat haar producten ontwikkeld zijn met kwaliteit als uitgangspunt. De goede kennis van de markt en een krachtige inkoop resulteren in onze scherpe premies.

De ruime ervaring en professionaliteit heeft voor veel collega's van u de doorslag gegeven om hun financiële belangen aan ons toe te vertrouwen. Dit specialisme en kennis van uw beroepsgroep loont dus voor u en voor ons. Graag maken wij ook voor u een persoonlijke vergelijking gebaseerd op cijfers en feiten.

M-VERZEKERINGEN
EXCLUSIEF VOOR ADVOCATEN, NOTARISSEN EN GERECHTSDEURWAARDERS

Ringbaan West 240 • Tilburg • T 013 594 28 28 • m@mutsaerts.nl • www.m-verzekeringen.nl

25

Meer dan 25 procent van de top 50 advocatuur is relatie

De meest uitgebreide basisdekking beroepsaansprakelijkheid

100%

100% uitloop, 100% inloopdekking

1.000

Meer dan 1.000 M-AOVs in 5 jaar tijd

30

30 tot 70 procent korting over de looptijd (afhankelijk van uw aanvangsleeftijd) op uw AOV

€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€

80.000

De gemiddeld behaalde besparing voor een AOV is 80.000 euro over de looptijd

1

onze overlijdensrisicoverzekering is op basis van éénjarige risicopremies, zo wordt u niet geconfronteerd met een hoog gelijkblijvend premietarief

Was will der Klient?

Gevraagd naar 'hun' advocaat zeggen de meeste cliënten tevreden te zijn. Maar daarmee nam organisatieadviseur Bartel Berkhout geen genoegen. 'Doorvragen leert dat de meeste bedrijven geen idee hebben wat er gedurende het proces van samenwerken wanneer gaat gebeuren.'

Tekst: Mark Maathuis

De discrepantie tussen zijn werk als advocaat-stagiaire en zijn ervaringen als hockeycoach van Jong Oranje zette hem aan het denken, zegt Berkhout. 'Ik zat op een klein kantoor en was daar op de inhoud gefocust en niet op wat cliënten dachten, laat staan dat ik bezig was om dat te verbeteren. Ondertussen was ik als coach juist voortdurend in de weer om op hoog niveau teamprestaties te verbeteren. Mede daarom heb ik de advocatuur verlaten en richt ik mij nu via Ngenius, waar ik mede-eigenaar ben, op het verhogen van klanttevredenheid.'

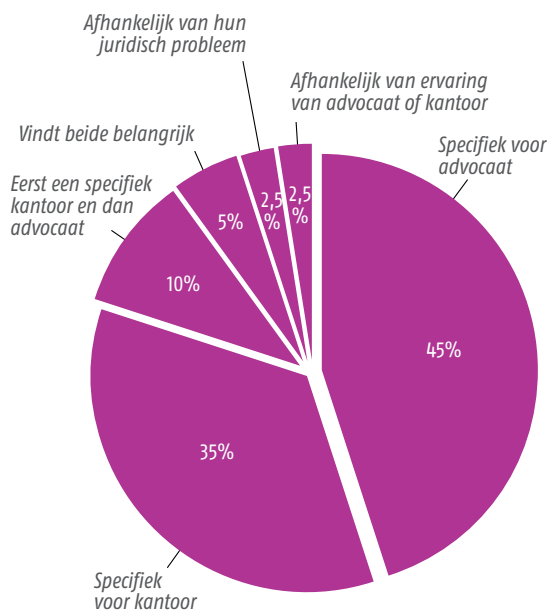
Wel bleef Berkhout via zijn voormalige opleidingsgenoten en vrienden op de hoogte van wat er speelde binnen de beroepsgroep. 'Wat bleek? Er was in die zes jaar niets veranderd. Dat fascineerde mij. Hoe kan dat, in deze economische tijden? Andere organisaties worden gedwongen om op cliënten te focussen, waarom de advocatuur niet? Weten inhurende be-

drijven niet beter? Hebben ze zich neergelegd bij het gemiddelde dienstverlening niveau? Of komt het omdat personen die juridische hulp inroepen maar één belang hebben: "los mijn probleem op en het maakt mij niet uit hoe en tegen welke prijs."

Vragen waar Berkhout het antwoord ook niet op wist. Hij schakelde daarom onderzoeksbureau X&Y research in en vond 80 bedrijven bereid mee te werken, waaronder de Rabobank, Eneco, KLM, DHL, Randstad, Mattel, Prorail, Accenture, Woningnet, V&D, Deloitte, Menzis en KPN Legal. Vervolgens vonden er bij deze 80 bedrijven interviews plaats met DGA's, specialisten en/ of bedrijfsjuristen die contact onderhouden met externe juridische dienstverleners. Om de inhurende partijen te classificeren, is de uitkomst verdeeld in *light* (minder dan 10 keer per jaar, 20 procent van de onderzochten), *medium* (10 tot 30 keer per jaar, 30 procent) en *heavy* (meer dan 30 keer per jaar, 50 procent).

Fik in de advocatuur

Wat Berkhout met zijn onderzoek wil bereiken, blijkt wel uit de titel van zijn onderzoek, *Fik in de advocatuur*. 'Mensen zijn weliswaar tevreden over de inhoud, maar uit mijn onderzoek blijkt ondubbelzinnig dat advocaten op andere vlakken enorm tekort schieten, met name bij de grote kantoren. Ze zijn totaal niet bezig met wat cliënten willen. Ja, ze komen voor de inhoud, maar ze vragen, nee eisen, een betere samenwerking. Er is onwetendheid, maar die is aan het veranderen. Mijn vraag aan de beroepsgroep daarom: wie durft als eerste zijn business model echt richting de cliënt te veranderen?'

Vraag 1

Hoe zien in hoofdlijnen de stappen eruit die u neemt indien u juridische ondersteuning nodig heeft?

Er worden overeenkomsten gesloten met één of meerdere juridische dienstverleners, afhankelijk van het specialisme. Soms betreft het een overeenkomst voor meerdere landen. Er wordt in veel situaties eerst geïnventariseerd welke kennis in house is. Geprobeerd wordt zelf een duidelijk dossier aan te leveren om de prijs van het uitbesteden laag te houden.

Vraag 2

Hoe is het contact met uw dienstverlener tot stand gekomen en wie heeft dit contact gelegd?

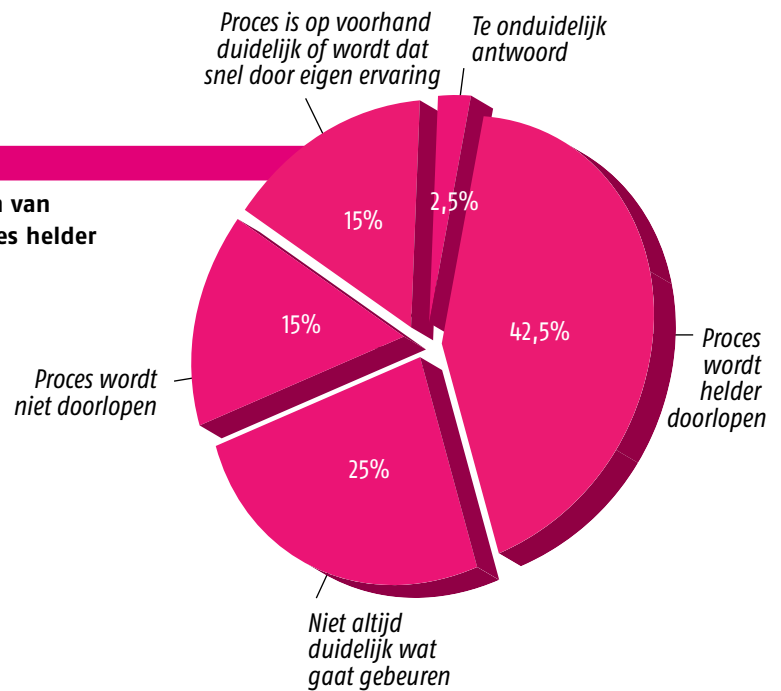
Een groot deel maakt gebruik van één of meerdere vaste kantoren waarmee overeenkomsten zijn opgesteld. Contact is voornamelijk gelegd door dga's en/of het hoofd van een legal department. Deze contacten komen vooral voort uit een eigen netwerk of er is in het verleden gebruikgemaakt van de kantoren. De reden van samenwerking met grote kantoren is hun veelal specialistische kennis en hun imago. Minder complexe vraagstukken worden door enkele organisaties bij kleinere kantoren neergelegd. In enkele gevallen wordt er een tender gebruikt.

Vraag 3

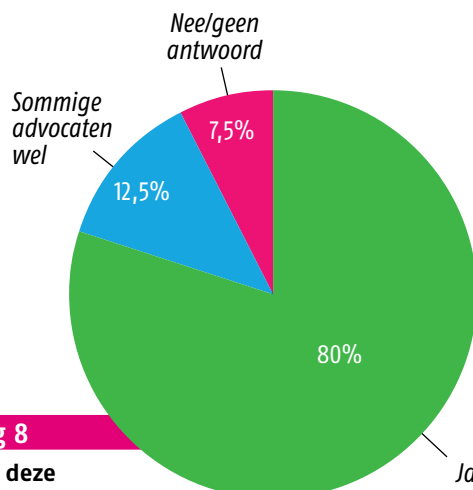
Met betrekking tot de dienstverlener, kiest u specifiek voor een advocaat of het kantoor waarbij deze werkt?

Vraag 4**Wat werd er besproken tijdens het eerste contact met uw advocaat?**

In de meeste gevallen wordt er direct over de inhoud gesproken. Vanwege de overeenkomsten met advocatenkantoren is het niet altijd noodzakelijk over een tarief te praten. Slechts 17,5 procent zegt dat er tijdens het eerste contact gesproken wordt over het proces. Opvallend is ook dat er weinig gesproken wordt over hoe er gecommuniceerd en samengewerkt wordt.

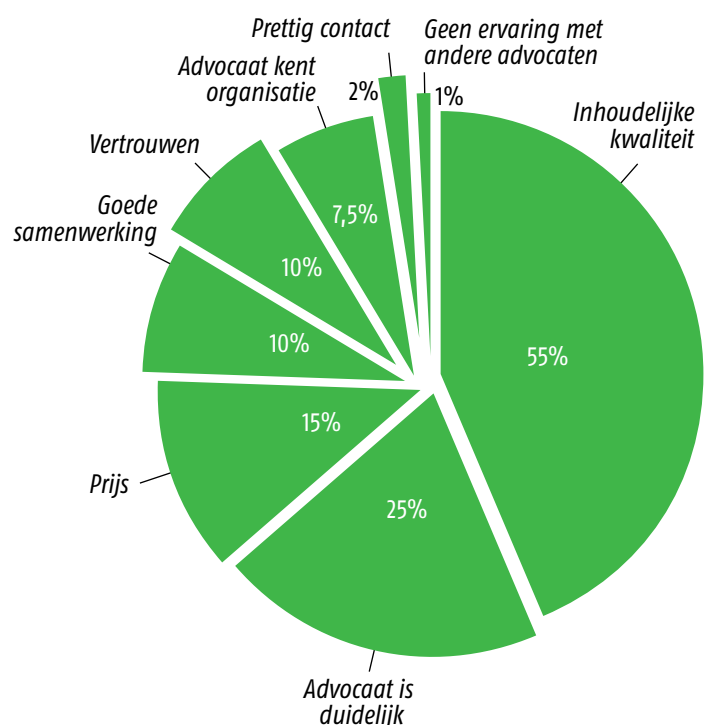
Vraag 5**Werden de stappen van het juridische proces helder met u doorlopen?****Vraag 6****Wat vindt u het belangrijkste in dit proces?**

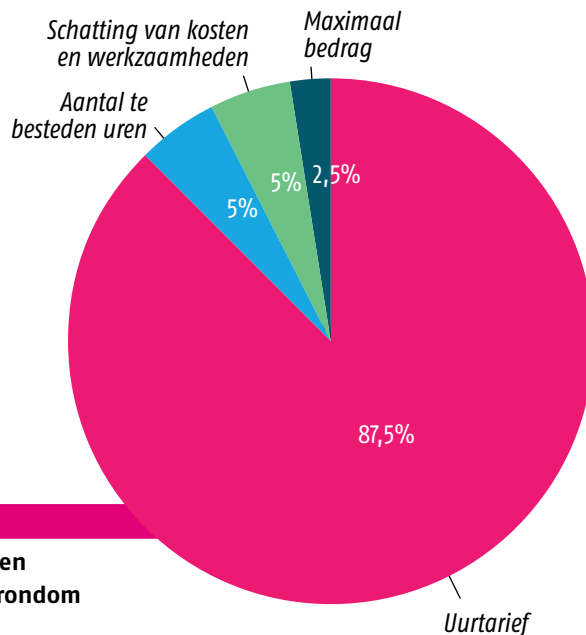
Pragmatisch advies wordt als meest belangrijk ervaren; daarna komen inhoud en communicatie. Met dat laatste wordt onder meer geassocieerd: duidelijkheid over de prijs, de te volgen stappen, het nakomen van afspraken, meedenken in het belang van de organisatie en zorgen uit handen nemen.

Vraag 8**Zou u deze advocaat aanraden aan anderen?****Vraag 7****Zou u de volgende keer wederom gebruikmaken van dezelfde advocaat?**

7,5% NEE

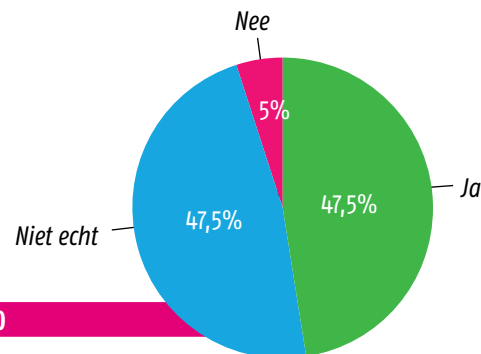
92,5% JA

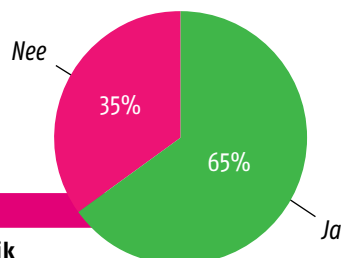
Vraag 9

Wat voor afspraken zijn er gemaakt rondom het factureren?

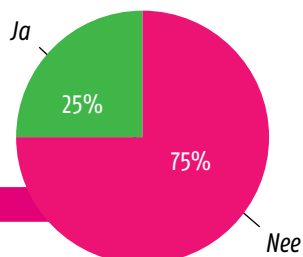
Vraag 10

Was het voor u duidelijk wanneer er een rekening zou komen?

Vraag 11

Was het voor u duidelijk wat de hoogte van de rekening zou zijn?

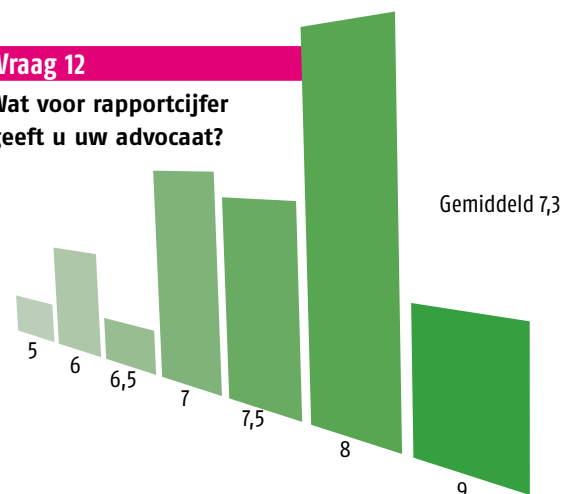

Vraag 13

Is u een alternatieve manier van factureren aangeboden?

Vraag 12

Wat voor rapportcijfer geeft u uw advocaat?

(advertentie)

Toezicht op advocaten met behulp van forensische accountants. Is dat een goed idee?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken hierbij gebruik van de kennis en expertise uit ruim 100 landen waar de leden van Grant Thornton International Ltd gevestigd zijn. Kijk op onze website www.gt.nl/fis.

Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57
Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51
E gtfis@gt.nl

Grant Thornton

An instinct for growth™

De advocatuur in Turkije

Virgin market wordt volwassen

Turkije is booming en de internationale handel floreert. In het kielzog van grote internationale kantoren die kansen zien vertrok een jonge Nederlandse jurist naar Istanboel. 'Ik heb gemerkt dat er hier een optimistische sfeer heerst die de advocatuur motiveert.'

'Advocatenkantoren in Turkije mogen geen buitenlandse naam dragen'

Foto: Andrea Kuenzig / HH

De werkvloer in Istanboel

De afstand van je huis tot het kantoor is van grote invloed op je ochtendhumeur. Woon je in Azië en werk je in Europa of andersom, dan zorgt het verkeer op de brug voor een heenreis van 1 à 2 uur. Bij aankomst op kantoor (vaak een mooie oude villa in een woonwijk) geef je je sleutel aan een chauffeur die je auto parkeert. Op een kantoor met 30 advocaten is het beslist geen uitzondering dat er 10 tot 15 man niet-juridisch personeel werkt. Hard werken is de norm en voor wie geen tijd heeft om de deur uit te gaan: vrijwel alles kan op kantoor bezorgd worden, van een pak melk tot je gerepareerde paar schoenen. In de buurt is een druk straatleven. Behalve dat het er wemelt van de karren met groente en fruit (en spullen die eruitzien als gevonden voorwerpen) wemelt het ook van de winkels en restaurantjes. Hangouderen houden samen met de chauffeurs elke beweging op staat nauwlettend in de gaten tot de nachtploeg van het kantoor het overneemt. Het kantoor sluit nooit.

Tekst: Aad Bos¹

Turkije staat dit jaar volop in de schijnwerpers in Nederland, voornamelijk vanwege de viering van de 400-jarige Turks-Nederlandse handelsbetrekkingen. Mede dankzij de aantrekkelijke geografische ligging en de voornamelijk jonge bevolking floreert de internationale handel in Turkije, hetgeen ook niet onopgemerkt is gebleven bij de internationale advocatenkantoren. In de afgelopen drie jaar hebben vele westerse kantoren zich met een eigen kantoor in Istanboel gevestigd,

waaronder DLA Piper, Baker & McKenzie, Clifford Chance en Allen & Overy. Naast de kennis die ik opdeed uit eigen ervaring in de commerciële rechtspraktijk in Istanboel, sprak ik met vier oprichtend partners van uiteenlopende Turkse advocatenkantoren over hun ervaringen. De advocaten spraken over recente ontwikkelingen, belichtten verschillen met Europese praktijk en betoonden hun optimisme over de toekomst van de advocatuur in Turkije.

Een markt in beweging

'Drastische veranderingen' vonden er de afgelopen 15 jaar plaats in de Turkse juridische sector, aldus Gönenç Gürkaynak die op zijn 28^e samen met drie partners

zijn eigen praktijk ELIG Attorneys-at-Law begon. De belangrijkste factoren die deze veranderingen veroorzaakten zijn de internationalisering van de economie, de ontwikkelingen in het rechtenonderwijs en het meest recent: de modellering van de wet naar Europese richtlijnen. In de af-

¹ Juridisch medewerker/jurist bij Güner Law Office in Istanboel.

gelopen jaren hebben ook vele internationale bedrijven en financiële organisaties zich in Turkije gevestigd. Twee tegengestelde ontwikkelingen in de advocatuur zijn hiervan het gevolg, vertelt Ece Güner, oprichtster van Güner Law Office. Enerzijds zijn er samenwerkingsverbanden aangegaan met internationale kantoren, tegelijkertijd hebben er veel splitsingen plaatsgevonden. Deze werden veroorzaakt door advocaten die besloten om voor zichzelf te beginnen. Eén van deze ondernemende advocaten die vertrok bij zijn werkgever en in 2011 zijn eigen 'boutique' kantoor oprichtte was Tekant Ozalp. In het begin bleek het moeilijk om klanten te binden maar inmiddels werkt hij zes dagen per week samen met zijn zus en een administratief medewerker en heeft plannen om zijn kantoor Ozalp Law Firm uit te breiden.

De interesse vanuit het buitenland heeft volgens Güner mede te maken de economische crisis en de kansen die internationale kantoren zien in de *virgin market* van Turkije. Zelf speelde Güner hier al vroeg op in: Güner Law Office werd in 1996 opgericht. Zij groeide op en studeerde in Frankrijk en Amerika en was overtuigd dat zij met deze achtergrond de brug kon slaan voor buitenlandse investeerders in Turkije. Destijds waren er nog maar weinig kantoren die op grensoverschrijdende transacties focusten, terwijl hier grote vraag naar was. Inmiddels tellen haar kantoren in Istanboel en Ankara ongeveer 25 advocaten en richt ze zich met name op multinationals en grote financiële instellingen uit Europa, Japan, de Verenigde Staten en de Golfstaten.

Het overgrote deel van de advocatuur bestaat echter nog steeds uit eenmans- en kleine kantoren. Nurten Çavuşoğlu begon bijvoorbeeld direct na haar stage in 1984 als eenpitter, met slechts zes maanden ervaring onder begeleiding van een advocaat. Inmiddels telt haar kantoor Nurten Cavusoglu Hukuk Burosü drie advocaten. Destijds was het zelfs ongebruikelijk om met meerdere advocaten samen te werken op een kantoor. Ook het werkkterrein van de advocaten is in constante beweging. Onlangs zijn verschillende wetten gewijzigd waarmee Turkije de kans hoopt te vergroten op het EU-lidmaatschap. In 2011

'Het Turkse juridische systeem maakt in rap tempo de weg vrij voor de groei van grote kantoren'

en 2012 zijn enkele fundamentele wetten conform Europese richtlijnen bijgesteld. Onder andere het verbintenissenrecht, de handelswet en het burgerlijk procesrecht zijn gemoderniseerd. Tekant Ozalp voorspelt dat de Turkse wetgeving over tien jaar tijd vrijwel conform Europees recht zal zijn.

DLA Piper heet YükselKarkınKüçük

Alle internationale kantoren zijn gevestigd in Istanboel, vanouds de handelsstad van Turkije; daarnaast heeft een enkeling ook een tweede kantoor in hoofdstad Ankara. Meestal betreden de internationale kantoren de markt door middel van een samenwerkingsverband met een Turks kantoor maar onlangs werd ook een kantoor in Istanboel opgestart met behulp van vijftien advocaten die hun Turkse topkantoor verlieten voor de Angelsaksische grootmacht.

Advocatenkantoren in Turkije mogen geen buitenlandse naam te dragen. Zo heet DLA Piper hier bijvoorbeeld YükselKarkınKüçük. Daarnaast is het voor buitenlandse advocaten onmogelijk om hun beroep in Turkije uit te oefenen omdat dat recht vooralsnog voorbehouden is aan Turkse burgers. Wel is de advocatenwet inmiddels aangepast zodat je als buitenlandse advocaat partner kunt worden om te werken in de hoedanigheid van adviseur. Momenteel zijn er ongeveer tien buitenlandse kantoren in Istanboel.

Een vergelijking met Europa

Opvallend is dat Turkije geen kantoren kent met meer dan 150 advocaten. Slechts enkelen werken met meer dan 50 man. 'De Turkse juridische markt is nog steeds een

opkomende markt,' zo benadrukt Gönenç Gürkaynak. 'Advocatenkantoren zijn jong en de traditie en cultuur behouden de status van eenmanszaken.'

Turkse kantoren werken minder als commerciële entiteiten met een eigen uitgesproken identiteit, wat mede veroorzaakt wordt door het reclameverbod. Publiciteit wordt daarom op alternatieve manieren opgezocht. Naast het publiceren van artikelen geeft Gönenç Gürkaynak bijvoorbeeld les op verschillende universiteiten; Nurten Çavuşoğlu zat in de raad van bestuur van de Balie in Izmir; Ece Güner spreekt op internationale conferenties over ondernemingsrecht, financieel recht en energie en verzorgt juridische updates voor geïnteresseerde organisaties en klanten; en de jonge ondernemer Tekant Ozalp gebruikt vooral zijn netwerk en legt persoonlijk contact om potentiële klanten te bereiken.

Volop kansen

De partners voorspellen dat de Turkse economie en daarmee de advocatuur de potentie heeft om te blijven groeien. 'Het Turkse juridische systeem maakt in rap tempo de weg vrij voor een groei van grote kantoren, zij het van Turkse origine, of buitenlands,' zegt Gürkaynak. Güner is ervan overtuigd dat er fusies tussen de kantoren zullen plaatsvinden en dat er zich een markt zal ontwikkelen zoals in andere West-Europese landen. Dit betekent een toename van het aantal internationale kantoren en een versterking van onafhankelijke Turkse kantoren die, net zoals in andere 'volwassen' markten, een sterke marktpositie behouden. Çavuşoğlu acht de kennis van internationaal recht essentieel voor advocaten om de ontwikkelingen bij te kunnen blijven.

Als buitenlander die in de Turkse commerciële rechtspraktijk heeft mogen meedraaien heb ik gemerkt dat er in Istanboel over het algemeen een optimistische sfeer heerst die de advocatuur motiveert. Veel praktijken groeien en jonge advocaten zoals Ozalp zijn gretig om hun kansen te pakken en zelf de markt te veroveren. Maar volgens deze specialisten zullen er nog grote veranderingen plaatsvinden en zijn er ook voor anderen in Turkije nog volop kansen te benutten.

No cure no pay: uitkomst bij onzekere zaken

Na een operatie vermoedt een aan één oog blind geworden patiënt een fout van de arts. Deze stelt dat het een complicatie betreft waarvoor hij heeft gewaarschuwd. De patiënt wil een advocaat maar de kosten schrikken hem af. Steeds meer juristen pleiten daarom voor resultaatsafhankelijke beloning.

Tekst: Peter Louwerse

Ook de aan één oog blind geworden patiënt moet goede rechtsbijstand kunnen krijgen, vindt letselschadeadvocaat Joost Wildeboer uit Rotterdam. In 2010 bedacht hij met zijn Amsterdamse collega John Beer een nieuw resultaatsafhankelijk beloningssysteem voor Nederlandse letselschadeadvocaten: de Resultaatsafhankelijke Uurbasis Beloning (RUB). Wildeboer en Beer wisten hiervoor de interesse van de Nederlandse Orde van Advocaten te wekken. De Orde had in 2004 zelf al een voorstel gedaan voor een experiment met een zogeheten *contingency fee*, maar daar zette minister Donner een streep door. Ook een voorstel voor *no win no fee* (waarbij de cliënt niet betaalt als hij de zaak verliest en waar in het geval van winst de vergoeding kan oplopen tot maximaal twee keer het gebruikelijke uurtarief van de advocaat) van staatssecretaris Albayrak haalde de eindstreep niet.

Wildeboer, voorzitter van de Vereniging van Letselschade Advocaten (LSA) maar sprekend op persoonlijke titel, legt uit dat als van tevoren vaststaat dat de arts aansprakelijk is, de advocatenkosten niet zo'n probleem zijn. Die kosten zijn dan in de meeste gevallen een verhaalbare schadepost op basis van art. 6:96 lid 2 BW en worden meestal betaald door de aansprakelijkheidsverzekeraar van de veroorzaker. Maar die houdt de hand op de knip zolang de aansprakelijkheid niet komt vast te staan. Wildeboer: 'De cliënt loopt dan het risico zelf met de kosten te blijven zitten. De pijn zit in zaken waarvan op voorhand de afloop ongewis is.'

Joost Wildeboer

Foto's: Jiri Büller

Willem van Boom

Bij een systeem van *no cure no pay*, nu nog verboden voor Nederlandse advocaten, zal de patiënt waarschijnlijk wel een advocaat inschakelen, verwacht Wildeboer. Als de advocaat geen succes boekt, stuurt hij geen rekening. Alleen als er geld binnenkomt, krijgt de advocaat een beloning. 'Een fatsoenlijke *no cure no pay*-regeling zoals RUB is goed voor de rechtzoekende en voor de advocaat,' meent Wildeboer. Slachtoffers van letselschade krijgen een betere toegang tot hoogwaardige rechtshulp en advocaten krijgen meer cliënten.

Tien of honderd uur

Net als *no win no fee* van Albayrak is het voorstel van Wildeboer en Beer een variant van *no cure no pay*. 'De advocaat en de cliënt spreken een percentage af als beloning,' zegt Wildeboer. Dat is de bovengrens van de declaratie. Boekt de advocaat succes, dan rekent hij eerst uit wat zijn honorarium zou zijn als hij op urenbasis een dubbel uurtarief zou declareren. Het laagste honorarium telt. Haalt de raadsman geen resultaat, dan betaalt de cliënt niets.

Waar komt dit op neer? Bij een resultaat van 100.000 euro en een percentage

van 30 krijgt een advocaat maximaal 30.000 euro. Maar als de zaak snel rond komt en de advocaat er slechts tien uur in heeft gestoken, dan is een beloning van 30.000 euro fors. In dat geval rekent de advocaat slechts tien uur maal een dubbel uurtarief (bijvoorbeeld 400 euro in plaats van 200 euro). De patiënt is dan 4.000 euro kwijt. Maar stel nu dat de zaak veel gecompliceerder was dan verwacht en de advocaat heeft er honderd uur in gestoken. Dan is het maximum honorarium 30.000 euro en niet de 40.000 euro waar hij recht op zou hebben als hij, volgens het systeem-Albayrak, een dubbel uurtarief zou rekenen.

Omdat *no cure no pay* voor advocaten verboden is, komen letselschadeslachtoffers nu vaak terecht bij andere aanbieders van rechtsbijstand, zoals letselschadebureaus. 'Het verbod betekent dat belangrijke groepen slachtoffers naar juridisch minder gekwalificeerde rechtsbijstand worden verwezen,' stelt Wildeboer. 'Juist in zaken waarin de aansprakelijkheid betwist wordt of de causaliteit serieus wordt bestreden, kan de discussie heel juridisch worden. Dan is het onwenselijk dat er voor slachtoffers een drempel bestaat om advocaten in te schakelen.'

'Als ik minister was...'

Professor Willem van Boom, hoogleraar privaatrecht aan de Erasmus Universiteit, denkt net als Wildeboer dat *no cure no pay* nuttig kan zijn bij zaken waarbij de tegenpartij ontkent. 'Denk daarbij aan medische zaken, arbeidsongevallen en productaansprakelijkheid,' stelt hij. Wel vraagt Van Boom zich af of *contingency fees* alleen in dergelijke zaken moeten worden toegestaan. 'Je gaat dan op een onnatuurlijke manier de markt afbakenen.' Volgens hem bestaat het risico dat advocaten *no cure no pay* alleen zullen gebruiken in kansrijke zaken. 'Als ik minister was, zou ik zeggen: "Laten wij het maar eens proberen."' Er zullen ook advocaten zijn die de uitdaging aangaan en wel onzekere zaken aannemen onder *no cure no pay*. Van Boom verwijst daarbij naar het artikel 'Claimcultuur en beloningsystemen' van de wetenschappers Faure en Hartlief. Volgens deze professoren zal invoering van *no cure no pay* leiden tot een toename van kansrijke claims. De advocaat treedt op als poortwachter tegen *low quality cases*. 'De belangen van de advocaat en zijn cliënt lopen dus vaak parallel,' meent Van Boom. Maar dat is niet altijd het geval. 'Advocaten kunnen

er belang bij hebben de schikking te rekenen, omdat ze dan uiteindelijk meer uren kunnen declareren bij de verzekeraar van de tegenpartij.' Maar de advocaat moet daarbij wel balanceren: hij moet het niet zo bont maken dat de verzekeraar het op een procedure laat aankomen. Van Boom: 'Dan moet de raadsman nog maar afwachten of zijn honorarium wordt betaald: de rechter wijst dan een lager bedrag toe.'

Krenten uit de pap

De Whiplash Stichting Nederland vindt het een aanvulling als ook advocaten *no cure no pay* mogen aanbieden. 'Als de aansprakelijkheid een discussiepunt is, vinden patiënten het moeilijk om kosten van rechtsbijstand te overzien,' stelt stichtingsdirecteur Daniëlle van Eden. 'Dat werpt een drempel op om een advocaat in te schakelen. Cliënten die een voorkeur hebben voor *no cure no pay* zijn nu aangewezen op de schaderegelaars.'

Van Eden vindt het beter dat de patiënt kan kiezen tussen een advocaat en schaderegelaar. 'Een advocaat heeft toegang tot de rechter. Door de nieuwe procedure voor de deelgeschillen kan hij sneller resultaat boeken dan vroeger.' Hoe gecompliceerder een zaak is, hoe belangrijker het voor de cliënt is om een advocaat in de arm te kunnen nemen, meent Van Eden. 'De kwaliteit van je belangenbehartiger heeft in die gevallen een grote invloed op een rechtvaardige regeling.'

Tegelijkertijd wijst Van Eden op de nadelen van *no cure no pay*. 'Denk aan het risico dat advocaten de krenten uit de pap kiezen en of enkel focussen op het financieel resultaat. Daar moeten goede afspraken over gemaakt worden. De Stichting Keurmerk heeft dit al geregeld voor schaderegelaars.' Ze pleit ook voor goede, onafhankelijke voorlichting aan letselslachtoffers, zodat die een afgewogen keuze kunnen maken tussen een advocaat en schaderegelaar.

Of de plannen van Wildeboer en Beer ooit zullen worden ingevoerd, is trouwens onzeker. De Nederlandse Orde van Advocaten neemt dit advies ter harte en bestudeert het voorstel, aldus een woordvoerder. De Orde heeft nog geen standpunt bepaald.

Daniëlle van Eden

‘Goede kleding draagt bij aan beter kantoorimago’

's Ochtends kleren aanschieten en hup naar kantoor, het gaat vaak op de automatische piloot. Maar met een beetje meer aandacht voor je kleding kun je het volgens advocaat en imagostylist Rohini Patandin verder schoppen.

Foto: Shutterstock

Tekst: Hedy Jak

Slecht zittende pakken, schoenen met speklzolen en onflatteuze kleurcombinaties: Rohini Patandin ziet het af en toe met lede ogen aan bij de verschillende kantoren waar zij als interim arbeidsrechtadvocaat binnenkomt. Naast haar reguliere baan houdt zij zich al langere tijd bezig met kleding, volgde verschillende cursussen – waaronder ‘zelfs een *old school* naaicursus’ – en rondde onlangs een opleiding tot imagostylist af. Mode kent voor haar geen geheimen en collega's weten haar na werktijd te vinden voor persoonlijke kledingtips. Dat bracht Patandin op het idee het bedrijf Inhouse Stylist op te zetten.

Uitstraling

‘Belangrijk is de vraag welk doel iemand heeft,’ licht Patandin toe over haar werkwijze. ‘Hoe wil je overkomen en wat wil je uitstralen? Tijdens het intakegesprek probeer ik daar met behulp van een vragenlijst inzicht in te krijgen. Het is ook

‘Ik ben los en ongedwongen, maar soms heb ik het gevoel dat ik niet serieus word genomen’

mogelijk dat een persoonlijke coach in het traject wordt betrokken.’

Patandin probeert ‘zonder mensen in een hokje te duwen’ richtlijnen te bieden. ‘Gedrag en kledingvoorkeuren kunnen worden samengebracht in vier basistypen en van daaruit kan ik verder werken. Door een kleuranalyse zie je welke kleuren iemand goed staan, vaak heeft diegene daar zelf ook al een beeld van. Ik kijk ook naar de sterke en zwakke punten van iemands figuur, daarop kunnen ook bepaalde stoffen en materialen worden afgestemd. En,’ waarschuwt ze lachend,

‘ik ben heel open en geef onomwonden eerlijk advies.’

Houding

Advocaat Eric Koekkoek (Katz Advocaten in Rotterdam) mocht dat aan den lijve ondervinden tijdens een sessie met Patandin. ‘Ik ben nogal los en ongedwongen, dat is een *unique selling point*, maar soms heb ik het gevoel dat ik niet altijd serieus word genomen. Rohini wees mij erop dat een goed gesneden pak je houding kan veranderen. We hebben doorgenomen welke kleuren bij mij passen en aan wat voor stof ik kan denken. Zij werkt met een vaste kleermaker die overhemden en pakken op maat maakt, speciaal toegesneden op iemands lijf en wensen. Daar laat ik iets maken.’

Wat het stijladvis hem heeft gebracht? ‘Ik weet beter wat mijn sterke en zwakke punten zijn en heb geleerd dat ik meer op mijn houding moet letten. Je kunt de kat uit de boom kijken en op de achtergrond blijven, maar met een bepaalde kledingstijl toch opgemerkt worden.’

Succesvol

Kleding en stijl zijn ook een persoonlijke keuze. 'Ik ken een oudere partner en hij draagt pakken van C&A,' vertelt Patandin. 'Hiermee wil hij een statement maken. Hij vindt het principieel te veel kosten en geeft zijn geld liever aan goede doelen. Het is een bijzonder individu, hij heeft zijn sporen al verdiend en komt hiermee weg. Maar dat geldt niet voor jonge, commerciële advocaten die zich nog willen bewijzen,' haast ze zich te zeggen.

Volgens Patandin kunnen zij zich meer bewust zijn van hun rol als advocaat. 'Naast collega's heb je vooral te maken met cliënten en voor 250 euro per uur mag diegene op zijn minst verwachten dat zijn advocaat er professioneel uitziet. Bij grote kantoren zie ik dat advocaten vaak moeite doen voor hun kleding en er ook flink geld aan uitgeven. Dat neem ik minder waar bij kleine en middelgrote kantoren. Toch, als je commerciëler wilt worden, zul je je imago erop moeten afstemmen.' Patandin gelooft dat mensen met een goede outfit zich zelfverzekerder voelen en daardoor ook succesvoller zaken kunnen doen. 'Ik ben ervan overtuigd dat de juiste kleding uiteindelijk bijdraagt aan een beter kantoorimago en meer declarabele uren.'

Hakken en blote schenen

Mensen die een beetje kledinghulp kunnen gebruiken, probeert de stylist – soms tot consternatie van anderen – proactief te benaderen. 'Laatst was ik op een evenement waar een vooraanstaand persoon uit de advocatuur een voordracht hield. De jurk die zij aanhad vond ik qua kleur en fit niet helemaal passen. Nu ken ik deze vrouw toevallig persoonlijk, dus ik stapte op haar af en vertelde haar de dingen die mij opvielen. "Wij zouden dat als een belediging zien", zei een aantal collega's. Maar zij reageerde juist heel positief, was nieuwsgierig naar mijn visie en wilde graag geadviseerd worden.' Soms vragen mensen Patandin ook om een 'garderobe check' en geeft zij styling en imago workshops aan groepen in het bedrijfsleven.

Wat ze vrouwen kan aanraden? 'Hakken dragen. Het zorgt voor wat meer pit en heeft een liftend effect dat mooi is voor bijna elk figuur.' Mannen wil ze behoeden voor te korte sokken of te korte broekspijpen. 'Ik zie het helaas nog te vaak, maar niemand wil tegen blote schenen aankijken.'

Column

Cross selling Het goud in de kelder

Dolph Stuyling de Lange

Als je – als kantoor – meer werk wilt, dan zijn er maar een paar mogelijkheden om dat te bereiken. 1: Je doet meer werk voor je bestaande cliënten; 2: je zoekt nieuwe cliënten voor wie je werk doet waar je ervaring mee hebt, of 3: je gaat 'nieuw' werk doen voor 'nieuwe' cliënten. Iedere marketingdeskundige kan je vertellen dat de eerste mogelijkheid het meeste perspectief biedt. Het vinden van 'nieuwe' cliënten is wel sexy (een nieuwe cliënt met beperkt perspectief wordt toch vaak spannender gevonden, dan het doen van meer werk voor een bestaande cliënt), maar toch is dat lastig. Mogelijkheid 3 is geen goed idee, tenzij er plotseling een heel nieuw praktijkterrein ontstaat waarin je je kunt profileren als 'de deskundige bij uitstek'.

Maar dat eerste is dus de meest kansrijke mogelijkheid: meer werk doen voor tevreden cliënten. Die bestaande cliënten zijn als het ware (ook) 'het goud in de kelder'. Hier zijn dan nog twee submogelijkheden: je doet meer van hetzelfde, of je gaat andere diensten aan bestaande cliënten verkopen. Dat eerste komt nog relatief vaak voor: een partner gaat langs een bestaande cliënt en neemt door wat er speelt – en komt thuis met meer werk op hetzelfde gebied.

De tweede variant – het zogenaamde *cross selling* – komt in de praktijk verrassend weinig voor. Als je bijvoorbeeld een cliënt hebt voor wie je al jaren het arbeidsrecht doet, maar ze gaan voor andere juridische diensten – die jij ook in

huis hebt – naar een ander, dan ligt het voor de hand om te onderzoeken hoe jij dat 'andere' werk ook kunt gaan doen.

Deze laatste mogelijkheid is evident en wordt ook vaak genoemd als een reden voor een fusie, of als een reden om binnen een groter kantoor te werken. Maar in de praktijk komt het er vaak niet van: soms door gebrek aan gecoördineerde actie, soms door wantrouwen bij de partner wiens cliënt het betreft, over de kwaliteit van zijn medepartners: 'als ik mijn cliënt doorstuur naar de sectie ..., dan ben ik bang dat mijn cliënt helemaal vertrekt.' Als dit laatste speelt, ligt er taak voor het bestuur, want zo'n situatie is natuurlijk niet acceptabel.

Hoe ziet zo'n gecoördineerde actie eruit? Het is betrekkelijk eenvoudig: je maakt een matrix van je grootste vijftig of honderd cliënten (verticaal) en een lijst van de hoofdpraktijkgebieden van je kantoor (horizontaal). Dan vul je in op welke gebieden die cliënten nu diensten afnemen en je gaat bekijken op welke andere gebieden er mogelijkheden zijn. Daarna gaan de contact-partner en een partner van het potentiële nieuwe gebied op pad naar de cliënt met een concreet voorstel.

Natuurlijk moet je wel zorgen voor goede coördinatie van de cliëntencontacten: er moet één partner zijn die hoofdvast verantwoordelijk is en die weet wat er binnen z'n kantoor allemaal gebeurt.

Maar hier ligt de mogelijkheid om het goud in de kelder boven te halen.

Optreden tegen uw eigen cliënt?

Ondenikbaar in de advocatuur, gangbaar in de makelaardij.

Als advocaat weet u als geen ander hoe diep de belangenconflicten in de vastgoedwereld zijn ingeslepen. Dat de bedrijfsmakelaar voor zijn omzet niet van u als huurder afhankelijk is, maar van de duurzame relatie met uw tegenpartij; de gebouweigenaar. Met RentReview beschikt u tijdens de onderhandelingen over een betrouwbare en professionele teampartner. Een 'buffer' richting uw verhuurder of zijn adviseur. Op het moment dat het nodig is loodsen wij u naar een verbeterd huurcontract. Of naar een nieuw kantoor.

RentReview

- Werkt uitsluitend voor huurders
- Heronderhandelt bestaande huurcontracten
- Zoekt en vindt nieuwe kantoorruimten
- Minimaliseert uw contractuele en financiële risico's
- Analyseert servicekosten & algemene bepalingen
- Gaat door waar de makelaar ophoudt
- Werkt landelijk

RentReview is de tegenpool van de bedrijfsmakelaar. Wij werken niet voor verhuurders, beleggers of ontwikkelaars. Omdat wij slechts 1 pet dragen blijft u gegarandeerd gevrijwaard van onvermijdelijke conflicts of interest. In plaats daarvan kunt u onder alle omstandigheden bouwen op een 100% alignment of interest. Een prettig gevoel. Voor u, maar ook voor ons. RentReview geeft stem aan zakelijke huurders.

Ook het honoreringsmodel van RentReview is volledig op de huurder afgestemd: geheel of gedeeltelijk gerelateerd aan

de besparingen. De ervaring leert dat wij onszelf meer dan terugverdienen, dus u hoeft ons niet als kostenpost te budgetteren. Simpel. Prettig. Betrouwbaar.

Wilt u meer weten over onze aanpak en visie? Vraag onze White Paper op: "Turbulentie op de kantorenmarkt; Kansen & Bedreigingen voor Zakelijke Huurders". Gratis verkrijgbaar via info@rentreview.nl.

Wanneer zijn betalingsverplichtingen ook alweer opeisbaar?

De ene vordering is de andere niet en het Nederlands recht laat veel ruimte voor het maken van afspraken. Het is daarom belangrijk dat partijen de beperkingen van bepaalde keuzes goed inzien, bijvoorbeeld op het punt van opeisbaarheid.

Tekst: Guido Schipper¹

Een vordering kan terstond worden opgeëist, aldus de hoofdregel uit art. 6:38 BW. Maar dan mag er geen tijd voor nakoming zijn afgesproken; die tijd moet eerst worden 'uitgezeten'. Dat lijkt duidelijk. Maar hoe zat het dan ook alweer met toekomstige betalingsverplichtingen en periodieke betalingsverplichtingen en het verschil daartussen?

Stel: een huurovereenkomst voor bedrijfsruimte loopt voor vijf jaar en de huurder kan pas opzeggen tegen het einde van die periode. Nu wil de huurder echter al na drie jaar weg. Dat kan niet: voor het Nederlandse huurrecht is onder meer in art. 7:228 BW verankerd dat een huur voor bepaalde tijd eerst eindigt tegen het einde van de overeengekomen, bepaalde periode. Die verplichting van de huurder vertaalt zich aan verhuurderszijde in een vordering tot nakoming, in beginsel gericht op terugkeer van de huurder in het gehuurde en/of voortgezette huurbetalingen door huurder. Dan rijst de vraag of de huurder – op vordering van de verhuurder – kan worden veroordeeld tot betaling van de nog niet vervallen (en daarmee toekomstige) huurtermijnen.

Bij een huurovereenkomst is de huur telkens pas opeisbaar tegen het eerstvolgende vervalmoment. Dat betekent dat in een procedure alleen die huurachterstand toewijsbaar is zoals die op het moment van het wijzen van vonnis bestaat. Een oplet-

tende lezer kan wijzen op het bepaalde in art. 3:296 lid 2 BW: toekomstige betalingsverplichtingen kunnen wél eerder opeisbaar zijn als de rechtsverhouding in dat verband al bestaat. En uit de parlementaire geschiedenis van art. 3:296 BW lijkt te volgen dat een schuldeiser al vóór het vervalmoment van een betalingstermijn een vordering mag instellen die er op is gericht de schuldenaar te doen veroordelen om prompt op dat tijdstip te voldoen (MvA TK 1975-1976, 7729, nrs. 6-7, p. 38). Maar wanneer gaat het dan om een al bestaande vordering? Vallen ook huur- of soortgelijke termijnen daar onder?

Het Gerechtshof 's-Gravenhage helpt verder met een arrest uit 2009 (LJN: BK0891, WR 2010, 9 (Villa Happ)). Volgens het hof kunnen nog te verschijnen huurtermijnen niet gelijk worden gesteld aan vorderingen die zijn aangevangen of reeds bestonden op het moment dat de overeenkomst werd gesloten. Het hof sloot daarbij aan op de uitkomst van het arrest van de Hoge Raad van 30 januari 1987 (NJ 1987, 530) over huurtermijnen in een faillissementssituatie. Hierin bepaalt de HR dat uit de aard van de huurovereenkomst voortvloeit dat nog te verschijnen huurtermijnen als toekomstige vorderingen moeten worden beschouwd; en dat 'vorderingen ter zake van de huurtermijnen niet gelijk [kunnen] worden gesteld met terstond bij het sluiten van een overeenkomst reeds hun bestaan aanvangende vorderingen onder opschortende voorwaarde of tijdsbepaling of tot terstond vaststaande periodieke betalingen.' Of-

tewel, nog te verschijnen huurtermijnen zijn te beschouwen als toekomstige vorderingen en behorende niet tot de betalingsverplichting waar art. 3:296 lid 2 BW op ziet.

Oplossing?

Het is natuurlijk niet aantrekkelijk voor een schuldeiser om telkens bij de rechter een 'stukje achterstand' te moeten vorderen. Houdt het daarmee dan op, als het gaat om het kunnen vorderen van nog te vervallen betalingsverplichtingen? Dat hoeft niet zo te zijn. De schuldeiser kan ervoor kiezen om in plaats van nakoming schadevergoeding in enigerlei vorm te vorderen (dat levert omzetting op, art. 6:87 BW). De schuldeiser is daarbij gebonden aan de eisen van redelijkheid en billijkheid, waarbij ook de gerechtvaardigde belangen van de schuldenaar een rol spelen (HR 5 januari 2001, NJ 2001, 79 (Multi Vastgoed/Nethou)).

Bij omzetting gaat de oorspronkelijke verbintenis teniet. De schuldenaar kan die niet meer nakomen (art. 6:86 BW) en de schuldeiser kan op zijn beurt geen nakoming daarvan meer vorderen (ook Parl. Gesch. Inv. Boek 6, p. 1255 e.v.) Wel is hierbij van belang dat de schuldeiser alleen met succes aanspraak kan maken op schadevergoeding indien de schuldenaar in verzuim is, waarvoor de artt. 6:81-83 BW gelden. Een beschrijving daarvan (en bijvoorbeeld de wijze van schadeberekening of de beperkende invloed van de artt. 6:101 en 6:248 BW) is echter voer voor een nieuwe opfrisser.

¹ Advocaat bij Kingfisher Advocaten in Amsterdam.

Kroniek Bestuurs- procesrecht

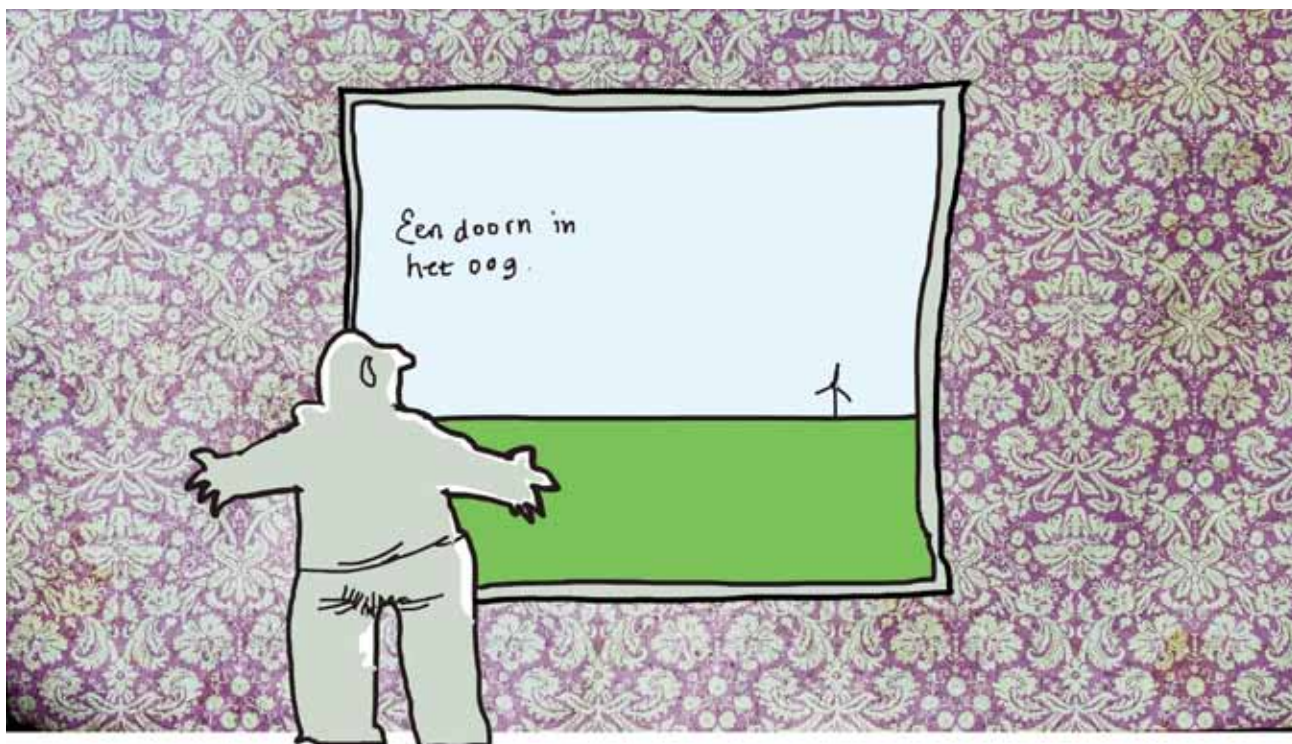

2011

INHOUD

Belanghebbende: *Stichtingen, verenigingen en groeperingen* » *Procesbelang* » *Afgeleid belang* » *Afstand en zicht* » *Belangenkringen* » *Concurrenten* » **Zienschwijfsprocedure:** *Termijnperikelen* » *Bekendmaking* » *Verzenden en ontvangen* » *Verschoonbare termijnoverschrijding* » *Bezwaar* » *Goede procesorde* » **Beroep:** *Onderdelenfuiik* » *Goede procesorde* » **Finaliteit:** *Artt. 6:18, 6:19 en 6:24 Awb* » *Art. 6:22 Awb* » *Zelf in de zaak voorzien/effectieve en finale geschilbeslechting* » *Bestuurlijke lus* » **Wetsvoorstel Wet aanpassing bestuursprocesrecht**

Het viel op in de jurisprudentie uit de door deze kroniek bestreken periode¹ dat de hoogste bestuursrechtters (Afdeling, Centrale Raad, College van Beroep voor het Bedrijfsleven en de belastingkamer van de Hoge Raad) expliciet zijn gaan streven naar een eensluidende uitleg van een aantal begrippen uit de Awb.

Illustraties: Floris Tilanus

Tekst: Marieke Dankbaar en
Jan Coen Binnerts²

Met name op het gebied van de omgang met termijnen was dat streven duidelijk. Verder viel in deze periode de eerste jurisprudentie van de afdeling te bespeuren over de toepassing van de Awb op Wabobesluiten en op besluiten aangewezen in de Crisis- en herstelwet (Chw), die als bekend ook procesrechtelijke nieuwheidjes bevat. Het grootste thema vormt echter het streven naar finale geschilbeslechting.

Belanghebbende

Stichtingen, verenigingen en groeperingen

Voor de ontvankelijkheid van collectieve belangenbehartigers wordt de eis gesteld dat zij eerst hun sporen hebben verdiend met feitelijke werkzaamheden zoals actievoeren of participeren in overleg met relevante partijen: zijn die er niet of in onvoldoende mate geweest, dan geeft dat problemen als zij in bezwaar of beroep komen. Zie bijvoorbeeld *AbRS* 26 januari 2011, *AB* 2011, 98. In een uitspraak van diezelfde datum (*AB* 2011, 126 *Jb* 2011, 60) preciseerde de afdeling wanneer die werkzaamheden moeten zijn; dat kan zijn tijdens en zelfs na de totstandkoming van het bestreden besluit: alle werkzaamheden verricht voor het einde van de bezwaartermijn tellen mee.

Even leek het er overigens op dat de afdeling scherpere eisen ging stellen aan

de statutaire doelomschrijving van zo'n rechtspersoon in relatie tot het bestreden besluit toen haar voorzitter oordeelde dat als een diersoort niet in die doelomschrijving voorkwam, die rechtspersoon geen belanghebbende kon zijn bij een besluit op grond van natuurbeschermingswetgeving gericht op die betreffende diersoort (*Vz. AbRS* 31 maart 2011, *AB* 2011, 160). Maar in een uitspraak van 15 februari 2012 (*AB* 2012, 8 en *Jb* 2012, 82) werd dat gecorrigeerd: die eis wordt niet gesteld en ook de feitelijke werkzaamheden van de betreffende 'milieuclub' hoeven zich niet specifiek op die diersoort te richten wil zij ontvankelijk zijn. In diezelfde zin *AbRS* 25 april 2012 (*AB* 2012, 164 en *Jb* 2012, 141).

Vaste lijn van de afdeling is dat politieke partijen niet-ontvankelijk zijn als zij opkomen ter bescherming van algemene en collectieve belangen, omdat zij die niet 'in het bijzonder' behartigen, zoals art. 1:2, lid 3 Awb vereist. Die lijn wordt naadloos doorgetrokken naar aan dergelijke partij-

¹ Voor deze kroniek namen wij de in 2011 en eerste helft van 2012 in *AB* en *Jb* gepubliceerde jurisprudentie als uitgangspunt.

² Advocaten bij Pot Jonker Seunke Advocaten in Haarlem.

en verbonden stichtingen zoals de Stichting Ondersteuning Statenfractie Partij voor de Dieren; Vz. AbRS 11 april 2012 (*Jb* 2012, 147).

De Chw introduceert voor beroepen tegen besluiten waarop die wet van toepassing is de relativiteitseis: vernietiging van een besluit blijft achterwege als de regel waarmee het besluit in strijd is kennelijk niet strekt tot bescherming van het belang van de appelland. Dat roept bijzondere vragen op als die appelland een collectiviteit is.

De uitspraak van 14 september 2011 (*Jb* 2011, 252) betrof een organisatie tot behartiging van de sportvisserij in de Maas, die opkwam tegen een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet voor de aanleg van een waterkrachtcentrale in de Maas. De Chw was van toepassing, dus de vraag diende zich aan of de Natuurbeschermingswet waarop de vereniging zich beriep wel strekte tot bescherming van het 'visserijbelang'. De afdeling redde zich daaruit door te overwegen dat deze wet met name ten doel had om het algemeen belang van natuur te beschermen en de statutaire belangen van de vereniging daarmee samenvielen. Iets vergelijkbaars speelde bij de Bond Heemschut die zich in een bestemmingsplanprocedure beriep op het argument dat er geen behoefte bestond aan bepaalde woningbouw ter plaatse, maar het er feitelijk om te doen was dat voor die woningbouw waardevolle gebouwen zouden moeten wijken. De afdeling oordeelde op 18 januari 2012 (*Jb* 2012, 50) dat regel waarop de bond zich beriep – een goede ruimtelijke ordening – mede strekt ter bescherming van haar belang. Maar of ook de regel dat eenwijzigingsbevoegdheid voldoende objectief begrensd moet zijn daartoe strekt, liet de afdeling in het midden.

Procesbelang

Soms valt gaandeweg een zaak het feitelijk belang bij de beoordeling van het betreffende besluit weg: de demonstratie waarvoor vergunning was geweigerd is elders gehouden, de behoefte aan een bepaalde AWBZ-voorziening bestaat niet langer, het seizoen waarvoor de vergunning gevraagd was, is al voorbij, de grondpositie wordt verkocht. Er kan dan procesbelang

resteren als er met enige mate van aannemelijkheid schade kan worden geclaimd in geval van vernietiging van het besluit; een helder voorbeeld daarvan biedt AbRS 8 februari 2012, *Jb* 2012, 65. SNS was eigenaar van een stuk grond toen daarvoor een bestemmingsplan werd vastgesteld. Dat bood niet de gehoopte ruimte voor exploitatie en SNS kwam daartegen op. Maar ondertussen verkocht zij haar grond. Zij houdt belang bij een uitspraak over de door het plan geboden gebruiksmogelijkheden, ook al zal zij daar zelf geen gebruik meer van kunnen maken, omdat zij met een voor haar gunstige uitspraak wellicht schadevergoeding kan krijgen van de gemeente.

Als niet aannemelijk is dat er mogelijk een schadeaanpraak is ontstaan, leidt dat in de regel tot niet-ontvankelijkheid wegens het ontbreken van procesbelang: de wens tot een principiële uitspraak is daarvoor onvoldoende. Dat kan echter anders zijn als aannemelijk is dat zich op afzienbare termijn weer een gelijksoortig geschil tussen deze partijen zal voordoen. Dan is er wel procesbelang; zie AbRS 26 januari 2011 (*Jb* 2011, 58) en 23 november 2011 (*Jb* 2011, 24) en CRvB 9 februari 2011 (*Jb* 2011, 74).

Hebben burgemeester en wethouders een last onder dwangsom opgelegd, maar zijn zij vergeten de verbeurde dwangsommen tijdig te innen en kan er dus door verjaring geen uitvoering aan het dwangsombesluit meer worden gegeven, dan bestaat er voor appelland die tegen de last onder dwangsom in hoger beroep was gekomen geen procesbelang meer. Inhoudelijke grieven tegen het standpunt van het bestuursorgaan, blijkend uit de last, moest appelland maar opzouten tot eventuele nieuwe besluitvorming van het bestuursorgaan, zo valt te lezen in AbRS 27 juli 2011 (AB 2011, 348 en *Jb* 2011, 169).

In het verleden oordeelde de afdeling steevast dat een bestuursorgaan dat in hoger beroep kwam louter vanwege de proceskostenveroordeling geen belang had. In AbRS 7 december 2011 (AB 2012, 34 en *Jb* 2011, 12), ging de afdeling om en sloot zich op dat punt aan bij de tegengestelde lijn van andere bestuursrechtelijke appellandrechtters. De afdeling treedt dan evenwel niet in het oordeel van de rechtbank, voor

zover het niet op die kosten betrekking heeft.

Een bestuursorgaan dat wegens een principiële reden in appel ging tegen een uitspraak, terwijl er in feitelijke zin niets meer te halen was, werd wel weer niet-ontvankelijk verklaard in AbRS 7 december 2011 (*Jb* 2012, 27). Maar in de uitspraak waarvan beroep was ook ten onrechte toepassing gegeven aan artikel 8:82 lid 5 Awb, doordat de rechtbank – ten onrechte – een voorlopige voorziening voor de periode na de uitspraak had getroffen; daartegen was het hoger beroep wel ontvankelijk.

Afgeleid belang

De rechtbank oordeelde dat de economische eigenaar van een pand slechts een afgeleid – want aan de overeenkomst tot economische overdracht ontleend – belang had bij een besluit tot aanwijzing daarvan als monument. De afdeling besliste anders onder verwijzing naar een eerdere uitspraak, waarin het ging om een planologisch besluit; AbRS 7 maart 2012 (*Jb* 2012, 103). Ook de economisch eigenaar van gronden die onderwerp uitmaken van een exploitatieplan op grond van art. 6:12 Wro werd voor wat betreft de belanghebbendheid met een juridische eigenaar gelijkgesteld in AbRS 9 februari 2011, AB 2011, 196.

Een mooi voorbeeld van afgeleide en parallelle en tegengestelde belangen is te vinden in AbRS 28 september 2011 (AB 2011, 346): een investeerder dient een bouwaanvraag in voor een supermarkt. Deze wordt geweigerd, waarna de beoogd exploitant in beroep komt. Deze exploitant heeft echter slechts een contractueel en daarmee afgeleid belang, en met afgeleide belangen loopt het meestal niet goed af in het bestuursrecht. Zo ook hier: de exploitant was niet-ontvankelijk. Maar in dit geval had ook de investeerder zelf beroep ingesteld, althans de bestuurder/enig aandeelhouder daarvan. Hij werd echter 'gered': de afdeling oordeelde dat hij een zodanig verweven en parallel belang met dat van de rechtspersoon dat hij kon worden aangemerkt als rechtstreeks belanghebbende. De potentiële concurrent heeft een tegengesteld belang en dat is voldoende om hem als belanghebbende te ontvangen.

Afstand en zicht

In een handhavingszaak van 27 april 2011 (*Jb* 2011, 142) was de rechtbank naar het oordeel van de afdeling te streng geweest, door de belanghebbendheid van bewoners louter te toetsen aan het zichtcriterium. Het ging om een buitengebied waar in strijd met het bestemmingsplan een toegangsweg naar een bedrijfslocatie was aangelegd. Omwonenden hadden geen zicht op de weg maar ondervonden wel de gevolgen daarvan, namelijk een toename van het verkeer langs hun woningen dat via de illegale toegangsweg was gaan gebruiken. Zij verzochten handhaving. De afdeling nam aan dat zij belanghebbend waren: niet zicht alleen, maar de ruimtelijke uitstraling is daarvoor bepalend.

Zicht vanuit een woning over een akker op een windmolen op 922 meter afstand levert genoeg belang op bij een planologisch vrijstellingsbesluit, zo leert AbRS 19 oktober 2011 (*Jb* 2011, 264).

Belangenkringen

Een omgevingsvergunning kan toestemming inhouden voor meerdere activiteiten tegelijk, bijvoorbeeld de sloop van een gebouw en de kap van een boom. De afdeling besliste op 13 april 2011 (*Jb* 2011, 134) dat in zo'n geval per toestemming bezien

moet worden wie belanghebbende is. Een uitzondering geldt als meerdere vergunde activiteiten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, bijvoorbeeld bij verbouwing van een monument; dan geldt dat als je belang hebt bij bescherming van het monument, je ook belang hebt bij de bouwvergunning.

Concurrenten

Een besluit tot verlening van ontwikkelingssubsidie aan een onderneming kan concurrenten daarvan storen, ook als die zelf niet naar de betreffende subsidie hebben meegedongen. De afdeling heeft in een uitspraak van 13 april 2011 (AB 2011, 215 en *Jb* 2011, 125) bevestigd dat een concurrent ook in zo'n situatie als belanghebbende heeft te gelden, wanneer de subsidie strekt tot steun aan bedrijfsactiviteiten binnen hetzelfde marktsegment en verzorgingsgebied als waarbinnen de concurrent zich beweegt.

In een uitspraak van 17 augustus 2011 (*Jb* 2011, 210), maakte de afdeling duidelijk dat het voorgaande niet beperkt is tot besluiten tot subsidieverlening maar ook geldt voor besluiten tot subsidievestiging, terwijl een concurrent die geen bezwaar heeft tegen een besluit tot verlening van subsidie nog wel degelijk bezwaar kan

maken tegen een besluit tot vaststelling daarvan, bijvoorbeeld omdat hij meent dat de begunstigde niet aan de voorwaarden heeft voldaan en dus feitelijk gematst wordt.

Maar organisaties in het primair onderwijs – basisscholen – zijn geen concurrenten en daarom is de ene school niet belanghebbend bij besluiten over toepassing van de regels van onderwijsfinanciering ten aanzien van de ander, zo valt te lezen in AbRS 21 september 2011 (*Jb* 2011, 235).

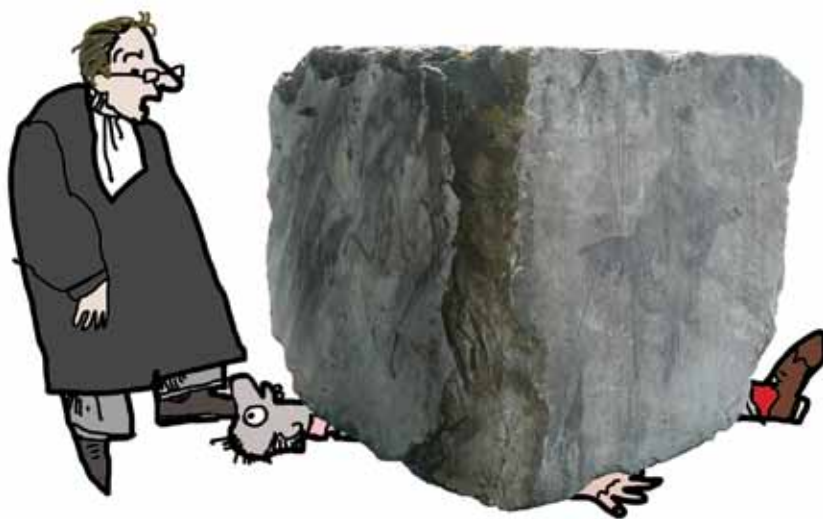
Zienswijze-procedure

Indien zienswijzen tijdig zijn ingediend, kunnen deze na afloop van de termijn nog worden aangevuld. Het bestuursorgaan hoeft er alleen dan niets mee te doen, indien de aanvulling, gelet op de datum van indiening, in redelijkheid niet meer kan worden meegenomen in de besluitvorming; AbRS 24 augustus 2011 (AB 2012, 18).

Termijnperikelen

Nog steeds ontstaat nieuwe jurisprudentie over de problematiek van bekendmaken, verzenden, ontvangen, termijnoverschrij-

Maar U heeft zich niet kénbaar gemaakt als belanghebbende...

dingen en de (bewijs)-positie daarin van de verschillende actoren in het bestuursprocesrecht.

Bekendmaking

De beroepstermijn vangt in het algemeen aan bij de bekendmaking van een besluit. Bij een besluit dat niet tot een of meer belanghebbenden is gericht, geschiedt dat door een openbare kennisgeving, bijvoorbeeld in een huis-aan-huisblad. De praktijk leert dat er nogal eens gebreken zijn in de bezorging van dergelijke bladen. Dat liet de afdeling als regel altijd het probleem zijn van de belanghebbende. Maar als een bestuursorgaan dat door inwoners in een wijk al bij herhaling schriftelijk is verteld dat de bezorging hapert, dan kan het omslaan; dan is de afdeling bereid het risico bij het bestuursorgaan te leggen en een te laat beroep verschoonbaar te achten (AbRS 10 december 2010, *Jb* 2011, 40 en vervolgens ten gronde in 20 april 2011 (201002184/1/R3).

Bediend de burger zich van een gemachtigde, dan dient het besluit daaraan te worden toegezonden, wil het op de juiste wijze zijn bekendgemaakt. Maar is een gemachtigde die in een procedure optreedt en daar succes heeft, zodat er een nieuw besluit moet komen, daarna nog steeds gemachtigde? Nee, volgens CRvB 6 maart 2012 (*Jb* 2012, 115). Gemachtigd ben je volgens de Centrale Raad namelijk maar per instantie. Een wat gevaarlijke uitspraak, die helemaal niet nodig lijkt om het probleem waarvoor de raad zich gesteld zag

op te lossen. Net even, maar toch wezenlijk anders formuleerde de afdeling het op 3 april 2012 (*Jb* 2012, 126). Heeft het bestuursorgaan weet van het optreden van een gemachtigde in een bepaalde 'zaak,' dan moet een besluit in die zaak aan de gemachtigde worden toegezonden, anders is het niet op de juiste wijze bekendgemaakt met alle gevolgen van dien. De vraag is dan dus waar de ene zaak ophoudt en de andere begint.

Verzenden en ontvangen

Indien een besluit niet aangetekend wordt verzonden, moet het bestuursorgaan aannemelijk maken dat het betreffende stuk is verzonden. Als de postkamer geen registratie bijhoudt en het bestuursorgaan het moet hebben van een door de behandelende (niet-verzendende) afdeling op de envelop geplaatste verzendstempel, heeft men niet aannemelijk gemaakt dat het stuk is verzonden (AbRS 18 augustus 2010, AB 2011, 127).

In AbRS 10 mei 2011 (AB 2011, 159) preciseert de afdeling de benadering van het bewijs van ontvangst van niet aangetekend verzonden stukken, om daarmee aan te sluiten bij de rechtspraak van de Hoge Raad: indien een besluit niet-aangetekend wordt verzonden, moet het bestuursorgaan aannemelijk maken dat het betreffende stuk naar het juiste adres is verzonden. Indien het bestuursorgaan daarin slaagt, ligt het vervolgens op de weg van de geadresseerde om het vermoeden van ontvangst te ontzenuwen. Daar-

toe moet de geadresseerde feiten stellen op grond waarvan de ontvangst redelijkerwijs kan worden betwijfeld. Zie ook AbRS 7 maart 2012 (*Jb* 2012, 104), waar het bestuursorgaan desgevraagd een prachtige procedure voor interne postbehandeling had geschetst, waarmee echter niet aannemelijk werd gemaakt dat het besluit werkelijk de muren van het betreffende ministerie had verlaten.

In AbRS 17 augustus 2011 (AB 2011, 259 en *Jb* 2011, 211) paste de afdeling een mouw aan het feit dat PostNL geen poststempel meer hanteert en er dus aan een gewone brief niet meer valt te zien wanneer deze is verzonden; dat is lastig als je de verzendtheorie hanteert voor de beoordeling van de tijdigheid van een bezwaar. Een via PostNL verzonden poststuk wordt in elk geval geacht tijdig ter post te zijn bezorgd als het de eerste of tweede werkdag na de laatste dag van de bezwaar- of beroepstermijn is ontvangen, tenzij op grond van de vaststaande feiten aannemelijk is dat het later dan de laatste dag van de termijn ter post is bezorgd.

Verzend je een bezwaarschrift elektronisch, dan is het tijdstip waarop het bezwaarschrift het systeem van het bestuursorgaan voor verwerking van elektronisch verzonden bezwaarschriften bereikt, bepalend. Geeft dat systeem wel aan dat geprobeerd is verbinding te maken, maar dat dit niet is gelukt – de verbinding is voortijdig afgebroken – dan is het bezwaarschrift niet ontvangen (CRvB 8 februari 2012, AB 2012, 89).

Verschoonbare termijnoverschrijding

Zolang er in het procesrecht fatale termijnen bestaan, zullen deze op gezette tijden overschreden worden. Wanneer fataal echt fataal is en wanneer een overschrijding toch verschoonbaar blijkt, blijft voer voor uitgebreide casuïstiek.

Indien tegen het eind van de beroepstermijn zich plotseling iets voordoet, op grond waarvan je de termijn mist en het beroepschrift te laat wordt verzonden, dan is het enkele feit dat je tot het einde van de termijn hebt gewacht met verzenden en je in principe de hele termijn tot je beschikking had, niet voldoende om te oordelen dat de overschrijding niet verschoonbaar was. In casu lag het beroepschrift klaar om verzonden te worden, maar kondigde zich plotseling en ook nog eens te vroeg de geboorte van de tweeling van appellant aan. Met spoed werd het ziekenhuis opgezocht. Na ontslag uit het ziekenhuis, vier dagen later, werd het beroepschrift alsnog verzonden. Te laat vond de rechtbank; verschoonbaar vond de Centrale Raad van Beroep (CRvB 1 juli 2011, AB 2011, 186).

Die zelfde Centrale Raad gaat om in CRvB 23 juni 2011 (AB 2011, 207 en *Jb* 2011, 201) en oordeelt dat het ontbreken van een rechtsmiddelenclausule in beginsel grond is voor het oordeel dat de termijnoverschrijding verschoonbaar is. De bezwaarde moet dan wel een beroep doen op het ontbreken van die verwijzing en aangeven dat de overschrijding daaraan te wijten is. Wordt de bezwaarde bijgestaan door een professionele rechtshulpverlener dan mag van bekendheid met de termijn uit worden gegaan. Is er echter gerede twijfel mogelijk over het besluitkarakter van het door het bestuursorgaan verzonden stuk, dan mag men, gelukkig ook bij professionele rechtshulp, van verschoonbaarheid van de termijnoverschrijding uitgaan. Ook de afdeling volgt en hanteert, onder verwijzing naar de rechtspraak van de HR, de CRvB en het CBB, inmiddels dezelfde uitgangspunten (AbRS 21 september 2011, AB 2011, 299 en *Jb* 2011, 236).

Ook voor oudere mensen geldt de termijn van zes weken. Het – sympathieke – standpunt dat voor oude mensen de tijd vliegt en daarom voor hen een langere be-

zwaartermijn in de rede zou liggen, haalde het niet bij de Centrale Raad (CRvB 12 januari 2012, AB 2012, 44).

Zit je in de schuldsanering en stuurt de bewindvoerder de post niet of niet tijdig door, dan is een daardoor ontstane termijnoverschrijding niet verschoonbaar: de verantwoordelijkheid om onderling afspraken te maken over het doorsturen van de post bij een postblokkade, berust bij degene die onder bewind staat (AbRS 18 januari 2012, AB 2012, 73 en *Jb* 2012, 58), daarmee volgend een uitspraak van de CRvB van 12 juli 2011 (LJN: BO3575).

Pech is het als er een termijn is overschreden omdat aanvrager en bestuursorgaan mediation waren overeengekomen, die kennelijk niet tot een oplossing had geleid: deze overschrijding bleek niet verschoonbaar! (AbRS 19 maart 2012, *Jb* 2012, 110).

Bezwaar

Van een hoorzitting behoort een verslag te worden gemaakt, zo bepaalt art. 7:7 Awb. Maar dat schrijft niet voor hoe verslag wordt gelegd, dus dat mag ook door een zakelijke weergave in de beslissing op bezwaar, als het maar schriftelijk is: AbRS 12 januari 2011, AB 2011, 63. Een geluidsopname volstaat niet. Maar als een verslag ontbreekt, is de afdeling bereid dat op de voet van art. 6:22 Awb te passeren als de appellant niet aannemelijk kan maken door het ontbreken van het verslag te zijn benadeeld (AbRS 12 januari 2011, *Jb* 2011, 46).

Een recht op correctie ten aanzien van het verslag van de hoorzitting bestaat niet, zo leert AbRS 8 februari 2012 (*Jb* 2012, 68).

Uitgangspunt is dat het bestuursorgaan in een bezwaarschriftprocedure overgaat tot een volledige heroverweging. In beginsel moeten dan de feiten en omstandigheden worden betrokken zoals die zich op dat moment voordoen. Maar betekent dat in ‘zaken betreffende verstrekking van financiële middelen’, zoals subsidiezaken, dan ook dat verkeerde aanvragen in bezwaar gewoon kunnen worden gecorrigeerd, waarna zij alsnog gehonoreerd zouden moeten worden? Ja, in beginsel wel zo leert de Afdelingsuitspraak van 23 november 2011 (*Jb* 2012, 8). Maar dat kan anders zijn als de aard van de betreffende regeling zich daartegen verzet; te denken valt aan aanvragen uit een beperkte sub-

sidiepot, die ondertussen al aan derden is toegekend. Ook acht de afdeling het denkbaar dat de betreffende regeling zelf uitdrukkelijk bepaalt dat de oorspronkelijke aanvraag beslissend is en daarop in bezwaar niet kan worden teruggekomen.

Reformatio in peius is verboden; het bezwaarschrift mag er niet toe leiden dat het bestuursorgaan de heroverweging gebruikt om verslechtering van de positie van de indiener te bereiken die zonder bezwaarschriftprocedure niet mogelijk zou zijn. Indien de heroverweging tot een ongunstiger resultaat leidt dan is dat alleen toelaatbaar indien het bestuursorgaan ook zonder dat bezwaarschrift tot wijziging van het bestreden besluit ten nadele van de indiener bevoegd zou zijn. In casu was van dat laatste sprake en mocht een nadeliger resultaat bij besluit op bezwaar worden bewerkstelligd (AbRS 19 oktober 2011, AB 2012, 29).

Het intrekken van bezwaar moet uitdrukkelijk en zo mogelijk schriftelijk worden gedaan. Het bestuursorgaan dat zich verlaat op een mondelinge mededeling, neemt het risico van latere betwisting, die snel wordt aanvaard door de Centrale Raad (16 maart 2012, *Jb* 2012, 118).

Beroep

Onderdelenfuik

In de uitspraak van 9 maart 2011 (*Jb* 2011, 91) gaf de afdeling bestuursrechtspraak aan hoe voortaan, met het oog op de invoering van de Wabo, zou worden omgegaan met de onderdelenfuik. Er was immers nog altijd een verschillende benadering van de afdeling als milieurechter en de overige kamers van de Afdeling. De milieukamer vond dat als in de zienswijzefase bijvoorbeeld niet geklaagd was over een bepaald milieuaspect dat bij een milieubesluit betrokken was, zoals geluid, dat niet in beroep alsnog een de orde kon komen. De ro-kamer van dezelfde Afdeling vond daarentegen dat je bijvoorbeeld in een bestemmingsplanzaak best nog nieuwe argumenten kon aanvoeren als het betreffende besluitonderdeel maar in de zienswijzefase bestreden was. Nu milieu en ruimtelijke ordening onder de Wabo zijn geïntegreerd, kon dat verschil natuurlijk niet blijven bestaan. De Afdeling maakte

daar dan ook een einde aan, verliet uitdrukkelijk de lijn van de milieukamer en paste die wijziging zelfs al toe op al milieugeschillen, die nog niet onder de Wabo vielen.

Goede procesorde

Zo *hard* en *fast* als de bezwaar- en beroepstermijnen zijn in het bestuursrecht, zo open is de norm voor tijdigheid van alderhande processuele vervolgstappen, te weten de goede procesorde. Om te bepalen of die goede procesorde in het geding is, is in het algemeen bepalend een afwijking van de processuele rechtszekerheid, de proceseconomie, de reden waarom een beroepsgrond pas in een laat stadium is aangevoerd, de mogelijkheid voor de andere partijen om adequaat op die beroepsgrond te reageren en de processuele belangen van de partijen over en weer. Die toets brengt mee dat:

- Het pas ter zitting innemen van het standpunt dat geen ecologische gronden bestaan om het gebied aan te wijzen als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn niet goed afliep: het was inhoudelijk te complex om er op een passende wijze op te kunnen reageren en er waren onvoldoende feiten en omstandigheden aangevoerd op grond waarvan geoordeeld moest worden dat het redelijkerwijs niet mogelijk was de grond eerder aan te voeren (AbRS 13 juli 2011, AB 2011, 326).
- Weliswaar buiten de beroepstermijn nieuwe gronden mogen worden aangevoerd, maar als je dat tien dagen voor de zitting doet, je dus wel wat hebt uit te leggen (AbRS 15 februari 2012, *Jb* 2012, 83).
- Het pas op zitting duidelijk maken wat de beroepsgronden zijn, helemaal onverstandig is, zoals ook de advocaat ondervond in AbRS 2 mei 2012 (*Jb* 2012, 149). Zijn 'complexe uiteenzetting' bleef buiten beschouwing wegens strijd met de goede procesorde.
- Een beroepsgrond zelfs nog na deskundigenbericht door de StAB kan worden aangevoerd, al zal dan een toetsing aan de goede procesorde snel meebrengen dat dit te laat is, als daarvoor geen goede verklaring bestaat (AbRS 29 februari 2012, *Jb* 2012, 89).

- Het niet naar voren brengen van een zienswijze naar aanleiding van een verslag van een deskundige, en het in plaats daarvan bewaren daarvan tot aan de zitting, niet goed afliep in CRvB 20 april 2012 (*Jb* 2012, 153).
- Niet-aangezegde getuigen niet werden gehoord, toen het verwerend orgaan ter zitting verstek had laten gaan; CRvB 15 februari 2011 (AB 2011, 156).

Feitelijk verlangt de bestuursrechter van partijen dus een proactieve proceshouding.

Maar denkbaar is dat er een goede reden is waarom beroepsgronden pas later worden aangevoerd, zelfs pas na een eerste mondelinge behandeling: naar aanleiding van een regiezitting kwamen er stukken op tafel die aanleiding vormden om nieuwe gronden in te dienen. De goede procesorde verhindert dat niet, maar de rechter moet er dan wel op toezien dat de andere partijen voldoende gelegenheid krijgen om zich daar nog weer over uit te laten (AbRS 11 april 2012, *Jb* 2012, 140).

Finaliteit

Artt. 6:18, 6:19 en 6:24 Awb

Effectieve geschilbeslechting was het credo in een uitspraak van de afdeling van 25 mei 2011 (*Jb* 2011, 165). Hoger beroep liep tegen uitspraak van de rechtbank over een in bezwaar gehandhaafd besluit, waarbij het college bouwvergunning en vrijstelling had geweigerd. Ondertussen was het inzicht ontstaan dat niet het college maar de gemeenteraad over het vrijstellingsverzoek had dienen te oordelen; die deed dat alsnog en weigerde eveneens de vrijstelling. Hoewel daartegen eigenlijk weer afzonderlijk bezwaar en beroep bij de rechtbank had moeten worden ingesteld, oordeelde de voorzitter dat, nu de besluiten van raad en college inhoudelijk gelijk waren en beide organen tot dezelfde rechtspersoon behoorden, het beroep van appelland geacht moest worden mede tegen dit raadsbesluit te zijn gericht.

De artt. 6:18 en 6:19 Awb kunnen nog weleens tot verwarrende situaties leiden. Tegen een uitspraak van de rechtbank stelde appelland hoger beroep in. Het bestuursorgaan nam vervolgens een besluit

ter uitvoering van de uitspraak van de rechtbank; hiertegen werd geen (hoger) beroep ingesteld. Het eerste hoger beroep werd wegens het niet-betalen van griffierecht niet-ontvankelijk verklaard. Artt. 6:18 en 6:19 Awb konden niet voorkomen dat het beroep dat geacht werd mee te lopen in het wel ingestelde hoger beroep, het lot van dat hoger beroep deelde. Appelland was ook in dat beroep niet-ontvankelijk (CBB 10 januari 2011, AB 2011, 219). Anders ging het in CRvB 11 april 2011 (AB 2011, 218). Appelland had tegen het nieuwe besluit van het bestuursorgaan beroep ingesteld bij de rechtbank. De rechtbank zond het door naar de Centrale Raad van Beroep, waar het hoger beroep van appelland aanhangig was. Dat hoger beroep was wegens termijnoverschrijding echter niet-ontvankelijk. Het ingevolge artt. 6:18 en 6:19 Awb meelopende beroep tegen het nieuwe besluit deelde nu niet dat lot en moest aldus alsnog behandeld worden. Belangrijk verschil is uiteraard dat appelland wel zelf (tijdig) beroep had ingesteld bij de bestuursrechter tegen het tweede besluit.

Art. 6:22 Awb

De Afdeling wordt wat reukelijker bij de verplichte toepassing van afdeling 3.4 Awb op besluiten, die feitelijk het herstel van een langs die weg tot stand gebracht besluit behelzen. Nergens is te lezen dat zo'n herstelbesluit mag worden genomen zonder toepassing van die voorprocedure. Maar het overslaan daarvan werd bijvoorbeeld gebillijkt in AbRS 2 februari 2011 (*Jb* 2011, 63), onder toepassing van art. 6:22 Awb, waarbij werd overwogen dat de wijziging geen relevante nadelige gevolgen voor het milieu had. Iets dergelijks overwoog de afdeling ten aanzien van een besluit tot wijziging van een net vastgesteld bestemmingsplan, waartegen nog beroep liep. Zo'n wijzigingsbesluit mag zonder toepassing van afdeling 3.4 worden genomen, als de gemeenteraad alsnog tegemoet wil komen aan zienswijzen die hij eerder niet heeft gehonoreerd, als de gevolgen daarvan maar beperkt zijn, of als zij ambtshalve correcties van ondergeschikte aard wil aanbrengen in het vastgestelde plan (AbRS 22 februari 2012, *Jb* 2012, 85).

Zelf in de zaak voorzien/ effectieve en finale geschil- beslechting

Als een besluit wordt vernietigd, dient de rechtbank de mogelijkheden van finale geschilbeslechting te onderzoeken. Daarbij moet onder meer bezien worden of er aanleiding is om met toepassing van art. 8:72 lid 3 Awb de rechtsgevolgen van het besluit in stand te laten, dan wel met toepassing van lid 4 van dat artikel zelf in de zaak te voorzien. Inmiddels is daarvoor niet (meer) vereist dat nog slechts één beslissing mogelijk is.

Zelf in de zaak voorzien is aan de orde als 'de rechter de overtuiging (heeft) dat de uitkomst van het geschil, als het college opnieuw in de zaak zou voorzien, geen andere zou zijn en de toets van het recht kan doorstaan,' aldus AbRS 21 maart 2012 (Jb 2012, 112).

Zelf voorzien is echter niet mogelijk als dat de rechter noopt tot een oordeel over een aangelegenheid waarover partijen zich in de procedure niet of onvoldoende hebben uitgelaten en daartoe ook geen aanleiding bestond. In de hier besproken zaak was dat laatste aan de orde: over het recht op nadeelcompensatie was het standpunt ingenomen dat daartoe geen rechtsgrond bestond. Over de aard en omvang van de gestelde schade was daarom geen standpunt ingenomen. De rechtbank had ten onrechte zelf een oordeel over de schade gegeven (AbRS 9 februari 2011, AB 2011, 65 en Jb 2011, 69).

Te ver ging de rechtbank die zelf een vrijstelling van het bestemmingsplan weigerde omdat 'ernstig betwijfeld moest worden' of aan bepaalde normen zou kunnen worden voldaan; dat hing namelijk af van de vraag of er met maatwerkvoorschriften niet iets te regelen viel en zolang dat niet was onderzocht, was een andere uitkomst mogelijk, aldus AbRS 4 april 2012 (Jb 2012, 129). Het is denkbaar dat een gebrekkige motivering van een besluit hangende beroep wordt aangevuld tot één die de rechter wel overtuigt. Deze mag dan echter niet de oorspronkelijk gebrekkige motivering van het bestreden besluit passeren met een toepassing van art. 6:22 Awb, maar dient het bestreden besluit te vernietigen onder instandlating van de rechtsgevolgen,

zo doceerde de afdeling op 25 mei 2011 (Jb 2011, 166).

Bestuurlijke lus

Als de afdeling een bestuurlijke lus toepast en in een tussenuitspraak gelegenheid geeft om een geconstateerd gebrek te verhelpen of het betreffend besluit te vervangen, wordt daar ingevolge art. 8:51a lid 2 Awb een termijn aan verbonden. Dat is geen termijn van orde. Het bestuursorgaan dat zich daar niet aan houdt en te laat een nieuw besluit neemt, loopt het risico dat de lus alsnog losschiet en de afdeling het beroep van rechtswege tegen dit nieuwe besluit alsnog naar de rechtbank verwijst in plaats van dit mee te nemen en de zaak af te doen. In een handhavingszaak kan dat in het belang van appellant zijn (zie AbRS 2 februari 2011, Jb 2011, 62). Overschrijding van die termijn leidt er bovendien toe dat het beroep tegen het aanvankelijk genomen en gebrekkig bevonden besluit gegrond verklaard zal worden. Wie dat wil voorkomen, moet tijdig en gemotiveerd om verlenging van de in de tussenuitspraak gestelde termijn verzoeken. Verlenging is slechts aan de orde in bijzondere gevallen, zo leert AbRS 21 september 2011 (Jb 2011, 241).

De Centrale Raad van Beroep oordeelde in een Wwb-zaak dat het terugvorderingsbesluit niet deugde en moest worden vernietigd. Geconstateerd werd dat het college van B&W een nieuwe berekening van het te vorderen bedrag moest maken. De raad had daartoe zelf onvoldoende financiële gegevens en kon dus niet zelf in de zaak voorzien. Er werd

evenwel niet gekozen voor de bestuurlijke lus, nu het alleen nog ging om de financiële uitwerking die naar verwachting van de raad geen nieuwe discussie zou opleveren (CRvB 21 juni 2011, AB 2011, 208). Het bleef dus bij een kale vernietiging.

Ook geen bestuurlijke lus werd toegepast in een zaak waarin de rechtbank concludeerde dat veel meer dan alleen het juridische partijen verdeeld hield. Een uitspraak van de rechtbank zou het geschil niet doen beëindigen. Om verweerder de maximale ruimte te geven om ook buiten de juridische kaders van het beroep tot een voor alle partijen redelijke oplossing te komen, volstond de rechtbank met het vernietigen van het bestreden besluit en werd er niet gelust (Rb. Utrecht 29 juni 2011, AB 2011, 209).

Er wordt ook niet (opnieuw) gelust als het bestuursorgaan al meerdere kansen heeft gehad en gelet op het tijdsverloop maar beter zelf in de zaak kan worden voorzien (CRvB 9 maart 2012, AB 2012, 200).

In de zaak AbRS 13 april 2011 (AB 2011, 356) was appellant niet blij met het feit dat de rechtbank de bestuurlijke lus had toegepast. De Afdeling overwoog dat er geen grond bestaat voor het oordeel dat de rechtbank het geschil niet op deze wijze finaal heeft kunnen beslechten, reeds omdat als de rechtbank niet had gelust, maar tot vernietiging van het besluit zou zijn overgegaan op grond van onvoldoende zorgvuldige voorbereiding, materieel dezelfde, maar tragere besluitvorming zou volgen.

De rechtbank is bij het bestuurlijk lussen gebonden aan zijn tussenuitspraak. In de zaak die tot de uitspraak van de CRvB van 9 december 2011 leidde (AB 2012, 45 en *Jb* 2012, 53) had de rechtbank in de tussenuitspraak geoordeeld dat de functie naaister niet bij de schatting had mogen worden betrokken. Het UWV kreeg vervolgens de kans het gebrek ter zake te herstellen, maar deed dat niet. In plaats daarvan betoogde het UWV dat naar haar oordeel de functie naaister wel degelijk geschikt was. De rechtbank vernietigde vervolgens wel, maar liet de rechtsgevolgen in stand, daarbij overwegend dat het UWV inmiddels voldoende had onderbouwd dat de betreffende functie wel geschikt was. Dat kon volgens de Centrale Raad van Beroep niet door de beugel: de rechtbank had de brief van het UWV moeten opvatten als een mededeling dat geen gebruik zou worden gemaakt van de gelegenheid om het gebrek te herstellen. Vernietiging zou vervolgens de enige juiste uitspraak zijn; de rechtbank is gebonden aan de tussenuitspraak.

Ook de afdeling bestuursrechtspraak stelt vast dat de rechtbank gebonden is aan zijn tussenuitspraak: de rechtbank had in een tussenuitspraak overwogen dat aan het bestreden besluit een motiveringsgebrek en mogelijk ook een zorgvuldigheidsgebrek kleefde. De bestuurlijke lus die werd toegepast kon niet met zich meebrengen dat het oordeel ter zake werd gewijzigd: het bestreden besluit werd wegens het motiveringsgebrek vernietigd; de rechtsgevolgen bleven echter in stand (AbRS 24 augustus 2011, AB 2012, 99).

Een zelfde gebondenheid aan de tussenuitspraak deed zich voor in AbRS 21 december 2011 (AB 2012, 120). De rechtbank had in een tussenuitspraak enkele beroepsgronden uitdrukkelijk en zonder voorbehoud verworpen. Ten aanzien van een onderdeel werd er bestuurlijk gelust, hersteld, en vervolgens werd het beroep niet-ontvankelijk verklaard. De Afdeling oordeelde dat die niet-ontvankelijkverklaring ten onrechte was, maar zag aanleiding zelf te doen wat de rechtbank had moeten doen. Daarbij stuitte de afdeling op de tussenuitspraak, waartegen geen

hoger beroep was ingesteld. Van de oordelen in de tussenuitspraak diende dan ook uitgegaan te worden. Alleen de herstelbeslissing van B&W lag vervolgens voor (zie ook AbRS 28 december 2011, *Jb* 2012, 26).

Rechtbanken (o.m. Roermond 14 oktober 2010, *Jb* 2011, 17 en 30 september 2011, *Jb* 2011, 246 en Den Haag 4 augustus 2010, LJN: BN4127) zien echter nog wel mogelijkheden om van een tussenuitspraak terug te komen, als sprake is van nieuw gebleken feiten, zeg maar feiten die ook een herziening op grond van art. 8:88 Awb hadden kunnen dragen. Bovendien zien zij mogelijkheden daartoe als sprake is van 'uitzonderlijke omstandigheden' die het 'onaanvaardbaar' maken dat in de eindbeslissing aan het tussenuitspraak wordt vastgehouden.

Een bijzondere toepassing van de bestuurlijke lus is te vinden in een voorzittersuitspraak van de afdeling van 28 april 2011 (*Jb* 2011, 143). Naar aanleiding van een schorsingsverzoek constateerde de voorzitter een motiveringsgebrek in een bestemmingsplan, dat reden vormde om te schorsen. Ondertussen werd de gemeenteraad opgedragen om een nieuw besluit te nemen hetzij inhoudende een betere motivering, hetzij een nieuwe regeling voor het betreffende plandeel. Het bijzondere zit hem er dan in dat het oordeel van de voorzitter ten aanzien van het motiveringsgebrek eigenlijk niet langer een voorlopig oordeel is, of althans definitieve gevolgen krijgt voor de inhoud van het betreden besluit.

Nijdig werd de Centrale Raad blijkens een uitspraak van 30 november 2011 (*Jb* 2012, 38), toen de SVB weigerde gevolg te geven aan een tussenuitspraak waarbij een opdracht was gegeven – dat kan alleen de bestuursrechtelijke appelrechter – om een nieuwe gemotiveerde beslissing op bezwaar te nemen: er volgde een einduitspraak, waarin het bestuursorgaan met toepassing van art. 8:72, lid 7 Awb werd opgedragen binnen twee weken toch een nieuw besluit te nemen op straffe van een stevige dwangsom.

Tweemaal gelust werd de betrokkene in een WAO-zaak die leidde tot CRvB 20 januari 2012 (*Jb* 2012, 72). Betrokkene was afgeschat maar vond gehoor bij de

Centrale Raad die echter de formele lus toepaste en het UWV de gelegenheid tot herstel gaf. Maar het resultaat daarvan overtuigde de raad nog niet, waarna een tweede keer de mogelijkheid van herstel wordt geboden.

Wetsvoorstel Wet aanpassing bestuurs- procesrecht

Het wetsvoorstel Wet aanpassing bestuursrechtspraak (EK 32 450) 'hangt' al een poosje. Ten tijde van het schrijven van deze kroniek is nog onduidelijk hoe de Eerste Kamer het wetsvoorstel zal behandelen. Toch geven we vast kort aan wat er grofweg zou kunnen gaan veranderen:

- Herformulering van de regeling rond nieuwe besluiten hangende beroep in artt. 6:18 en 6:19.
- Invoering antwoordkaartmethode ten aanzien van 'horen'.
- Invoering relativiteitsbeginsel.
- Codificatie inspanningsverplichting tot 'zo veel mogelijk' definitieve geschilbeslechting.
- Judiciële lus/sprongberoep
- Art. 6:22 wordt identiek aan art. 1:5 Chw. Besluit kan ondanks schending rechtsregel in stand gelaten worden, mits belanghebbenden niet benadeeld worden.
- Herformulering uitspraakbevoegdheden.
- Invoering incidenteel hoger beroep.
- Invoering mogelijkheid om niet-bindende conclusie te nemen (door lid betreffende college), in zaken die voorliggen bij de meervoudige of grote kamers van de hoger beroepsrechter.
- Mogelijkheid instelling van de Grote Kamer in gevallen waarin de meervoudige kamers met het oog op de rechts-eenheid of de rechtsontwikkeling dit 'geraden voorkomt'.
- Procesrecht hoger beroep naar hoofdstuk 8 Awb.

We moeten nog afwachten wat er van komt; voer voor een volgende kroniek.

Oproep vervulling twee vacatures
in Algemene Raad

algemeen deken en AR-lid

In 2013 ontstaan twee vacatures in de Algemene Raad (AR). Een daarvan betreft een uitbreiding van de AR bij voorkeur per 1 januari 2013. In de andere vacature dient een kandidaat te worden benoemd die per 1 juli 2013 de huidige algemeen deken kan opvolgen. De AR roept advocaten die belangstelling hebben voor een van deze functies op zich te melden bij de algemeen deken Jan Loorbach, telefoonnummer 06-53295009, e-mail jan.loorbach@nautadutilh.com, of waarnemend deken Diana de Wolff, telefoonnummer 06-44150171, dewolff@stadhouders.nl, of per post naar postbus 30851, 2500 GW Den Haag. Voorts wordt u uitdrukkelijk uitgenodigd bij de (waarnemend) deken de aandacht te vestigen op naar uw mening geschikte kandidaten.

Profiel algemeen deken:

- een vooraanstaand en vakbekwaam advocaat (m/v) met uitstekende reputatie
- aantoonbare bestuurlijke kwaliteiten en ervaring, bij voorkeur (ook) binnen de Orde
- maatschappelijke betrokkenheid en in staat de kernwaarden van de advocatuur goed uit te dragen
- teamplayer

De algemeen deken moet daarenboven vertrouwen en gezag genieten zowel buiten als binnen de balie, een bruggenbouwer zijn, een goed communicator en een dynamische persoonlijkheid met uitstekende sociale vaardigheden; ervaring met de pers strekt tot aanbeveling. De algemeen deken is niet alleen voorzitter van de vergaderingen van de AR, maar ook van die van het College van Afgevaardigden. Voorts is de deken als de vertegenwoordiger van de

Orde bij uitstek betrokken bij nationale en internationale activiteiten. Aan het in functie komen als algemeen deken gaat een gewoon lidmaatschap van de AR vooraf gedurende een periode van tenminste drie maanden.

Profiel AR-lid procesinnovatie:

- vakbekwaam advocaat (m/v) die in staat is de kernwaarden van de advocatuur goed uit te dragen
- kennis van digitalisering en ict-projecten
- sterke affiniteit en ervaring op het gebied van informatietechnologie en digitale toegankelijkheid van de procesgang

De AR streeft ernaar in de Collegevergadering van 29 november 2012 met voordrachten te komen.

Informatie over de functie.

Voor een lid van de AR is het tijdsbeslag gemiddeld 500 uur per jaar. Het dekenaat neemt meer tijd in beslag, bij benadering 0,7 f.t.e.

De Orde verstrekt een tegemoetkoming voor gederfd inkomen, naast vergoeding van reis- en verblijfkosten. De maandelijkse vergaderingen van de AR vinden in Den Haag plaats. Daarnaast is er door het jaar heen een aantal vaste bijeenkomsten, onder meer de vergaderingen (4-6 maal p.j.) van het College van Afgevaardigden in Utrecht.

Over beide functies zullen Jan Loorbach en Diana de Wolff graag uw vragen beantwoorden.

Sollicitaties binnen vier weken; deze worden vanzelfsprekend vertrouwelijk behandeld.

MAAK JIJ GRAAG DEEL UIT VAN EEN GEDREVEN EN TOEGANKELIJK KANTOOR?

Wij zijn voor onze locatie in Leiden op zoek naar een gedreven en ervaren **advocaat arbeidsrecht (advocaat medewerker)** die zijn of haar opgebouwde kennis en ervaring kan inbrengen in de zorgpraktijk en zich inzet voor de verdere uitbouw van de zorgpraktijk.

Voor onze locatie in Alphen aan den Rijn zijn wij op zoek naar een **advocaat arbeidsrecht (stagiaire/gevorderd stagiaire)** met interesse voor de algemene verbintenissenrechtelijke praktijk.

Wil jij deel uitmaken van het TK-team? Kijk dan voor de vacatures op www.tk.nl.

Leiden | Alphen aan den Rijn
info@tk.nl | www.tk.nl

 TeekensKarstens
advocaten notarissen

is al meer dan 30 jaar gevestigd in Echt.

Mr. H.G.M. Hilkens is specialist letselschade en als zodanig aangesloten bij de LSA. Daarnaast voert het kantoor een algemene rechtspraktijk met bijzondere aandacht voor het personen- en familierecht en het arbeidsrecht.

Binnen ons kantoor is ruimte voor een

ervaren advocaat/medewerker (m/v)

met bij voorkeur een eigen praktijk/netwerk, die op basis van kostendeling tot ons kantoor wil toetreden. Overname van het kantoor in de toekomst behoort tot de mogelijkheden.

Tevens zijn wij op zoek naar een

enthousiaste en gedreven juridisch medewerker (m/v)

met voldoende kennis en ambitie om na een korte inwerkperiode als advocaat-stagiair(e) aan de slag te kunnen.

Belangstelling? Dan verzoeken wij u uw schriftelijke sollicitatie te richten aan: y.franssen@planet.nl

Voor meer informatie: www.hilkens.nl
Y. Franssen, telefoon 0475 – 48 50 80

BEGINNEND OF GEVORDERD ADVOCaat-STAGIAIRE (M/V)

Je bent afgestudeerd in twee richtingen.

Liefst bestuursrecht en strafrecht.

Met bovengemiddelde resultaten.

Je bent groen & zakelijk tegelijk.

Je schakelt makkelijk, van directeur tot veelpleger.

Je begrijpt waarom een milieuorganisatie dwars ligt, maar snapt ook dat een bedrijf verder wil.

Je bent maatschappelijk betrokken.

Een beetje lef mag ook. **Je bent scherper. Je bent beter.**

Ben jij dit? Of heb je een goed verhaal? Vertel het.

info@horchneradvocaten.nl

www.horchneradvocaten.nl

Vacature **Familierechtadvocaat**

Croon Davidovich Advocaten zoekt een ervaren familierechtadvocaat.

Interesse?

Neem contact op met Max van Til:
max@croondavidovich.nl of
bel met 020 - 535 33 70

ADVOCATENKANTOOR
ZEELAND

Vanwege onze snelgroeiende algemene praktijk zijn wij op korte termijn op zoek naar een enthousiaste en ambitieuze

advocaat-medewerker of gevorderde advocaat-stagiair (m/v)

Uw sollicitatie ontvangen wij graag uiterlijk 22 oktober 2012.

Advocatenkantoor Zeeland
t.a.v. Kim Lagrand
Wulfaertstraat 3
4461 HS Goes
www.advocatenkantoorzeeland.com

Educatiepunt

Uw PO-punten in Nijmegen!

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Een selectie uit ons cursusaanbod:

6 november	Medische begrippen voor de jurist in letselschade Docent: Mr. H. de Jager en Mvr. G. de Vries
8 november	Actualiteiten Ontslagrecht Docent: Prof. Mr. A.R. Houweling
13 november	BOPZ in vogelvlucht! <i>in mei beoordeeld met een 8,5</i> Docent: Mr. Drs. R. Zijderhoudt
16 november	Slimme debattechnieken voor advocaten Docent: Mr. A.A.Noordhuis,
30 november	Actualiteiten civiel kort geding Docent: Mr. S.M.A.M. Venhuizen

4PO € 320,-

4PO € 250,-

4PO € 320,-

6PO € 480,-

4PO € 320,-

Prijzen excl. BTW

Meer informatie en aanmelden: www.educatiepunt.nl of 024-7411411

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Uit de praktijk

Beerman, mw. mr. A.C. Rotterdam 01-09-2012

Boer, mr. J.A. de Amsterdam 01-09-2012

Bouwhuizen, mw. mr. G.J.M. Utrecht 31-08-2012

Conyn, mr. G.A.A. Utrecht 04-09-2012

Duijvenvoorde, mw. mr. A.S.van Middelharnis 01-09-2012

Duren, mr. W.K. van Leiden 01-09-2012
Ebben, mw. mr. L.A.G. Nijmegen 03-09-2012

Emden, mr. E.L.A. van Utrecht 01-09-2012

Es, mw. mr. E. van Amsterdam 01-09-2012

Goofers, mw. mr. M.M.L. Tilburg 01-09-2012

Grob, mr. L.T.B. Doetinchem 29-08-2012

Haan, mw. mr. B.J.J. Brussel 01-09-2012

Hermans, mw. mr. Q.P. Amsterdam 27-08-2012

Heuvelman, mw. mr. E.I.E. Utrecht 28-08-2012

Houdijker, mw. mr. F.M.J. Amsterdam 01-09-2012

Holthuis, mw. mr. M. Apeldoorn 27-08-2012

Huisman, mw. mr. E.M. Utrecht 01-09-2012

Hurkens, mw. mr.drs. E.C.M. Den Haag 01-09-2012

Jong, mw. mr. C.C. de Amsterdam 03-09-2012

Keijzer, mr. F.E. Nijmegen 01-09-2012

Kinkelder, mw. mr. B.T.M. de Venlo 31-08-2012

Korteweg, mw. mr. I.W. Rotterdam 01-09-2012

Kramer, mr. G. Alkmaar 04-09-2012

Kranenburg-Versteeg, mw. mr. P.H.M. Amsterdam 01-09-2012

Leenders, mr. W.J. Amsterdam 16-08-2012

Lith, mw. mr. C.H.E. van Waalre 01-09-2012

Looijenga, mw. mr. S. Amsterdam 01-09-2012

Lummen- Kamst, mw. mr. A.G.J. Enschede 30-08-2012

Meerman, mw. mr. A.M. Amsterdam 28-08-2012

Meulenveld, mr. A. Amsterdam 24-08-2012

Meij, mr. L.J.P. van der Amsterdam 01-09-2012

Nelissen, mr. I. Amsterdam 20-08-2012

Noordeloos, mr. J.S.P. Alkmaar 27-08-2012

Olthoff, mr. T.J.A. Amsterdam 20-08-2012

Pasteuning, mw. mr. C. Amsterdam 01-09-2012

Penders, mw. mr. A. Echt 01-09-2012

Pennings, mr. P.H.W. Den Bosch 01-09-2012

Ruiter, mw. mr. M.H. Den Haag 20-08-2012

Schonebeek, mr. B.G. Groningen 04-09-2012

Staps, mw. mr. S.M. Amsterdam 01-09-2012

Tilburg, mw. mr. A. van Tilburg 03-09-2012

Troost, mr. R.E. Leiden 04-09-2012

Veen, mw. mr. A. van der Leeuwarden 01-09-2012

Veen, mw. mr. L.A. van Amsterdam 01-09-2012

Vereecken, mw. mr. J.P.M. Rotterdam 01-09-2012

Veron, mr. M.F.H. Tilburg 31-08-2012

Wakelkamp, mr. R.G. Utrecht 01-09-2012

Wessels, mw. mr. M. Rotterdam 27-08-2012

Willemsen, mw. mr. Q.M. Amsterdam 01-09-2012

Winius, mr. M. Waddinxveen 01-09-2012

Witjes, mr. J. Th. S. Zutphen 22-08-2012

Zijdenbos, mw. mr. S. Leiden 01-09-2012

Bongaerts, mr. Q.L.C.M. :

JanssenBroekhuysen Advocaten te Amsterdam

Bouma, mw. mr. M.H. : OMVR Advocaten + Notarissen te Bunschoten- Spakenburg

Brom, mw. mr. A.J.A.M. : Advocatuur

Midden- Nederland te Veenendaal

Brinkman, mr. J.P. : Poelmann van den

Broek Advocaten te Nijmegen

Dordregter, mw. mr. G.A.L. : Haagstate Advocaten N.V. te Den Haag

Efferen, mw. mr. I.C. : Ludwig & Van Dam te Rotterdam

Eisma, mw. mr. J.M. : Mlegal te Amsterdam

Feenstra, mw. mr. H.M. : Jebbink

Soeteman advocaten te Amsterdam

Gartit, mr. M. el : Advocatenkantoor

Kasem te Amsterdam

Goes, mw. mr. G.M. : Labee Advocaten te Amersfoort

Griffin- Orsouw, mw. mr. E.A.J.C.A. :

Möller en Cools Advocaten te Tilburg

Groenendijk, mr. M.R. : Koch & Van den Heuvel te Breda

Haan, mw. mr. M. de : NN Advocaten te Den Haag

Hakvoort, mw. mr. A.M.F. : Everheds Faasen B.V. te Amsterdam

Heijden, mw. mr. R.J. van der :

Advocatenkantoor Goumans Bakker te Maastricht

Hendriks, mr. A.J. : Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen

Naar ander kantoor

Achtienribbe, mw. mr. R. : Bos en Lommer Advocaten te Amsterdam

Atema, mr. J.J. : Clifford Chance LLP te Amsterdam

Batist, mw. mr. N.A. : Keijzer & Cie te Amsterdam

Battiato- Derksen, mw. mr. L.T.G. : JPR Advocaten te Doetinchem

Bergevoet, mr. J.W.A. : Boot Advocaten te Amsterdam

Bijl, mr. A. : Rebel & Meure advocaten te Renswoude

Booijink, mw. mr. P.E. : Clifford Chance LLP te Amsterdam

Blijven leren

Na bijna twaalf jaar bij JPR Advocaten in de Achterhoek gewerkt te hebben, ging **Jeroen Brinkman** onlangs aan de slag bij Poelmann van den Broek Advocaten in Nijmegen. 'Het was best wennen om daar te vertrekken na een plezierige periode waarin ik het beroep van advocaat heb geleerd, maar ik kreeg de mogelijkheid de sectie Huur- en onroerendgoedrecht te leiden en me verder te ontwikkelen. Een advocaat is nooit te oud om te leren. Bijkomend voordeel is dat mijn dagelijkse reistijd enorm afneemt, aangezien ik in de omgeving Nijmegen woon.'

Ervaring in de praktijk

Met 21 jaar ervaring als advocaat en partner vond **Jacqueline Kuijper** het hoog tijd voor een kantoor zonder gecompliceerde organisatie: Mr. J. Kuijper in Amsterdam-Zuidoost. 'Ik wilde me minder bezighouden met management en nog meer met de inhoud. Door mijn ervaring weet ik welke basisvoorwaarden er moeten zijn om een advocatenkantoor goed te kunnen laten functioneren. Ik richt me vooral op strafrecht, met een nadruk op cassatiezaken. Ik houd van juridisch gepuzzel. Een groot voordeel van mijn nieuwe kantoor is de locatie: rustig, gemoedelijk en goed bereikbaar.'

Voldoening

Eind augustus ging advocaat **Wilco Waardenburg** met vroegpensioen bij ABVAKABO FNV. In 2007 richtte hij daarnaast een eigen kantoor op, dat hij nu onder de naam Molenkrite Letselschade Advocatuur in Sneek voert. 'Hiermee hoop ik verder te groeien in mijn passie voor het vak en de optimale uitoefening daarvan. De beoefening van letselschaderecht biedt in zowel menselijk als in juridisch opzicht veel voldoening. De hulp aan slachtoffers staat centraal – hun hele leven staat door een ongeval of incident veelal volledig op de kop. Daarnaast vereist dit veelomvattende rechtsgebied consequent juridisch doordenken.'

Hulp aan ondernemers

De afgelopen vijf jaar werkte **Jeroen van Weerden** als zelfstandig advocaat in Rotterdam. Na een privéverhuizing zette hij zijn praktijk Van Weerden onlangs voort in Veenendaal. 'Ik ben ingetrokken bij andere advocaten om kennis, kunde en gezelligheid te kunnen delen. Mijn specialisaties zijn handelscontracten, samenwerkingsovereenkomsten en civiele procesvoering. Ik vind het leuk om ondernemers te helpen hun afspraken over samenwerking goed vorm te geven. Om het mijn cliënten gemakkelijker maken juridisch relevante discussies te voeren, overweeg ik het publiceren van *tips & tricks* en aanbieden van coaching.'

Henke, mw. mr. F. : Van der Steenhoven advocaten N.V. te Amsterdam

Hoeve- Ouchan, mw. mr. S. : Voskamp Lawyers te Singapore

Iding, mr. T.J.A. : Vondenhoff Sijben Advocaten te Heerlen

Jacobs, mr. J.A. : Vereniging Eigen Huis te Amersfoort

Jong, mw. mr. E.N. : Lemstra Van der Korst N.V. te Amsterdam

Keij, mw. mr. K. : Bricks Advocaten te Amsterdam

Kolenbrander, mr. J.H. : De CLERQ Advocaten Notarissen te Leiden

Koning Gans, mr. J. de : Post Advocaten te Barneveld

Koopman- van Lieshout, mw. mr. S.A.J.C. : Advocatenkantoor de Kort te Michielsgestel

Korte, mr. P.R. de : De Koning Vergouwen Advocaten te Amsterdam

Krijnen, mw. mr. B. : Udink & De Jong te Den Haag

Kroeze, mw. mr. P.M.W. : Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Kron, mr. R.W.A. : Damsté Advocaten te Almelo

Kruiswijk, mr. L. : Labee Advocaten te Amersfoort

Kupperman, mr. M. : Warendorf te Amsterdam

Lamme, mw. mr. J.J.W. : Okkerse & Schop Advocaten te Almere

Mathieu, mr. M.F.A. : Greenberg Traurig LLP te Amsterdam

Meindersma, mw. mr. M.B. : Bettink Meijer Meerman Advocaten te Haarlem

Meuwese, mw. mr. N.J. : Legal Experience Advocaten N.V. te Den Bosch

Mulder, mw. mr. A. : Heeg en Holtinrichs advocaten te Groningen

Noordraven- Reijnen, mw. mr. W.M. : Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen

Pels Rijcken, mr. F.F. : Dirkzwager advocaten & notarissen N.V. te Arnhem

Pichel, mw. mr. J.P. : Allen & Overy LLP te Amsterdam

Poelman, mw. mr. S.C.H. : Daemen Advocaten te Brunssum

Ramanna, mr. A. : Greenberg Traurig, LLP te Amsterdam

Rijken- Rooswinkel, mw. mr. E.B.A. : De Koning Vergouwen Advocaten te Amsterdam

Romijn, mw. mr. A. : Jongeneel c.s. te Sliedrecht

Rutten, mr. A.J.H. : Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen

Schelhaas, mr. M. : Solon Advocaten te Den Haag

Staps- Geenen, mw. mr. I. : Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen

Stoks, mw. mr. W.P.G.M. : Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen

Stokx, mw. mr. J.E. : Eisenmann & Ravesteijn te Amstelveen

Timmermans, mw. mr. I. : Singel Advocaten te Breda

Tooren, mw. mr. J.L.F. van den : BLIX Advocaten te Amsterdam

Top- Sarneel, mw. mr. G.M. : Ploum Lodder Princen te Rotterdam

Veenhuysen, mr. R.J. : Thuis & Partners advocaten te Heerlen

Verberne, mw. mr. V.C.M. : Nautadutilh te New York

Verweij, mr. E. : Stibbe N.V. te Amsterdam

Vroegrijk, mr. P.P.A. : De Voort Advocaten / Mediators te Tilburg

Wee, mr. S.G.H. ter : Aegon Nederland N.V. te Den Haag

Weijden, mr. A. van der : Trompenburg Advocaten te Haarlem

Weijmans, mr. W.M.H. : MR Advocaten en Adviseurs B.V. te Waalwijk

Zijl, mw. mr. R.E. : Sjöcrona van Stigt Advocaten te Rotterdam

Zwart, mw. mr. E.P.A. : WY Advocaten te Purmerend

Naar nieuw(e) kantoor of associatie

Achmea (mr. J.H. de Boer te Hengelo)

Advocatenkantoor El Makhtari (mw. mr. F. El Makhtari te Rotterdam)

Advocatenkantoor Van Bremen (mr. N. van Bremen te Rotterdam)

Advocatenkantoor Ploeg (mr. A.J. Ploeg te Utrecht)

AK Oskrdal, Hluchán, Sarga (mw. mr. K. Hluchanova te Praag)

Aldenhoven en Laatsman (mr. A.J. Aldenhoven, mr. R.J. Laatsman te Oss)

Amarens Advocatenpraktijk voor scheiding (mw. mr. J. Grevink te Utrecht)

Buren van Velzen Guelen N.V. (mr. C-F Greeven te Amsterdam)

De Compagnie (mw. mr. M.L. Stroink-van Son te Groningen)

Francken & Co (mr. N.J.C. Francken te Singapore)

Guyot advocaten (mr. J.A.A. Diederer, mw. mr. H.M. Kruisjes, mr. D.J. Pijl, mr. S.V.M. Stevens te Nijmegen)

Habets van Leeuwen & Pfeifle

Advokaten (mw. mr. B.C. Pfeifle, mw. mr. E.J.M. Habets, de heer mr. P.A.M. van Leeuwen te Schiedam)

Hiemstra (mw. mr. M. Hiemstra te Hoenen aan de Vecht)

Justus Advocaten (mw. mr. C.M. Dreef, mr. E.J. Loo te Apeldoorn)

Kikken cs Advocaten (mw. mr. J.H. Smeets te Brunssum)

Raadhuis Advocaten (mr. J.W. Koekebakker te Ede) :

Legaltree Boselie (mr. D.E. Boselie te Den Haag)

Legaltree Wilton (mr. B.C. Wilton te Leiden)

Microsoft Nederland B.V. (mr. D.R.E. Timmer te Schiphol)

Molenkrite Letselschade Advocatuur (mr. W. Waardenburg te Sneek)

Mr. J. Demeris (mevr. Mr. J. Demeris te Rotterdam)

Mr. Jacqueline Kuijper, advocaat (mw. mr. J. Kuijper te Amsterdam)

Mr. M.J. Hamer (mw. mr. M.J. Hamer te Bussum)

Mr. R.J. Kaas (mr. R.J. Kaas te Haarlem)

Soeverein Advocaten (mr. R. de Leeuw, mw. mr. H.P. Wellenberg, te Amsterdam)

Stibbe Dubai (mr. E. Bongers te Dubai)

Taspinar Advocatuur (mw. mr. Z. Taspinar te Amsterdam)

Van Aken Legal Advocatuur (mr. C. van Aken te Geertruidenberg)

Van Eeghen Advocatuur (mr. Chr. P. van Eeghen te Amsterdam)

Van Weerden (mr. J. van Weerden te Veenendaal)

Wiersma Mensonides (mr. J. Meuleman, mr. H.S. Mensonides, mr. A.A. Krips, mr. R.P. van Campen mr. T.C. Wiersma, mr. Ph. A. Vos te Amsterdam)

**Opzoek
Oponderwerp
OpMaat**

OpMaat_Strafrecht

Vind alle relevante strafrechtelijke informatie. Binnen 1 muisklik.

Met **OpMaat_Strafrecht** hebt u 24 uur per dag toegang tot een uitgebreide, overzichtelijke en actuele juridische database. U blijft altijd en overal op de hoogte van de ontwikkelingen binnen het strafrecht. U zoekt in alle belangrijke juridische bronnen. Alle nieuws, wet- en regelgeving, officiële publicaties, jurisprudentie uit o.a. «*Nieuwsbrief Strafrecht*», «*Vooropgestelde Arresten*», artikelen uit *Strafblad* en andere literatuur, en vakkundig artikelsgewijze commentaren zijn onderling gekoppeld. Via een automatische e-mailattendering wordt u op de hoogte gehouden van de laatste ontwikkelingen.

Nu gratis 1 maand op proef.
Ga snel naar www.sneltotdekern.nl

OpMaat_
SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

Sdu UITGEVERS

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, C.B. Gaaf, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, E. van Liere en H. Uhlenbroek. De uitspraken met LJN-nummer zijn integraal te raadplegen op www.tuchtrecht.nl.

Beschuldiging verduistering en bedreiging

- Raad van discipline Leeuwarden, 17 december 2010

Het onvoldoende gefundeerd uiten van de beschuldiging van verduistering en het publiekelijk kenbaar maken daarvan is tuchtrechtelijk verwijtbaar

- Art. 46 Advocatenwet (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt t.o. de wederpartij; 3.3.1 Grievende uittalingen; 3.3.2 Dreigementen);
- Gedragsregels 1, 30 en 31.

Feiten

Mr. X is raadsman van de schoonvader van klager in een strafzaak. Tijdens de detentie van de schoonvader is een bedrag van 6.000 euro van diens bankrekening gehaald zonder zijn toestemming. De schoonvader heeft hiervan aangifte gedaan.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat deze hem ervan heeft beschuldigd voornoemd bedrag van 6.000 euro te hebben verduisterd. Dit gebeurde onder meer tijdens en na behandeling van de strafzaak tegen de schoonvader. Mr. X heeft klager en zijn vriendin bedreigd.

Overwegingen raad

Uit proces-verbaal van verhoor van mr. X als getuige door de politie blijkt dat mr. X

onder meer het volgende heeft verklaard: 'Tijdens een van de bezoeken van E (lees: klager) aan mijn kantoor, vertelde E mij dat hij ervoor gezorgd had dat de gelden waren veiliggesteld. Ik heb die uitspraak van het veiligstellen van de gelden voor kennisgeving aangenomen, ik zocht er niets achter. Ik ging er gewoon vanuit dat hij de gelden beschikbaar zou stellen aan B. Ik heb van een en ander aan C (lees: schoonvader) melding gemaakt, hij maakte daar verder geen punt van. Het is mij bekend dat E bij alle papieren en stukken van C kon komen. Hij kon dus overal bij. Er bestaat voor mij geen enkele twijfel dat het gaat om de gelden waar C aangifte van heeft gedaan.'

Klager heeft uiteengezet dat zijn mededeling omtrent het veiligstellen van geld betrekking had op de verkoopopbrengst van enkele goederen die hij op verzoek van zijn schoonvader aan een klant had verkocht. Het betrof een bedrag van ongeveer 86 euro waarvan hij de bonnetjes bij mr. X heeft afgegeven. De dochter van de schoonvader heeft dit bedrag uit de kassa gehaald.

Ter zitting is gebleken dat mr. X met klager nimmer over een bankrekening heeft gesproken en evenmin over een bedrag van 6.000 euro.

Mr. X heeft aldus een vergaande conclusie getrokken op basis van de enkele mededeling van klager 'dat het geld was veiliggesteld'. De raad is van oordeel dat mr. X geen grond had voor het trekken van een dergelijke conclusie.

De raad acht het tuchtrechtelijk verwijtbaar dat mr. X als getuige bij de politie

heeft verklaard dat voor hem geen enkele twijfel bestond dat klager had gesproken over de gelden van de verduistering waarvan de schoonvader aangifte had gedaan. Juist een advocaat moet beseffen dan men niet lichtvaardig beschuldigingen mag uiten. Mr. X had dienen te volstaan met het zakelijk weergeven van hetgeen klager hem had verteld, zonder daaraan een conclusie te verbinden.

Klager heeft ter zitting voorts uiteengezet dat zijn vriendin en hij zich door mr. X bedreigd hebben gevoeld doordat mr. X hem in de hal van het gerechtsgebouw in aanwezigheid van anderen heeft beschuldigd van het verduisteren van de gelden.

Klager heeft zijn stelling onderbouwd door middel van een aantal schriftelijke getuigenverklaringen.

Mr. X heeft erkend dat hij klager in de hal van het gerechtsgebouw over de kwestie heeft aangesproken, terwijl er in die hal veel publiek aanwezig was. De raad acht het alleszins aannemelijk dat klager het als uiterst bedreigend heeft ervaren dat mr. X hem aldus beschuldigde.

De raad oordeelt dat mr. X door het onvoldoende gefundeerd uiten van de beschuldiging van verduistering en het publiekelijk kenbaar maken daarvan, tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld jegens klager.

Beslissing

- Oordeelt de klacht in beide onderdelen gegrond en legt mr. X ter zake de maatregel van een enkele waarschuwing op.

Ik ben 3

*en wil een collectief
pensioen met lage en
transparante kosten*

***Ontdek Het Nieuwe Pensioen
van De Goudse***

*Duidelijk. Betaalbaar. En voor alle
bedrijven vanaf 1 medewerker*

De Goudse biedt oplossingen voor elke ondernemersleeftijd.

Je wilt precies weten hoeveel je per maand kwijt ben aan de pensioenregeling voor je medewerkers. De Goudse begrijpt dat en introduceert daarom Het Nieuwe Pensioen. Dat is een pensioen voor alle bedrijven vanaf 1 medewerker. Met vaste maandelijkse kosten per deelnemer zonder aanvullende uitgaven. Kijk op www.hetnieuwepensioen.nl of vraag het je verzekeringsadviseur.

De Goudse helpt ondernemers verder.

de Goudse

Uw zaken
op orde

“CCLaw is absoluut
gebruiksvriendelijk!”

Stefanie van Asch, Van Veen Advocaten

Met CCLaw van Clip Consultants beschikt u over een compleet softwarepakket voor uw juridische praktijk. Door jarenlange ervaring in de advocatuur combineert CCLaw gemak met kwaliteit. Inmiddels zijn ruim 400 advocatenkantoren enthousiaste gebruikers!

CCLaw: uw zaken op orde

Bel: 0413 - 34 88 88

Bezoek: www.clipconsultants.nl

clip Consultants